

Møteinnkalling

Utval:	Kontrollutvalet
Møtestad:	Møterom 457 Nordhordland, Fylkeshuset
Dato:	21.09.2015
Tid:	10:00

Møteplan:

Kl. 10.00 – 10.30 Fylkesrådmannen orienterer
Kl. 10.30 – Sakshandsaming i kontrollutvalet

Dersom nokon av medlemmene ikkje kan møte og må melde forfall, vert dei bedne om å gjere dette så tidleg som råd er ved **å ringa** til Roald Breistein, tlf. 55 23 94 47/ 975 05 152 eller til Hogne Haktorson, tlf. 55 23 94 53/911 05 982.

Magne Fauskanger (FrP) har meldt forfall til dette møtet og Stig Høgholm (FrP) skal møte i staden. Til andre varamedlemar er denne innkallinga å sjå på som ei orientering. Dersom det vert aktuelt at andre varamedlemar må møta, vil det bli gjeve nærmare beskjed.

Møteboka frå møte i kontrollutvalet 24.8.2015 kan lastas ned i GoodReader, men kan også lesast her: <http://einnsyn.hfk.no/eInnsyn/Dmb/DmbMeetingDetail?meetingId=407>

Vi gjer merksam på at møtet kan komme til å vare utover kl. 15.00 denne dagen.

Torill Veбенstad
kontrollutvalsleiar

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift

Kopi: Fylkesrådmann
Fylkesordførar
Revisor

Sakliste

Utvals- saknr	Innhald	Arkiv- saknr	U.Off.
PS 71/15	Godkjenning av innkalling og sakliste		
PS 72/15	Godkjenning av møtebok frå forrige møte		
PS 73/15	Oppfølging av revisjonsrapport 2014 nr. 13 frå Deloitte - Fylkesrådmannen orienterer	2014/10498	
PS 74/15	Rutinar for tilrettelegging av attestasjonar - Fylkesrådmannen og Deloitte orienterer om status	2014/10498	
PS 75/15	Deloitte orienterer om status for revisjon av innkjøpssystemet Qlik View	2014/10498	
PS 76/15	Prosjektrekneskap Bellgården AS - Status i arbeidet ved Deloitte	2014/10499	
PS 77/15	Deloitte AS presenterer revisjonsplan 2015 og rekneskapsrevisjonen så langt	2014/10498	
PS 78/15	Forvaltningsrevisjon "Drift og vedlikehald av fylkesvegar" Revisjonsrapport	2014/24577	
PS 79/15	Forvaltningsrevisjon av NDLA - Status i arbeidet ved Deloitte	2015/2073	
PS 80/15	Selskapskontroll av arkviplikta til selskap fylkeskommunen har eigarskap i - Forslag til prosjektplan	2015/8849	
PS 81/15	Forvaltningsrevisjon av regionale utviklingsmidlar - Forslag til prosjektplan	2015/8847	
PS 82/15	Forvaltningsrevisjon av skuleskyssordninga - Forslag til prosjektplan	2015/8848	
PS 83/15	Forvaltningsrevisjon av "Rusførebyggande arbeid" - Status i arbeidet ved Deloitte	2014/24576	
PS 84/15	Selskapskontroll av Storeholmen VTA AS - Status i arbeidet ved Deloitte	2015/943	
PS 85/15	Budsjett 2016 - Kontrollorgan	2014/10497	
PS 86/15	Gjennomgang av møteprotokollar	2014/10500	
PS 87/15	Referatsaker		
RS 71/15	Status for spørsmål/oversendingsforslag i fylkesutvalet pr. august 2015	2014/356	
RS 72/15	Større saker til politisk behandling hausten 2015 – per august	2014/1527	
RS 73/15	Rekneskapsrapport pr. juni 2015	2014/10498	
RS 74/15	Rapportering på bruk av tilskot for Business Region Bergen	2014/10494	

	i 2014	
PS 88/15	Eventuelt	
PS 89/15	Ekstern revisor - opsjon og ny konkurranse	2014/10505

PS 71/15 Godkjenning av innkalling og sakliste

PS 72/15 Godkjenning av møtebok frå forrige møte

Arkivnr: 2014/10498-66

Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet	73/15	21.09.2015

Oppfølging av revisjonsrapport 2014 nr. 13 frå Deloitte - Fylkesrådmannen orienterer

Bakgrunn for saka:

I samband med kontrollutvalet si handsaming av Hordaland fylkeskommune sin årsrekneskap for 2014 i møte 4.5.2015 vart det m.a. gjort slikt vedtak:

«Kontrollutvalet ber fylkesrådmannen kome i møte i utvalet 21.9.2015 for å gjera greie for kva som er/vil verta gjort i høve forbetningsområda som kjem fram av revisjonsrapport 2014 nr. 13 frå Deloitte.»

Revisjonsrapport nr. 13 frå Deloitte ligg ved.

Drøfting:

På bakgrunn av dette er fylkesrådmannen beden om å kome i dette møtet for å gjera greie for denne saka.

Konklusjon:

Ut frå det som kjem fram i fylkesrådmannen si orientering, vert det tilrådd at kontrollutvalet tek stilling til korleis dei bør konkludere. Saka vert difor lagt fram utan forslag til vedtak.

Forslag til vedtak

Saka vert lagt fram utan forslag til vedtak.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
utvalgssekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift.

Vedlegg

1 Revisjonsrapport Hordaland fylkeskommune 2014

Hordaland fylkeskommune
Att.: Konstituert økonomidirektør Nils Egil Vetlesand
Postboks 7900

5020 BERGEN

Revisjonsrapport nr. 13
(journalføres)

15. april 2015

REVISJONSRAPPORT 2014

1 Innleiing

Vi har avslutta revisjonen av rekneskapen for 2014. Vi vil i den anledning gje ei kort oppsummering av utført revisjon i rekneskapsåret og kommentera nokre forhold som vi meiner leiinga i fylkeskommunen bør ha eit spesielt fokus på. Det er ikkje avdekkta forhold som etter revisorloven § 5-2 fjerde ledd skriftleg skal kommuniserast til leiinga.

I vår revisjon har vi gjennomført dei revisjonshandlingane vi har vurdert som naudsynte for å få stadfesta at årsrekneskapen ikkje inneheld vesentlege feil eller manglar og som grunnlag når vi skriv vår revisjonsmelding.

Deloitte utfører risikobasert revisjon. Dette vil seie at kontrollmetodar og kontrollomfang vert tilpassa risikoen i organisasjon og rutinar. Vi kartlegg og vurderer difor dei viktigaste økonomi- og rekneskapsrutinane for å identifisera kor det er størst risiko for vesentlege feil i rekneskapsrapporteringa.

Vi vil presisera at det er leiinga i fylkeskommunen som er ansvarleg for å etablera og halde oppe ein tilfredsstillande intern kontroll. Som ein del av dette må leiinga sjå til at rekneskapsføringa er i samsvar med lover og forskrifter og at formueforvaltinga er ordna på ein trygg måte.

Etter vår vurdering har samarbeidet med leiinga og anna personale i fylkeskommunen vore godt, og vi har fått den hjelp og dei opplysningar vi har bede om.

Vi viser til vår interimrapport av 5. desember 2014 for funn knytt til revisjonsområde frå vår interimrevisjon.

2 Sjølvstende og objektivitet

Vi stadfester at revisjonsteamet tilfredsstillar dei krava til sjølvstende og objektivitet for revisorar som reviderer kommunal og fylkeskommunal verksemd, og som går fram av § 79 i kommunelova og som er nærare konkretisert i forskrift om revisjon av kommunar og fylkeskommunar §§ 13 og 14.

3 Løn

Vi viser til vår interimrapport av 5. desember 2014 som tek for seg dei sentrale revisjonshandlingar vi har gjennomført på lønsområdet.

Oppsummert har servicesenter løn i 2014 i stor grad vore à jour med periodiske lønsavstemmingar. Når det gjeld returrate av skjema for godkjenning/avviksmelding er det for høg del skjema som ikkje vert returnert av dei ulike arbeidsstadane. Vi vil difor nok ein gong oppmode om at servicesenter løn, med støtte frå rådmannen, minner arbeidsstadane om kor viktig denne rutinen er slik at returrate og kvalitet på kontrollen vert betre.

4 Pensjonar

Vi har tidlegare i våre revisjonsrapportar kommentert feil knytt til pensjonar i Hordaland fylkeskommune, og har tilråda fylkeskommunen om å innføra eigen rutine for avstemming av pensjonsutgiftene ved utgangen av rekneskapsåret. Dette er gjennomført i 2014, og vi har ikkje avdekket vesentlege feil knytt til pensjonar for dette året.

5 Generelle IT-kontrollar

Vi har i år hatt møte med IT-seksjonen for å gå gjennom intern kontroll knytt til IT i Hordaland fylkeskommune. Vi har ikkje gjennomført testar, men på grunnlag av våre innsamla data er det vår vurdering at fylkeskommunen arbeidar godt med dette.

Det er oppretta styrande dokument for IT, og kvart år vert det laga ein IT-plan som skildrar planlagt utviklingsaktivitet innan IT for kvar avdeling. IT-planane vert handsama i leiargruppa til fylkesrådmannen, og vert følgt opp i regelmessige samhandlingsmøte. Dette bidreg til at organisasjonen er godt kjent med endringar på IT-området.

Vi har fått opplyst at det i 2014 ikkje har vore større forstyrringar i drifta, eller andre uønskte hendingar av betydning.

6 Skyss

Våre detaljkontrollar av Skyss for 2014 vart gjennomført per interim. Vi viser til vår interimrapport av 5. desember 2014. Kommentrar knytt til interne kontroller på inntekter og utgifter, og rutinar for inntektssikring, er framleis gjeldande.

Som kommentert i vår interimrapport er det nytt i 2014 at Skyss har starta med automatiske overføringar frå billettsystemet (Atries) til rekneskapsystemet (Oracle). Dette er tidlegare gjort manuelt. Skyss har valt å sette dei automatiske overføringane i produksjon ein og ein rutepakke av gongen, og dei fleste rutepakkane vart sett i produksjon i perioden september til

november 2014. Vi har gått gjennom dokumentasjon på overføringane, og fått skildra kva interne kontrollar som er satt i drift. Skyss har ikkje avdekkja feil i dei automatiske overføringane, og det er utvikla fleire kontrollar som skal sikre at det ikkje oppstår feil eller stans i dataflyten.

Mykje av kunnskapen om korleis dei automatiske overføringane er utvikla og skal bli drifta, er samla hjå ein medarbeidar. Vår vurdering er at dette er ein mogleg sårbar situasjon for Skyss. Vi vil tilrå at fylkeskommunen set i gong tiltak som gjer det mogleg for fleire å drifte dei automatiske overføringane. Skyss planlegg å få på plass skriftleg dokumentasjon på rutinar knytt til dei automatiske overføringane, noko som etter vår vurdering vil vere eit nødvendig tiltak.

I revisjon av årsoppgjeret er det gjort ei samanlikning av rekneskapsførte billettinntekter mot budsjett på rutepakkenivå per desember. Det har tidlig vorte kommunisert frå Skyss at billettinntekter for buss og bane er lågare enn budsjett for 2014. Vår analyse syner det same. Det er i hovudsak på Bybanen større avvik frå budsjett har blitt avdekkja. Årsak til avvik er i stor grad knytt til at anslag i budsjett for passasjervekst og vriding frå enkeltbillett til periodebillett ikkje har vore presise nok. Vi tilrår fylkeskommunen om å arbeide for høg presisjon i grunnlag for budsjetterte billettinntekter for komande år.

For utgifter knytt til ordinær kontrakt er det gjort ei samanlikning av rekneskap mot budsjett på rutepakkenivå per desember. Kostnadssida er under budsjett totalt i 2014. Her har vi ikkje avdekkja større avvik. Mindre avvik frå budsjett har for 2014 vore mogleg å forklare på tilfredsstillande vis.

Vi meiner at Skyss har bygd opp gode rutinar for sikring av at inntekter og utgifter frå dei ulike rutepakkane vert korrekt registrert i rekneskapssystemet.

7 Fylkesveggar

Vi viser til tidlegare revisjonsrapportar for informasjon om forvaltingsreforma i samferdselssektoren frå 1.1.2010, og samhandlingsskissa som er utarbeidd mellom revisor for Statens vegvesen, Riksrevisjonen, og revisorane for dei ulike fylkeskommunane. Samhandlingsskissa er med små endringar ført vidare også for 2014.

Revisjon har blitt gjennomført i samsvar med samhandlingsskissa og vi har motteke resultat av Riksrevisjonen sin revisjon.

Rapport frå Riksrevisjonen som summerer opp revisjonen viser ingen vesentlege veikskapar hos Statens vegvesen når det gjeld det arbeid dei utfører på vegne av Hordaland fylkeskommune.

Vi har tidlegare i våre revisjonsrapportar tatt opp behov for skriftlege rutinar knytt til fylkesveggar med fokus på handsaminga i rekneskapen. Ein slik rutine har vore etterspurd over fleire år. I saksprotokoll frå møte i Kontrollutvalet 19. september 2014 står det at fylkesdirektør samferdsel informerte om at prosess med å få slike rutinar på plass har starta opp, og at målsetting er at arbeidet er ferdig i første kvartal 2015. I møte med samferdselsavdelinga 3. desember 2014 kjem det fram at prosessen er i gong, men at det er lite

truleg at den er ferdig før andre kvartal 2015. Vi er ikkje informert om at status på prosessen er endra sidan då.

Vi tilrår fylkeskommunen sterkt om å prioritere dette arbeidet slik at det ikkje vert ytterlegare utsett.

Revisjonen vil følge opp vidare progresjon av arbeidet. Dersom arbeidet er ferdigstilt til hausten, vil beskrivinga vere ein del av vår interimrevisjon for 2015.

8 Nedskriving bompengeprojekt

I 2014 har fylkeskommunen føretatt ei nedskriving av fordring i rekneskapen på MNOK 167,8 knytt til E134 Rullestadjuvet. For dette prosjektet har fylkeskommunen teke på seg oppgåva som bompengeselskap. Fylkeskommunen har tatt opp lån og overført pengar til Statens vegvesen etter kvart som det vert rekvirert. E134 er ikkje fylkesveg. Fylkeskommunen kan dermed ikkje aktivere veganlegget i balansen i rekneskapen. Som motpost til lånet har fylkeskommunen i staden aktivert innkrevjingsretten. Lånet vart gradvis nedbetalt i perioden fram til 2014, mens innkrevjingsretten ikkje har vore avskrive.

Bompengeneinnkrevjinga på denne vegen held fram også etter 2014. I 2013 starta arbeidet på Stordalstunnelen. Fylkeskommunen har overført MNOK 155 til Statens vegvesen her. Denne summen er aktivert i balansen pr. 31.12.2014.

Vi vil tilrå fylkeskommunen om å avskrive innkrevjingsretten i takt med nedbetaling av lånet.

9 Meirverdiavgiftskompensasjon

Vi viser til revisjonsrapportar for tidlegare år om meirverdiavgiftskompensasjon knytt til fylkesvegar. Vi er informert om at fylkeskommunen tek problemstilling rundt forelda meirverdiavgift opp med Statens vegvesen i møte dei har og at Statens vegvesen følgjer opp dette internt hos seg. Grunnlagstal for heile 2014 viser forelda meirverdiavgift med totalt TNOK 1.668.

10 Rettstvistar

I samband med vår revisjon er det innhenta vurdering frå Hordaland fylkeskommune sine advokatar om dei pågåande rettstvistar som fylkeskommunen er part i, samt varsla eller venta krav. Vi har gjennomgått vurdering, og det er ikkje krav av slik art eller omfang som medfører at fylkeskommunen bør gjere ytterlegare avsetnad i rekneskapen for 2014.

Vi vil råde kontrollutvalet om å få jamleg orientering frå administrasjonen om dei tvistar som fylkeskommunen er part i.

11 Avslutning

Vi har for rekneskapsåret 2014 ikkje vore usamde med leiinga knytt til forhold av vesentleg betydning.

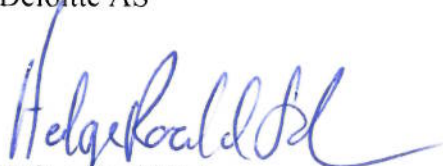

Gjennom året har vi hatt jamlege drøftingar med leiinga om forhold i rekneskapen til Hordaland fylkeskommune. Slike drøftingar har etter vår meining vore ført i ei open og profesjonell atmosfære, og vi har ikkje blitt utsett for utilbørleg press i spørsmål om rekneskap eller revisjon.

Utkast til denne rapport er lagt føre administrasjonen.

Dersom noko skulle være uklårt i framstillinga ovanfor, eller at det er trong for hjelp i samband med konkretisering og gjennomføring av tilrådde tiltak eller andre forhold, står vi gjerne til teneste.

Med venleg helsing
Deloitte AS

Helge-Roald Johnsen
statsautorisert revisor

Espen Hordvik
statsautorisert revisor

Kopi: Kontrollutvalet ved leiar Torill Veбенstad
Fylkeskasserar Tor Oddvar Sjøvoll

Arkivnr: 2014/10498-68

Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet	74/15	21.09.2015

Rutinar for tilrettelegging av attestasjonar - Fylkesrådmannen og Deloitte orienterer om status

Bakgrunn for saka:

I samband med at Hordaland fylkeskommune i frå 1.7.2007 valde Deloitte som ekstern revisor vart det laga rutinar for samhandling mellom Deloitte AS og fylkeskommunen. Desse rutinane inneheld m.a. dette punktet:

«Deloitte vil gjera ei kartlegging av omfanget av attestasjonar på kvar avdeling. Ut frå denne kartlegginga vil det verta utarbeidd rutinar for korleis arbeidet med attestasjonar skal gjerast. Desse rutinane skal kvalitetssikrast av Økonomiavdelinga, fylkeskassen og evt. kontrollstaben før dei vert sett ut i livet.»

Av ulike årsaker vart ikkje slike rutinar utarbeidd i 2007. Erfaringar viser at det no kan vera trong for å utarbeide slike rutinar, både for vanlege attestasjonar og for EU-prosjekt (inkl. Lead Partner-prosjekt). På bakgrunn av dette vart det 5.12.14 halde eit møte mellom økonomiavdelinga, Deloitte og sekretariatet med føremål å starte ein prosess for å utarbeide slike rutinar.

Etter dette møtet vart det protokollert m.a. følgjande:

*«Deloitte vil utarbeide krav til dokumentasjon av attestasjonar. Vidare vil dei kartlegge korleis kvaliteten er på det dei enkelte einingane i fylkeskommunen leverer i dag. Dette for å finne ut kva eining som har størst utfordringar og kva eining som har «best practice». **Frist for dette vart sett til 16.1.2015.»***

Sekretariatet har ved fleire høve etterspurd Deloitte munnleg om status. På bakgrunn av dette orienterte Deloitte kontrollutvalet om status i saka i møte 4.5.15 der det vart gjort slike vedtak:

1. *Deloitte skal syta for at arbeidet med rutinar for tilrettelegging av attestasjonar er ferdig innan neste møte i kontrollutvalet, med frist for levering av skriftleg sakstfang til sekretariatet 8.6.15.*
2. *Administrasjonen i Hordaland fylkeskommune skal for sin del vera ferdig med deira del av arbeidet, slik at det kan presenterast i møte i kontrollutvalet 21.9.15.*

Saka vart på nytt handsama i møte i kontrollutvalet 17.6.15 der det vart gjort slikt vedtak:

1. *Deloitte skal vera ferdig med sin del av arbeidet med rutinar for tilrettelegging av attestasjonar, slik at det kan presenterast i møte i kontrollutvalet 21.9.15.*
2. *Dette arbeidet må skje i samarbeid med administrasjonen.*

Drøfting:

På bakgrunn av dette vil fylkesrådmannen og Deloitte i dette møtet orientere om status når det gjeld arbeidet med tilrettelegging av attestasjonar.

Konklusjon:

Ut frå det som kjem fram i møtet bør kontrollutvalet diskutere seg fram til ein konklusjon. Saka vert difor lagt fram utan forslag til vedtak.

Forslag til vedtak

Saka vert lagt fram utan forslag til vedtak.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
utvalgssekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

Arkivnr: 2014/10498-67

Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet	75/15	21.09.2015

Deloitte orienterer om status for revisjon av innkjøpssystemet Qlik View

Bakgrunn for saka:

I samband med kontrollutvalet si handsaming av Hordaland fylkeskommune sin årsrekneskap for 2014 i møte 4.5.2015 vart det m.a. gjort slikt vedtak:

«Kontrollutvalet ber Deloitte i det same møtet (21.9.15) orientere kontrollutvalet om status for revisjon av det elektroniske innkjøpssystemet Qlik View.»

Drøfting:

På bakgrunn av dette vil Deloitte orienterer om dette i møtet.

Konklusjon:

Dersom det ikkje kjem fram noko spesielt under Deloitte si orientering tilrår sekretariatet at informasjonen vert teken til orientering.

Forslag til vedtak

Informasjonen vert teken til orientering.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
utvalgssekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

Arkivnr: 2014/10499-52

Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet	76/15	21.09.2015

Prosjektrekneskap Bellgården AS - Status i arbeidet ved Deloitte

Bakgrunn for saka:

Kontrollutvalet drøfta sak om prosjektrekneskap Bellgården AS i møte 24.8.15 og gjorde då slikt vedtak:

«Kontrollutvalet har motteke henvending frå kultur- og idrettsavdelinga gjeldande revidert prosjektrekneskap av Bellgården AS for tilskot dei har motteke frå Hordaland fylkeskommune. Den mottekne dokumentasjonen vart lagt fram for Deloitte til ei førebels vurdering. På bakgrunn av tilbakemeldinga frå revisor ber kontrollutvalet om at Deloitte gjer naudsynte undersøkingar for å finna ut om kostnadene som er ført i denne prosjektrekneskapen faktisk tilhøyrer dette prosjektet og at det er tilskotsberettiga. Vidare vert det bede om ei vurdering av om det er andre høve som bør avklarast frå Hordaland fylkeskommune sin ståstad som tilskuddsgjevar, jf. formulering i vedtak/ tilskotsbrev der det m.a. står:

«Fylkeskommunen og fylkeskommunen sin revisor skal ha rett til åtkomst til tiltaket og innsyn i rekneskap og dokumentasjon i slik grad som fylkeskommunen og revisor finn naudsynt av kontrollomsyn.»»

Drøfting:

I dette møtet er Deloitte beden om å orientere kontrollutvalet om status i arbeidet.

Konklusjon:

På bakgrunn av det som kjem fram i møtet må kontrollutvalet diskutere seg fram til kva ein vil gjera vidare i saka. Saka vert difor lagt fram utan forslag til vedtak.

Forslag til vedtak

Saka vert lagt fram utan forslag til vedtak.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
utvalgssekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

Arkivnr: 2014/10498-69

Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet	77/15	21.09.2015

Deloitte AS presenterer revisjonsplan 2015 og rekneskapsrevisjonen så langt

Bakgrunn for saka:

Kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune har ansvar for at det vert gjennomført rekneskapsrevisjon i fylkeskommunen, jf. kommunelova § 77.4, der det m.a. står:

«Kontrollutvalget skal påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte.»

Vidare har kontrollutvalet ansvar for å sjå til at fylkeskommunen har ei forsvarleg revisjonsordning, jf. forskrift om kontrollutvalg § 4, der det m.a. står:

«Kontrollutvalget skal føre det løpende tilsyn og kontroll med den kommunale eller fylkeskommunale forvaltningen på vegne av kommunestyret eller fylkestinget, herunder påse at kommunen eller fylkeskommunen har en forsvarlig revisjonsordning.»

Drøfting:

Kontrollutvalet si handsaming av revisjonsplan og informasjon om rekneskapsrevisjonen så langt i 2015, vil vera ein lekk i å sjå til at fylkeskommunen sine rekneskaper vert revidert på ein tryggande måte og at fylkeskommunen har ei forsvarleg revisjonsordning. Slik sekretariatet ser det, bør kontrollutvalet få høve til å koma med innspel til fokusområde i interimrevisjonen som skal gjennomførast denne hausten, dersom dei ønskjer det, sjølv om det er revisjonen som fastset den endelege revisjonsplanen.

Etter planen skal interimrevisjonsrapport leggast fram for kontrollutvalet til handsaming i møte 14.12.15.

Konklusjon:

Dersom det ikkje kjem fram noko spesielt i møtet vert det tilrådd at kontrollutvalet tar informasjonen frå Deloitte AS til orientering.

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tar revisjonsplanen og informasjonen om rekneskapsrevisjonen så langt i 2015 frå Deloitte AS til orientering.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
utvalgssekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

Vedlegg

1 Revisjonsplan 2015

Område	Angrepsmåte	Ansvarlig	Tidspunkt
Oppstartsmøte med økonomidirektør og ev fylkesrådmann	Revisjonen har oppstartsmøte med økonomidirektør og fylkesrådmann tidlig på høsten for å gå kort gjennom revisjonsprosessen og for informasjonsutveksling om evt. endringer. I møtet vil misligheter og rutiner knyttet til forebygging og avdekking av misligheter bli vektlagt.	Deloitte	Okt.-Nov.
Oppstartsmøte med fylkeskassen	Revisjonen har også eget oppstartsmøte med fylkeskassen		
Rutiner	Vi vil kartlegge og teste vesentlige rutiner i fylkeskommunen: <ul style="list-style-type: none"> • Bankavstemming • Kostnader/innkjøp • Lønn • Inntekter • Skyss • Ev andre sentrale områder Fokus her vil være på etablert intern kontroll på de ulike områdene.	Deloitte - interimrevisjon	Nov.
Utgifter	Detaljkontroll av utgifter.	Deloitte - interimrevisjon	Nov.
Investeringer/finans	Påse at fylkeskommunen har vedtatt et finansforvaltningsreglement. Påse at finansforvaltningsreglementet følges.	Deloitte - interimrevisjon	Nov. Mar.-april
Kontrollutvalgsmøte	Revisor skal i etterkant av interimrevisjonen informere kontrollutvalget om evt vesentlige funn.	Deloitte	Des.
Mva.kompensasjon	Revisor skal foreta kontroll av hver termin for mva.kompensasjon før denne sendes inn og signeres. Fylkeskassen skal derfor sende nødvendig dokumentasjon (tall i omsetningsoppgave og oversikt over alle transaksjoner for den aktuelle termin) til revisor senest fem dager før frist for signering. Frist for innsendelse er innen 1 måned og 10 dager etter utløpet av hver termin, jfr Lov om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. § 7. For 3. termin er fristen 1. september. Fylkeskassen er ansvarlig for innsendelse og for å gi beskjed til Deloitte når oppgaven er klar til signering.	Fylkeskassen og Deloitte Fylkeskassen og Deloitte	Løpende
Offisielt regnskap	Årsregnskapet skal bestå av driftsregnskap, investeringsregnskap, balanseregnskap,	Fylkesrådmann	Frist for avleggels

Område	Angrepsmåte	Ansvarlig	Tidspunkt
	<p>økonomiske oversikter og noteopplysninger, jfr Forskrift om årsregnskap og årsberetning § 3. Notekravene i § 5 er et minimumskrav.</p> <p>Årsregnskapet skal være avlagt innen 15.02, jfr Forskrift om årsregnskap og årsberetning § 10, 3. ledd.</p> <p>Årsberetningen skal avgis uten ugrunnet opphold og senest 31.03, jfr. Forskrift om årsregnskap og årsberetning § 10, 3. ledd.</p> <p>Årsregnskapet og årsberetningen skal vedtas senest seks måneder etter regnskapsårets slutt, jfr Forskrift om årsregnskap og årsberetning § 10, 1. ledd.</p>	<p>Fylkesrådmann</p> <p>Fylkesrådmann</p> <p>Fylkesrådmann</p>	e 15.02. og 31.03.
Offisielt regnskap til revisor	<p>Revisor skal motta årsregnskapet umiddelbart etter avleggelse. Dette medfører at revisor skal motta driftsregnskap, investeringsregnskap, balanseregnskap, økonomiske oversikter og gjerne også noteopplysninger datert senest 15.02 det aktuelle år, uten ugrunnet opphold etter avleggelse. Dette for å kunne foreta revisjonen tidsriktig. Dersom regnskapet ikke er avlagt 15.02, vil revisors beretning inneholde presisering.</p> <p>Avstemminger må ikke være ferdigstilt ved avleggelse av regnskapet, men samtlige avstemminger må være ferdigstilt til dato for revisjonsbesøk i februar/mars.</p> <p>Årsberetning skal sendes til revisor umiddelbart etter at den er avgitt 31.03. Dersom dato for avleggelse ikke overholdes, vil revisors beretning inneholde en presisering. Årsberetningen skal signeres for å bli vurdert som avgitt.</p>	<p>Økonomidirektør/ Fylkeskassen</p> <p>Økonomidirektør/ Fylkeskassen</p> <p>Økonomidirektør/ Fylkeskassen</p>	
Offisielt regnskap	<p>Ved mottak av endelig regnskap for 2015, vil vi påse følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regnskapsmaterieill mottas innen 15.02 • Regnskapsoversikter henger sammen • Nødvendige noteopplysninger er utarbeidet • Avslutning av regnskapene er iht. forskrift 	Deloitte - årsoppgjør	Feb. -april

Område	Angrepsmåte	Ansvarlig	Tidspunkt
	<ul style="list-style-type: none"> Avstemming av kretsløp er foretatt (Egenkapital, arbeidskapital og anleggsmidler/langsiktig gjeld) Budsjettall stemmer med vedtatt budsjett Korrekte tall medtatt i årsmeldingen KOSTRA-rapportering korrekt foretatt <p>Vi vil også foreta en analyse av regnskapstall mot budsjett og fjorårstall.</p>		
Bank	<ul style="list-style-type: none"> Bankavstemming 	Deloitte - årsoppgjør	Mar. -april
Investeringer og utlån	<ul style="list-style-type: none"> Verdsettelse og klassifisering av verdipapirer Avkastning på verdipapirer Utlån 	Deloitte - årsoppgjør	Mar. -april
Fordringer	<ul style="list-style-type: none"> Kundereskontro mot regnskap Tap på krav (inkl. innbetalingskontroll) Kreditsaldoer Periodisering inntekter 	Deloitte - årsoppgjør	Mar. -april
Forskuddsbetalte utgifter	<ul style="list-style-type: none"> Avsetninger 	Deloitte - årsoppgjør	Mar. -april
Driftsmidler	<ul style="list-style-type: none"> Anleggsregister mot regnskap Aktivering Salg Avskrivninger iht. regelverk Gjennomgang prosjektregnskap 	Deloitte - årsoppgjør	Mar. -april
Påløpte utgifter	<ul style="list-style-type: none"> Vurdere om fylkeskommunen har tilfredsstillende rutine for å identifisere avsetning for påløpte utgifter Vurdere avsetningene som er gjort 	Deloitte - årsoppgjør	Mar. -april
Leverandørgjeld	<ul style="list-style-type: none"> Leverandørreskontro mot regnskap Debetposter Utbetalingskontroll 	Deloitte - årsoppgjør	Mar. -april

Område	Angrepsmåte	Ansvarlig	Tidspunkt
Langsiktig gjeld	<ul style="list-style-type: none"> Lån iht. låneavtale/bekreftelse fra långiver Låneopptak er i samsvar med kommuneloven Memoriakontoer (samsvar mellom opptak av lån, bruk av lån og bevegelse på konto for ubrukte lånemidler) Rentekostnader Avdrag iht. vektingsregel Oversikt over garantier 	Deloitte - årsoppgjør	Mar. -april
Egenkapital/fond	<ul style="list-style-type: none"> Evt. bevegelser kontrolleres mot avsetninger og bruk i driftsregnskap og investeringsregnskap Kapitalkonto 	Deloitte - årsoppgjør	Mar. -april
Inntekter	<ul style="list-style-type: none"> Analyse av inntekter Skatteinntekter Rammetilskudd Billettinntekter Andre vesentlige inntektstyper 	Deloitte - årsoppgjør	Mar. -april
Utgifter	<ul style="list-style-type: none"> Analyse av utgifter Periodisering iht. anordningsprinsippet 	Deloitte - årsoppgjør	Mar. -april
Lønn	<ul style="list-style-type: none"> Analyse av lønnskostnader Kontrolloppstilling over innberettet beløp Feriepenger Pensjon Skattetrekk Arbeidsgiveravgift Sykepengerefusjoner 	Deloitte - årsoppgjør	Mar. -april
Attestasjoner	Div. attestasjoner	Deloitte	Løpende
Revisjonsberetning	Revisor skal avgi revisjonsberetning senest 15.04, jfr Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner § 5.	Deloitte	Senest 15.04
Kontrollutvalget	Økonomidirektør og fylkesrådmann skal sende årsregnskap inkl årsberetning til sekretariatet senest 2 uker før kontrollutvalgsmøte for at sekretariatet kan forberede sak.	Fylkesrådmann/ økonomidirektør	Senest 2 uker før KU-møte

Arkivnr: 2014/24577-17

Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet	78/15	21.09.2015
Fylkestinget		

Forvaltningsrevisjon "Drift og vedlikehald av fylkesveggar" Revisjonsrapport

Bakgrunn for saka:

Kontrollutvalet gjorde slikt vedtak si sak 107/14 i møte 15.12.14:

1. Kontrollutvalet ønskjer at det vert gjennomført forvaltningsrevisjon innan ..... og «Drift og vedlikehald av fylkesveggar».
2. Deloitte vert beden om å levere forslag til prosjektplanar i tråd med dei føringar utvalet har gjeve, inkl. føremål, problemstillingar, ev. avgrensingar og ressursbruk.
3. Forslag til prosjektplanar bes levert sekretariatet seinast innan 12.1.2015.
4. Utvalsleiar får fullmakt til å godkjenna endelege prosjektplanar i samråd med sekretariatet.

Utvalsleiar, i samråd med sekretariatet, godkjende prosjektplanen i e-post til Deloitte 19.1.2015.

Av den godkjende prosjektplanen går det fram at føremålet med revisjonen er:

«Føremålet med prosjektet vil vere å undersøke i kva grad Hordaland fylkeskommune har følgd opp drifts- og vedlikehaldsstrategien for fylkesvegnettet som vart vedteken i 2011.

Med bakgrunn i føremålet er det formulert følgjande problemstillingar:

1. I kva grad er arbeidet med oppfølging av strategien organisert på ei føremålstenleg måte?
  - a. Er alle relevante aktørar representert i arbeidet?
  - b. Er rollar og ansvar klart definert?
2. I kva grad er det etablert planar, system og rutinar knytt til oppfølging av strategien?
  - a. Er det utarbeidd tiltaks-/handlingsplanar for arbeidet?
  - b. Er det etablert rutinar for rapportering knytt til arbeidet med drifts- og vedlikehaldsstrategien?
  - c. Er der etablert retningslinjer/rutinar for vurdering og handtering av risiko knytt til realisering av strategien?

- d. Er det etablert rutinar for å innhente/oppdatere faktagrunnlaget/status knytt til drift og vedlikehald av fylkesvegnettet?
  - e. Er det etablert rutinar for evaluering av resultat/måloppnåing?
  - f. Er det etablert rutinar for revisjon av strategien undervegs?
3. I kva grad er det gjennomført tiltak for å sikre meir kostnadseffektiv bruk av midlar til drift av vegnettet?
- a. I kva grad er det utarbeidd kontraktsstrategiar for driftskontraktar?
  - b. Blir erfaringar med ulike kontraktsmodellar vurdert og dokumentert?
  - c. Er ansvar og oppgåver knytt til kontraktsoppfølging definert og fordelt?
  - d. Er det etablert tenlege rutinar for kontraktsoppfølging?
  - e. I kva grad prioriteringar/tiltak i strategien reflektert i dei årlege leveranseavtalane mellom fylkeskommunen og Statens vegvesen?
4. I kva grad er det gjennomført tiltak for å stoppe veksten i forfallet på vegkapitalen?
- a. I kva grad er økonomiske løyvingar til vedlikehald i samsvar med mål og strategiar?
  - b. I kva grad får fylkespolitiske organ oppdatert informasjon om vedlikehaldssituasjonen i samband med budsjettprosessen?
  - c. Er storleik og fordeling av løyvingar til vedlikehald basert på dokumenterte risikovurderingar?
  - d. I kva grad prioriteringar/tiltak i strategien reflektert i dei årlege leveranseavtalane mellom fylkeskommunen og Statens vegvesen?
5. I kva grad påverkar samhandlinga mellom Hordaland fylkeskommune og Statens vegvesen arbeidet med drifts- og vedlikehaldsutfordringane på fylkesvegnettet?
- a. I kva grad er det dokumenterte rutinar for samhandlinga mellom Hordaland fylkeskommune og Statens vegvesen?
  - b. Er det etablert særskilde rutinar for samhandling og rapportering knytt til gjennomføring av drift- og vedlikehaldsstrategien?
  - c. Er det gjennomført dokumenterte evalueringar av samarbeidet og rammeavtalen mellom Hordaland fylkeskommune og Statens vegvesen?
  - d. I kva grad understøttar rammeavtalen arbeidet med drifts- og vedlikehaldsutfordringane på fylkesvegnettet?»

I samband med Deloitte si statusrapportering i møte i kontrollutvalet 4.5.15 vart det gjort slikt vedtak:

1. Kontrollutvalet ønskjer at revisjonsrapport er klar frå Deloitte si side innan 10.8.15 ferdig verifisert og med fylkesrådmannen sin uttale vedlagt og/eller innarbeidd.
2. Informasjonen vart elles teken til orientering

Drøfting:

Deloitte har no gjort ferdig forvaltningsrevisjon innan "Drift og vedlikehald av fylkesvegar", revisjonsrapport er levert og ligg ved. Fylkesrådmannen har hatt rapporten til uttale og uttalen er lagt ved rapporten som vedlegg 1.

Deloitte har i denne forvaltningsrevisjonen nytta dokumentanalyse, intervju og verifiseringsprosessar som metodar. Etter sekretariatet si vurdering har Deloitte levert ein god rapport som er i samsvar med kontrollutvalet sine bestillingar.

Vi har merka oss at Deloitte m.a. konkluderer slik i punkt 9 Tilrådingar i rapporten:

«Forvaltningsrevisjonen viser at det er gjennomført fleire tiltak for å stoppe veksten i forfallet på vegkapitalen, men at det ikkje er utarbeidd noko samla oversyn/rapportering over i kva grad dei ulike tiltaka samla eller kvar for seg bidreg til å realisera strategien for drift og vedlikehald av fylkesvegar. Forvaltningsrevisjonen viser også at drifts- og vedlikehaldsstrategien ikkje er følgt opp på alle punkt og at det er usikkert om målet i strategien om å stansa forfallet på fylkesvegnettet innan 2017 vil bli nådd.»

På bakgrunn av dette tilrår Deloitte at Hordaland fylkeskommune set i verk følgjande tiltak:

1. *Etablerer ei arbeidsgruppe for oppfølging av strategien for drift og vedlikehald av fylkesvegane i Hordaland*
2. *Utarbeider ein samla tiltaks- og handlingsplan for arbeidet med strategien for å redusera forfallet på vegnettet*
3. *Utarbeider rutinar for gjennomføring av risikovurderingar*
4. *Rapporterer årleg om status på strategien til politisk nivå*
5. *Utarbeider ein kontraktsstrategi for drift og vedlikehald av fylkesvegnettet i Hordaland*
6. *Etablerer rutinar for å følgja opp og rapportera effektar av dei samla tiltaka i strategien*
7. *Utarbeider eit system for prioritering, bruk og rapportering av løyvingane som synleggjer i kva grad ein når målet om å styrke vedlikehaldet av fylkesvegane.*

Konklusjon:

Forslag til innstilling i saksframlegget, byggjer på forslag til tiltak i rapporten. Sekretariatet meiner vidare at kontrollutvalet bør tilrå at fylkestinget ber fylkesrådmannen om å laga ein handlingsplan som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.

Forslag til innstilling

På bakgrunn av forvaltningsrevisjonsrapport innan "Drift og vedlikehald av fylkesvegar", ber fylkestinget fylkesrådmannen syta for å:

1. Etablere ei arbeidsgruppe for oppfølging av strategien for drift og vedlikehald av fylkesvegane i Hordaland
2. Utarbeide ein samla tiltaks- og handlingsplan for arbeidet med strategien for å redusera forfallet på vegnettet
3. Utarbeide rutinar for gjennomføring av risikovurderingar
4. Rapportere årleg om status på strategien til politisk nivå
5. Utarbeide ein kontraktsstrategi for drift og vedlikehald av fylkesvegnettet i Hordaland
6. Etablere rutinar for å følgja opp og rapportera effektar av dei samla tiltaka i strategien
7. Utarbeide eit system for prioritering, bruk og rapportering av løyvingane som synleggjer i kva grad ein når målet om å styrke vedlikehaldet av fylkesvegane.
8. Laga ein handlingsplan innan 1.12.2015 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgja opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksettinga.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
utvalgssekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

Vedlegg: Rapport drift og vedlikehald av fylkesvegar

Deloitte.

Forvaltningsrevisjon | Hordaland
fylkeskommune
Drift og vedlikehold av fylkesvegar

Innhold

1	Samandrag	4
2	Innleiing	5
3	Om tenesteområdet	7
4	Organisering av arbeid med drift- og vedlikehaldsstrategien	9
5	System og rutinar for oppfølging av drift- og vedlikehaldsstrategien	12
6	Tiltak for kostnadseffektiv bruk av midlar	16
7	Tiltak for å stoppe vekst i forfall på vegkapital	20
8	Samhandling mellom Hordaland fylkeskommune og Statens vegvesen	24
9	Konklusjon og tilrådingar	26
	Vedlegg 1: Høyringsuttale	27
	Vedlegg 2: Revisjonskriterium	29
	Vedlegg 3: Sentrale dokumenter og litteratur	32

---

1 Samandrag

Deloitte har gjennomført ein forvaltningsrevisjon av drift og vedlikehald av fylkesvegar i Hordaland fylkeskommune. Føremålet med prosjektet er å undersøke i kva grad Hordaland fylkeskommune har følgd opp drifts- og vedlikehaldsstrategien for fylkesvegnettet som vart vedteken i 2011.

Forvaltningsrevisjonen viser at det er gjennomført tiltak for å stoppe veksten i forfallet på vegkapitalen. Dette omfattar prosessar for å få meir oppdatert kunnskap om vegstandarden, prioritering av overordna vegnett, utprøving av ulike kontraktstypar og eiga løyving til tyngre vedlikehald (standardhevingsmidlar), men det er ikkje utarbeidd noko rapportering av i kva grad dei ulike tiltaka samla eller kvar for seg bidreg til å realisera strategien.

Forvaltningsrevisjonen viser også at drifts- og vedlikehaldsstrategien for fylkesvegnettet ikkje er følgd opp på alle punkt og at det er usikkert om målet i strategien om å stansa forfallet på fylkesvegnettet innan 2017 vil bli nådd. Fylkeskommunen har ikkje organisert oppfølginga av strategien for drift og vedlikehald av fylkesvegane i tråd med føresetnader i strategien, og har heller ikkje rapportert gjennomføringa av strategien årleg til politisk nivå.

Samferdselsavdelinga har ikkje etablert eigne tiltaks- og handlingsplanar for arbeidet med drifts- og vedlikehaldsstrategien. Ein samla handlingsplan for arbeidet med drifts- og vedlikehaldsstrategien er etter revisjonen si vurdering eit nødvendig og nyttig styringsverktøy, for å sikra ei målretta og effektiv oppfølging av strategien.

Det er ikkje etablert rutinar for vurdering av risiko knytt til drift og vedlikehald av fylkesvegar, og det er heller ikkje gjennomført risikovurderingar knytt til oppfølging av strategien. Manglande og/eller mangelfulle risikovurderingar aukar risikoen for at det ikkje er ein god og fullstendig samanheng mellom mål, tiltak og ressursar og at føremålet med drifts- og vedlikehaldsstrategien difor ikkje blir realisert som føresett.

Det er ikkje gjennomført noko systematisk og dokumentert evaluering av resultat/effektar av strategien etter at den vart vedteke i 2011. Dette er ikkje i samsvar med intensjonen i drifts- og vedlikehaldsstrategien, der det går fram at det er behov for å vurdere undervegs i kva grad ein er på rett veg i høve til dei oppsette måla i strategien, eller om det er nødvendig å vurdere andre verkemidlar og tiltak.

Det er ikkje utarbeidd ein kontraktsstrategi for arbeidet med utvikling og utprøving av driftskontraktar av vegnettet i Hordaland. Undersøkinga viser samstundes at Statens vegvesen arbeider med å prøve ut ulike driftskontraktar i tråd med føringar i drifts- og vedlikehaldsstrategien. Det er også etablert tenlege rutinar for kontraktsoppfølging. Revisjonen meiner imidlertid at det ville vera ein styrke om Statens vegvesen og fylkeskommunen utarbeider ein strategi for driftskontraktar i Hordaland.

Hordaland fylkeskommune og Statens vegvesen samhandlar på dei områda der dette er føresett i overordna rammeverk/avtalar, men samhandlinga synes i liten grad å ha blitt endra/påverka av arbeidet med drifts- og vedlikehaldsutfordringane på fylkesvegnettet. Revisjonen meiner at både rammeavtale og leveranseavtale i større grad bør vise til korleis desse avtalane kan medverke til realisering av drifts- og vedlikehaldsstrategien.

På bakgrunn av våre observasjonar og vurderingar har revisjonen tilrådd at Hordaland fylkeskommune sett i verk ein skilde tiltak som går fram av kapittel 9 Konklusjon og tilrådingar.

2 Innleiing

2.1 Bakgrunn

Deloitte har gjennomført ein forvaltningsrevisjon av drift og vedlikehald av fylkesveggar i Hordaland fylkeskommune i samsvar med bestilling frå kontrollutvalet 15. desember 2014, sak 107/2014.

I samband med rullering av plan for forvaltningsrevisjon i 2013 vart det identifisert risiko for at fylkesvegane ikkje held tilfredsstillande standard. Dette var mellom anna basert på at det i budsjettet for 2014 gjekk fram at forfallet/vedlikehaldsetterslepet på vegnettet i Hordaland i 2011 summerte seg til meir enn 3 milliardar kroner. For 2014 var den økonomiske ramma til drift og vedlikehald auka med ca. 2,5 millionar kroner i høve til 2013. Det gjekk også fram av budsjettet at denne auken var ikkje stor nok til å kompensera for prisstigninga ein har mellom anna på driftskontraktane og resultatet vart difor mindre midlar til vedlikehald i 2014 enn i 2013, samstundes som behovet for vedlikehald er ytterlegare oppjustert.

Våren 2013 la Vegdirektoratet fram rapporten «Hva vil det koste å fjerne forfallet på fylkesvegnettet?» som er resultat av ei kartlegging av forfallet i alle fylka i landet. For Hordaland sin del er forfallet rekna til 6 470 millionar kroner. Rapporten syner at vedlikehaldsetterslepet på vegnettet representerer ei stor utfordring.

2.2 Føremål og problemstillingar

Føremålet med prosjektet vil vere å undersøke i kva grad Hordaland fylkeskommune har følgd opp drifts- og vedlikehaldsstrategien for fylkesvegnettet som vart vedteken i 2011.

Med bakgrunn i føremålet er det formulert følgjande problemstillingar:

1. I kva grad er arbeidet med oppfølging av strategien organisert på ein føremålstenleg måte?
  - a. Er alle relevante aktørar representert i arbeidet?
  - b. Er rollar og ansvar klart definert?
2. I kva grad er det etablert planar, system og rutinar knytt til oppfølging av strategien?
  - a. Er det utarbeidd tiltaks-/handlingsplanar for arbeidet?
  - b. Er det etablert rutinar for rapportering knytt til arbeidet med drifts- og vedlikehaldsstrategien?
  - c. Er der etablert retningslinjer/rutinar for vurdering og handtering av risiko knytt til realisering av strategien?
  - d. Er det etablert rutinar for å innhente/oppdatere faktagrunnlaget/status knytt til drift og vedlikehald av fylkesvegnettet?
  - e. Er det etablert rutinar for evaluering av resultat/måloppnåing?
  - f. Er det etablert rutinar for revisjon av strategien undervegs?
3. I kva grad er det gjennomført tiltak for å sikre meir kostnadseffektiv bruk av midlar til drift av vegnettet?
  - a. I kva grad er det utarbeidd kontraktsstrategiar for driftskontraktar?
  - b. Blir erfaringar med ulike kontraktsmodellar vurdert og dokumentert?
  - c. Er ansvar og oppgåver knytt til kontraktsoppfølging definert og fordelt?
  - d. Er det etablert tenlege rutinar for kontraktsoppfølging?
  - e. I kva grad er prioriteringar/tiltak i strategien reflektert i dei årlege leveranseavtalane mellom fylkeskommunen og Statens vegvesen?
4. I kva grad er det gjennomført tiltak for å stoppe veksten i forfallet på vegkapitalen?
  - a. I kva grad er økonomiske løyvingar til vedlikehald i samsvar med mål og strategiar?
  - b. I kva grad får fylkespolitiske organ oppdatert informasjon om vedlikehaldssituasjonen i samband med budsjettprosessen?

- c. Er storleik og fordeling av løyvingar til vedlikehald basert på dokumenterte risikovurderingar?
5. I kva grad påverkar samhandlinga mellom Hordaland fylkeskommune og Statens vegvesen arbeidet med drifts- og vedlikehaldsutfordringane på fylkesvegnettet?
- a. I kva grad er det dokumenterte rutinar for samhandlinga mellom Hordaland fylkeskommune og Statens vegvesen?
  - b. Er det etablert særskilde rutinar for samhandling og rapportering knytt til gjennomføring av drift- og vedlikehaldsstrategien?
  - c. Er det gjennomført dokumenterte evalueringar av samarbeidet og rammeavtalen mellom Hordaland fylkeskommune og Statens vegvesen?
  - d. I kva grad understøttar rammeavtalen arbeidet med drifts- og vedlikehaldsutfordringane på fylkesvegnettet?

2.3 Metode

Oppdraget er utført i samsvar med gjeldande standard for forvaltningsrevisjon (RSK 001). Oppdraget er gjennomført i tidsrommet februar 2015 – august 2015.

2.3.1 Dokumentanalyse

Rettsreglar og relevante styringsdokument har blitt gjennomgått og brukt som revisjonskriterium. Vidare har informasjon knytt til oppfølging av drifts- og vedlikehaldsstrategien blitt samla inn og analysert, mellom anna regional transportplan og handlingsprogram 2015 – 2017, budsjett og rekneskapsdata, organisering, ansvars- og fullmaktsoversyn, interne og eksterne rapportar. Innsamla dokumentasjon har blitt vurdert opp mot revisjonskriteria.

2.3.2 Intervju

Revisjonen har gjennomført intervju med fire personar i fylkeskommunen og Statens vegvesen som er involvert i arbeid med drift og vedlikehald av fylkesvegar. I tillegg er det innhenta supplerande informasjon per e-post.

2.3.3 Verifisering

Oppsummering av intervju er sendt til de som er intervjuet for verifisering og informasjon frå dei verifiserte intervjureferata som er nytta i rapporten.

Høringsutkast til rapport er sendt til fylkesrådmannen for uttale. Faktafeil er retta opp i den endelege versjonen medan Fylkesrådmannens høringsuttale er lagt ved den endelege rapporten.

2.4 Revisjonskriterium

Revisjonskriterium er dei krav og forventningar som forvaltningsrevisjonsobjektet skal vurderast opp mot. Kriteria er utleda frå autoritative kjelder i samsvar med krava i gjeldande standard for forvaltningsrevisjon. I dette prosjektet er revisjonskriteria i hovudsak henta frå veglova og drifts- og vedlikehaldsstrategien til Hordaland fylkeskommune. Kriteria er nærare presentert innleiingsvis under kvart tema, og i vedlegg 2 til rapporten.

3 Om tenesteområdet

3.1 Rollar og ansvar på vegområdet

Fylkeskommunen fekk overført ansvar for investering, drift og vedlikehald av store delar av riksvegnettet som vart omklassifisert til fylkesvegar gjennom forvaltningsreforma i 2010. Hordaland fylkeskommune overtok ansvaret for 1134 km av riksvegnettet, inkludert 15 ferjesamband. Fylkeskommunen vart etter reforma vegeigar for totalt 2882 km fylkesveg. Dette utgjer om lag 43 % av det offentlege vegnettet i Hordaland.¹ Forvaltningsreforma innebar også at fylkeskommunen fekk ei meir sentral rolle i forhold til å følgje opp nasjonale målsettingar innan vegsektoren.

Forvaltningsreforma innebar ingen endringar i forholdet mellom fylkeskommunen og Statens vegvesen. Prinsippet om sams vegadministrasjon gjeld framleis, noko som inneber at Statens vegvesen er underlagt Vegdirektoratet i saker som gjeld riksvegnettet og fylkeskommunen i saker som gjeld fylkesvegnettet.

Fylkeskommunen har det overordna ansvaret i saker som gjeld fylkesvegane, men kan delegere mynde til det regionale vegkontoret i Statens vegvesen eller til kommunar. Statens vegvesen fungerer som ein felles administrasjon på regionalt nivå for både statlege og fylkeskommunale vegprosjekt.

I samband med forvaltningsreforma vart Statens vegvesen omorganisert. Region vest oppretta ei fylkesavdeling for kvart fylke (Hordaland, Sogn og Fjordane og Rogaland). Fylkesavdeling Hordaland står for drift og vedlikehald av vegnettet og gjennomføring av alle investeringsprosjekt på både riks- og fylkesvegane. I tillegg har fylkesavdelinga ansvar for plan- og forvaltningsoppgåver knytt til riks- og fylkesvegane.

3.2 Definisjonar av drift og vedlikehald

Med drift av vegnettet meiner ein alle oppgåver og rutinar som er nødvendige for at vegnettet og vegutstyret skal fungere som planlagt. Dette er aktivitetar som brøyting, strøying med salt og sand, vask og reingjering, oppretting av skilt, stell av grøntareal, trafikkstyring, trafikkinformasjon osv. Driftstiltaka skal sikre dagleg trygg og god framkomst. Mange av tiltaka blir gjort med relativ korte mellomrom (frekvens definert i kontrakt), som til dømes brøyting og strøying med salt eller sand om vinteren, reinhald av vegbane, etc. Andre driftsoppgåver har lågare frekvens, som til dømes oppretting av skilt, drift av grøntareal og vegskråningar, drift av lysanlegg for gater og vegar, samt opprydding etter ras og flaum.

Med vedlikehald av vegnettet meiner ein tiltak for å oppretthalde standarden på vegdekke, grøfter, bruer, tunnelar og tekniske anlegg/installasjonar i tråd med fastsette kvalitetskrav. Dette er tiltak som blir gjennomført sjeldnare enn driftstiltak. Tiltak kan vere rehabilitering av murar, bruer og kaier, dekkelegging, vedlikehald av drenering og stikkrenner.

Det er i praksis vanskeleg å skilje mellom behov for ordinært vedlikehald og behov for etterslepsutbetring. Det er også utfordrande å skilje mellom behov for innhente vedlikehaldsetterslep og behov for oppgradering. Der er difor vanskeleg å skilje mellom å ta inn vedlikehaldsetterslep over drifts- og vedlikehaldsbudsjettet og investeringar som bidrar til å hente inn vedlikehaldsetterslep. Til dømes vil tiltak i forsterkingsprogrammet bidra til å redusere det som er definert som vedlikehaldsetterslep.²

¹ Regional transportplan for Hordaland 2013-2024.

² Samferdselsplan for Akershus 2015-2018

3.3 Vedlikeholdsetterslep

Det er stort etterslep på vegnettet i Hordaland. Statens vegvesen har gjennomført ei landsomfattande kartlegging (frå 2012) av kor mykje det vil koste å fjerne forfallet på vegnettet. Med unntak av Nordland er Hordaland samla sett det fylke som har størst etterslep på fylkesvegane. I 2012 var denne på om lag 6,5 mrd.kr.

Hordaland fylkeskommune vedtok i oktober 2011 ein drifts- og vedlikehaldsstrategi for fylkesvegnettet i Hordaland der føremålet er å:

- Bestemme eit nivå og ei innretning på satsinga innanfor drift og vedlikehald som på best mogleg vis svarar til identifiserte behov
- Få mest mogleg nytte av fylkeskommunale løyvingar gjennom eit kostnadseffektivt drifts- og vedlikehaldsregime.

4 Organisering av arbeid med drift- og vedlikehaldsstrategien

4.1 Problemstillingar

I kva grad er arbeidet med oppfølging av strategien organisert på ein føremålstenleg måte?

- Er alle relevante aktørar representert i arbeidet?
- Er rollar og ansvar klart definert?

4.2 Revisjonskriterium

I følgje drifts- og vedlikehaldsstrategien pkt. 3.0 Handlingsrom for regionale drifts- og vedlikehaldsstrategiar er prinsippet om sams vegadministrasjon er lagt til grunn. Dette inneber at all drift og vedlikehald av vegnettet (riksvegar og fylkesvegar) er konkurranseutsett, med Statens vegvesen som byggherreorganisasjon og ansvarleg for kontraktsutforming og –oppfølging. Det er såleis Statens vegvesen som syter for drift og vedlikehald av fylkesvegnettet. Eit av poenga med sams vegadministrasjon, og innføring av strategi for drift og vedlikehald, var å sørge for lik oppfølging og lik driftsstandard for like vegar. Statens vegvesen har i denne samanheng ansvar for å utvikla og følgja opp drifts- og vedlikehaldskontraktar, og å gjennomføra standardhevingstiltak.

Det går fram av rammeavtale mellom Statens vegvesen og Hordland fylkeskommune at fylkeskommunen har ansvar for å finansiera drifts- og vedlikehaldstiltak på fylkesvegar.

I følgje drifts- og vedlikehaldsstrategien pkt. 6.0 Oppfølging skal det opprettast ei arbeidsgruppe som følgjer opp arbeidet, og som bør inkludere deltaking frå Statens vegvesen, entreprenørbransjen og fylkesadministrasjonen.

For utfyllande informasjon om revisjonskriteria viser vi til vedlegg 2.

4.3 Datagrunnlag

4.3.1 Organisering

Det er ikkje etablert ei særskild prosjektorganisering for arbeidet med drifts- og vedlikehaldsstrategien for fylkesvegnettet som vart vedteken i oktober 2011. Rollar og oppgåver mellom fylkeskommunen og Statens vegvesen i samband med drift, vedlikehald og investeringar på fylkesvegar er regulert i rammeavtale og årlege leveranseavtalar. Det er ikkje utarbeidd ei ansvars- og rollematrise knytt til fordeling av oppgåver ved gjennomføring av vedlikehaldsstrategien.

Ansvar for vegområdet i fylkeskommunen er lagt til samferdselsavdelinga. Avdelinga er organisert som ein linjeorganisasjon direkte underlagt fylkesrådmannen. Den har ein stab og tre seksjonar; transportseksjonen, forvaltningsseksjonen og vegseksjonen. Vegseksjonen sine ansvarsområde inkluderer oppfølging av vegsaker i fylket, styrings- og kontrolloppgåver for investeringar og drift og vedlikehaldstiltak på fylkesvegnettet, samt budsjett og økonomiplan for fylkesvegane. Ei viktig oppgåve for administrasjonen er å førebu og følgje opp politiske saker på vegområdet, mellom anna strategien for drift og vedlikehald av fylkesvegar, og økonomi (budsjett/rekneskap).

I august 2012 blei det oppretta ei arbeidsgruppe der entreprenørar vart invitert til å delta, i tillegg til representantar frå Statens vegvesen og Hordaland fylkeskommune. Intensjonen var at arbeidsgruppa skulle følgje opp arbeidet med drifts- og vedlikehaldsstrategien. Det blei berre halde eit møte i arbeidsgruppa. Berre

ein av entreprenørane som var invitert med i arbeidsgruppa deltok på møtet og i intervju vart det opplyst at fylkeskommunen ikkje opplevde at arbeidsgruppa var eit spesielt godt forum for arbeid med oppfølging av strategi for drift og vedlikehald av fylkesveggar, mellom anna på grunn av at diskusjonane i møtet i for stor grad hadde fokus på tekniske detaljar ved drift av fylkesvegane.

Det blei opplyst i intervju at det i etterkant av at strategien blei vedtatt, ikkje har vore tilstrekkeleg bemanning ved samferdselsavdelinga i fylkeskommunen til å følgje opp strategien. Samferdselsavdelinga hadde i 2013 store utskiftingar og vakansar i sentrale posisjonar. Tidlegare samferdselssjef slutta per 31.12.12, og ny fylkesdirektør for samferdsel tok til i stillinga den 12.8.13. I mellomtida var ein av seksjonsleiarane konstituert som samferdselssjef. Seksjonsleiar for vegseksjonen slutta i september 2012 og ny seksjonsleiar var på plass først den 1.12.13. Dermed var det på samferdselsavdelinga to konstituerte seksjonsleiarar og konstituert samferdselssjef i store delar av 2013. Det blir opplyst³ at avdelinga i periodar med lite bemanning har prioritert løpande oppgåver/driftsoppgåver og sakshandsaming.

Hordaland fylkeskommune har ikkje ingeniør- eller vegfagleg kompetanse på området. Den vegfaglege kompetansen er det Statens vegvesen som har. Fylkesrådmannen understreka i sak som var til handsaming i 2010 at fylkeskommunen ikkje har ambisjonar eller ønskje om å overta eller redusere Statens vegvesen sitt fagansvar, og at det difor er viktig at fylkeskommunen fokuserer på dei strategiske overordna grepa. Vegseksjonen i fylkeskommunen opplyser at dei har auka bemanninga dei siste åra, men at det ikkje har blitt rekruttert medarbeidarar spesielt til å arbeide med drift -og vedlikehaldsstrategien. Samla sett har imidlertid vegseksjonen fått frigjort meir ressursar til dette arbeidet.

Vegavdeling Hordaland i Statens vegvesen er leia av ein avdelingsdirektør, og er organisert med ein stab og fem seksjonar; Vegseksjon Bergensområdet, Vegseksjon Nord-, Midt-, og Sunnhordland, Vegseksjon Voss og Hardanger, Plan og forvaltning Bergen og Plan/forvaltning Voss og Hardanger.

4.3.2 Rollar og ansvar

Statlege styresmakter utarbeider nasjonale krav og føringar som og gjeld fylkesvegnettet. Dette er krav som skal sikre ein viss teknisk og funksjonell standard på fylkesvegen, samt spesifikke krav knytt til trafikksikring. Prinsippet om sams vegadministrasjon, nasjonale mål innanfor vegsektoren og Statens vegvesen sitt sektoransvar innanfor ei rekkje ulike område, gjer at fylkeskommunen har behov for tett samarbeid med statlege styresmakter om drift og vedlikehald av fylkesvegane

Det går fram av vegvesenet si oversikt over oppgave- og ansvarsfordeling at vegavdelinga har ansvar for:
« (...) lokalt trafikktryggingsarbeid, tilsyn med vegnettet, planlegging og byggherreansvar for drift, vedlikehald og nye vegprosjekt. Vegavdelinga skal på vegne av regionvegsjef utarbeide fleirårige rammeavtalar og årlege leveranseavtalar med fylkeskommunane som regionvegsjefen godkjenner».⁴

Staben i vegavdeling Hordaland har ansvar for å ivareta kontakten med fylkeskommunen, kontakten mot regionvegsjef og skal støtte avdelingsdirektøren med leiing- og styringsoppgåver. Staben har i tillegg ansvar for ei rekkje oppgåver knytt til den praktiske samhandlinga med fylkeskommunen, mellom anna å koordinere avdelinga sine bidrag til regional planstrategi, regional transportplan og handlingsprogram. Vidare skal staben drive saksførebuing, delta i møte og ha dialog med fylkeskommunen, hjelpe til i utarbeiding av rammeavtale og leveranseavtale, bidra til økonomistyring, inkludert budsjett, rekneskap og rapportering, og koordinere og følgje opp interne støtte- og rapporteringssystem.

Fylkespolitiske organ har i stor utstrekning moglegheit til å påverke omfang av og nivå på drifts- og vedlikehaldstiltak, mellom anna i plan- og budsjettprosessar.

Fylkesvegrådet vart oppretta som møteforum og styringsorgan ved innføring av vegreforma i 2010. Fylkesvegrådet har frå starten hatt følgjande mandat:

³ Brev frå Samferdselsavdelinga til fylkesrådmannen 10.4.2014 Forvaltningsrevisjon innan samhandling på vegområdet – oppfølging av vedtak

⁴ Presentasjon av Statens vegvesen Region vest (4.9.2012)

Fylkesvegrådet (...) skal leggje til rette for å forvalte og utvikle fylkesvegnettet i Hordaland på best mogleg måte. Arbeidet skal vere forankra i og følgje opp det styringssystemet som er formalisert gjennom ramme- og leveranseavtale mellom partane.»⁵

Vidare er intensjonen med Fylkesvegrådet at partane i møte skal finne løysingar i saker som gjeld planlegging og gjennomføring av drift-, vedlikehalds- og investeringsprosjekt, og forvaltning av fylkesvegnettet

På møta i fylkesvegrådet deltek dei personane som er mest sentrale i forhold til økonomi og framdrift på vegprosjekta. Frå fylkeskommunen deltek samferdselssjef, økonomisjef, seksjonsleiarar, controllar og seniorrådgjevar frå samferdselsavdelinga. Frå vegvesenet deltar avdelingsdirektør vegavdeling Hordaland, seniorrådgjevar frå stab, seksjonssjefar, prosjektleiarar mfl. Samferdselssjefen er møteleiar i Fylkesvegrådet.

4.4 Vurdering

Fylkeskommunen tok initiativ til å etablera ei arbeidsgruppe for oppfølging av drifts- og vedlikehaldsstrategien. Arbeidsgruppa vart ikkje formelt etablert med fordeling av rollar og ansvar. Arbeidsgruppa hadde eit møte, som etter det vegseksjonen opplyser, ikkje fungerte som føreset, og arbeidsgruppa var seinare ikkje operativ. Revisjonen meiner at fylkeskommunen ikkje har følgd opp organisatoriske føresetnadar i drifts- og vedlikehaldsstrategien når dei ved oppfølging av strategien, ikkje har nytta ei arbeidsgruppe der ressursar og kompetanse frå entreprenørbransjen er trekt inn i arbeidet. Fylkeskommunen har heller ikkje etablert alternative organ for oppfølging av strategien.

Revisjonen registrerer at fylkesvegrådet har blitt orientert om/har handsama saker knytt til drifts- og vedlikehaldsstrategien for fylkesvegar, men at fylkesvegrådet ikkje synest å ha hatt ei definert og aktiv rolle i arbeidet med oppfølging av strategien.

---

⁵ Notat frå samferdselssjefen om ramar for Fylkesvegrådet. Datert 3.3.2010

5 System og rutinar for oppfølging av drift- og vedlikehaldsstrategien

5.1 Problemstillingar

I kva grad er det etablert planar, system og rutinar knytt til oppfølging av strategien?

- Er det utarbeidd tiltaks-/handlingsplanar for arbeidet?
- Er det etablert rutinar for rapportering knytt til arbeidet med drifts- og vedlikehaldsstrategien?
- Er det etablert retningslinjer/rutinar for vurdering og handtering av risiko knytt til realisering av strategien?
- Er det etablert rutinar for å innhente/oppdatere faktagrunnlaget/status knytt til drift og vedlikehald av fylkesvegnettet?
- Er det etablert rutinar for evaluering av resultat/måloppnåing?
- Er det etablert rutinar for revisjon av strategien undervegs?

5.2 Revisjonskriterium

Det går fram av drifts- og vedlikehaldsstrategien at følgjande tiltak skal gjennomførast for å sikre betre drift og vedlikehald

Tiltak for å sikre betre drift:

- Oppretthalde dagens nivå på drift av vegnettet med utgangspunkt i krava etter handbook 111 "Standard for drift og vedlikehald".
- Arbeide for meir presis omtale av tilstanden på vegnettet i kontraktsgrunnlaget for framtidige driftskontraktar.
- Forbetre kunnskapsgrunnlaget/erfaringar med ulike former for kontraktsstrategiar. I dette inngår å vurdere spesielt:
  - Forsøk med større og lengre kontraktar for å utnytte moglege synergjar på best mogleg vis.
  - Innføring av fleire tildelingskriteria i anbuds konkurransen i tillegg til pris
- Utarbeide insentivordningar for å få hjelp frå entreprenørane til å utvikle meir miljøvenleg vinterdrift, med reduksjon i bruken av tradisjonell salting.

Tiltak for å sikre betre vedlikehald:

- Prioritere vedlikehald sterkare enn i dag i dei årlege budsjetta
- Leggje inn ein fast post på investeringsbudsjettet til reinvesteringar/tyngre vedlikehald
- Skilje ut vedlikehald som eigen budsjettpost frå og med fylkesbudsjettet i 2013
- Leggje Statensvegvesen si kartlegging av forfall på vegnettet frå 2011 til grunn for framtidige prioriteringar innanfor vedlikehald. Dette inneber eit tydeleg fokus på tunnelar, bruer og grundigare utbetring av veggrunnen i samband med eventuell dekkelegging.

I strategidokumentet går det også fram at det skal gjennomførast årleg rapportering på drifts- og vedlikehaldsstrategien til fylkespolitiske organ, og at drifts- og vedlikehaldsstrategien skal rullerast/reviderast kvart fjerde år, første gong i 2015.

For utfyllande informasjon om revisjonskriteria viser vi til vedlegg 2.

5.3 Datagrunnlag

5.3.1 Tiltaks- og handlingsplanar

Det er ikkje utarbeidd egne tiltaks- og handlingsplanar knytt til drifts- og vedlikehaldsstrategien. Statens vegvesen utarbeider, med utgangspunkt i dei årlege fylkesbudsjetta, grunnlaget for plan og byggeprogram for dei einskilde åra. Tiltak og handlingsplanar for drift, vedlikehald og investeringar på fylkesvegane går også fram av Regional transportplan og tilhøyrande handlingsplan. I tillegg inneheld dei årlege budsjetta, og økonomiplanen, tiltak på området. Nemnde planar og budsjett omfattar også einskildtiltak som er føreslått i drifts- og vedlikehaldsstrategien for fylkesvegnettet.

Statens vegvesen opplyser at eit av poenga med innføring av strategi for drift og vedlikehald, var å sørge for lik oppfølging og lik driftsstandard for like vegar (riks- og fylkesvegar), og at dei arbeider med realisering av strategien mellom anna gjennom å utvikla og følgja opp drifts- og vedlikehaldskontraktar, og å gjennomføra standardhevingstiltak.

For å målretta den økonomiske styringa vart drift og vedlikehald i 2012 skild i to budsjettpostar, og det blei gjennomført eit strategisk grep med ei eiga løyvinga til standardhevingstiltak på investeringsbudsjettet som eit særskild tiltak for å stogga veksten i forfallet på fylkesvegnettet. Det blir opplyst i intervju at ein no ser ei lita betring på området som eit resultatet av dette tiltaket.

5.3.2 Rutinar for rapportering av arbeidet med strategien

I drifts- og vedlikehaldsstrategien er det lagt til grunn at det skal gjennomførast ei årleg rapportering til fylkespolitiske organ, men det er ikkje etablert formaliserte rutinar for slik rapportering. Fylkesrådmannen la fram den første rapporteringa om oppfølging av drifts- og vedlikehaldsstrategien for fylkesvegnettet til politisk nivå i september 2012. Det er ikkje gjennomført rapportering til politisk nivå om oppfølging av drifts- og vedlikehaldsstrategien etter 2012.

Statens vegvesen rapporterer status på fylkesvegar i Hordaland per tertial og årleg etter ein standard mal fastsett i leveranseavtalen. Det blir gjeve informasjon om gjennomførte tiltak og om bruken av løyvde drifts- og investeringsmidlar, mellom anna til standardhevingstiltak, men det blir ikkje rapportert samla eller fullstendig på tiltak som er sett i verk for å realisera måla i drifts- og vedlikehaldsstrategien.

Innhald og utforming av årsrapportane frå Staten vegvesen har dei siste åra blitt utvikla og tilpassa nye krav og ønskjer frå fylkeskommunen. Vegavdelinga i fylkeskommunen opplyser i samband med forvaltningsrevisjonen at dei vil jobba med å få inn meir informasjon om spesielle forhold (bonus-malus) og om avvik i kontraktane med entreprenørane i tertialrapportane, og at dette vil bli rapportert til fylkesvegrådet.

Statens vegvesen opplyser at dei fleire gonger har lagt fram kontraktutkast, og presentert driftskontraktar i samferdselsutvalet i Hordaland fylkeskommune. Statens vegvesen opplyser at dei ikkje har klart å legge fram nye driftskontraktar for politisk behandling så tidleg som dei kunne ønskt, mellom anna på grunn av at kontraktane er omfattande, komplekse og krevjande å utforma.

Statens vegvesen har også hatt faglege presentasjonar i samferdselutvalet, knytt til mellom anna dekkelegging. Statens vegvesen peikar på at det er viktig å gje informasjon til politikarane om korleis arbeidet med veg fungerer, og at slike presentasjonar bidreg til å synleggjera faktiske behov i fylket, og til å auka kompetansen i samferdselsutvalet. Vegvesenet meiner at dette også gjev grunnlag for betre faglege vurderingar og politiske vedtak.

5.3.3 Rutinar for vurdering av risiko

Det er ikkje gjennomført dokumenterte risikovurderingar knytt til drifts- og vedlikehaldsstrategien eller i samband med oppfølginga av strategien. Det blir opplyst at det i samband med utarbeiding av plan og byggeprogram – fylkestinget sitt meir detaljerte vegbudsjett – blir gjort vurderingar av investerings- og standardhevingsbehov ut frå kriterier knytt til trafikktryggleik, vegstandard, årsdøgntrafikk, forfallsgrad mm.

Statens vegvesen utarbeider årleg eit dokument som omhandlar dei utfordringane ein står overfor når det gjeld drift og vedlikehald for kommande år, det såkalla utfordringsdokumentet. Vegvesenet gjev også årlege innspel til fylkesvegbudsjettet i form av rapport om tilstanden på fylkesvegnettet og tilhøyrande behov for midlar til drift

og vedlikehald. Samferdselsavdelinga nyttar informasjonen frå vegvesenet i sitt arbeid med å utarbeide forslag til prioritering av budsjettmidlar på ulike tiltak.

5.3.4 Rutinar for oppdatering av faktagrunnlag

Statens vegvesen opplyser at Hordaland fylkeskommune har vedtatt å prioritere det overordna fylkesvegnettet i investeringsbudsjettet for veg. Det overordna fylkesvegnettet⁶ omfattar strekningar som er viktige bindeledd i senterstrukturen i fylket og regionen, og for diagonale samband. I tillegg omfattar det overordna vegnettet strekningar som er viktige for beredskap, næringsomsyn og på grunn av høg trafikkmengde. Statens vegvesen utfører ein strekningsvis gjennomgang av heile det overordna nettet, som skal vera gjennomført i løpet av hausten 2015. Denne gjennomgangen skal også inngå i grunnlaget for neste Regional transportplan i fylket. Vidare er det eit mål å gjennomføre registrering av behov på resten av vegnettet i fylket, herunder kartlegging av behov for standardheving og kva investeringar som er naudsynte på ulike vegstrekningar.

5.3.5 Rutinar for evaluering og revisjon av strategien

Det kjem fram i intervju at det i liten grad er etablert rutinar for evaluering av resultat og måloppnåing av drifts- og vedlikehaldsstrategien. Den evalueringa som blir gjort omhandlar i hovudsak budsjettmål, og i mindre grad andre resultatmål.

Dei intervjuja trekk fram at sjølv om dei trur Hordaland er blant fylkeskommunane som har kome lengst i arbeidet med drift- og vedlikehaldsstrategi i landet, er det viktig å revidere strategien. Det blir peika på at det på overordna nivå er vanskeleg å styre godt etter den noverande strategien. I intervju med representantane frå vegavdelinga i fylkeskommunen trekk dei fram at dei i arbeidet med oppfølging og realisering av drift- og vedlikehaldsstrategien saknar erfaringsmaterieill frå resten av landet for korleis det blir arbeidd med tilsvarende utfordringar.

På bakgrunn av omfanget posten «Standardhevingsmidlar» vil få i åra framover, gjev vegkontoret uttrykk for at det er behov for å utarbeide ei innretting på prioritering, bruk og rapportering av midlane som synleggjer i kva grad ein når målet om å styrke vedlikehaldet av vegane. Både tidlegare rapport om forfallet på vegnettet utarbeidd av Statens vegvesen, og framtidige strekningsvise utgreiingar vil vere viktig bakgrunnsmateriale for ei systematisk oppfølging av dette temaet.

Rullering/revidering av drift- og vedlikehaldsstrategien skal gjennomførast kvart fjerde år med første rullering i 2015. Det blir i intervju opplyst at dette arbeidet har starta opp og at planen er å leggja fram ein revidert strategi for handsaming i Fylkestinget i desember 2015.

5.4 Vurderingar

Samferdselsavdelinga har ikkje etablert eigne tiltaks- og handlingsplanar for arbeidet med drifts- og vedlikehaldsstrategien. Revisjonen meiner at vedtekne tiltak for drift, vedlikehald og investeringar på fylkesvegane som inngår i budsjettdokument, Regional transportplan og tilhøyrande handlingsplan, ikkje er tilstrekkeleg for å kunne følgja opp arbeidet med å realisera strategien på ei effektiv måte. Nemnde dokument er knytt opp til økonomiske løyvingar og fangar til dømes ikkje opp tiltak knytt til arbeidet med utprøving av ulike typar driftskontraktar og samhandling med entreprenørar. Ein samla handlingsplan for arbeidet med drifts- og vedlikehaldsstrategien vil etter revisjonen si vurdering vera eit nødvendig og nyttig styringsverktøy, for å sikra ei målretta og effektiv oppfølging av strategien.

Det er ikkje gjennomført årleg rapportering til politisk nivå om korleis strategien er følgt opp. Revisjonen meiner det er ein vesentleg mangel at fylkesrådmannen si rapportering i 2012 til politisk nivå om oppfølging av drifts- og vedlikehaldsstrategien for fylkesvegar, ikkje er følgt opp i etterfølgjande år.

Det er ikkje etablert rutinar for vurdering av risiko knytt til drift og vedlikehald av fylkesvegar, og det er heller ikkje gjennomført risikovurderingar knytt til oppfølging av strategien. Revisjonen har merka seg at det blir utarbeidd notat og planar der det går fram at prioriteringar og tiltak byggjer på underliggjande risikovurderingar, mellom anna årsdøgntrafikk og vegstandard. Risikovurderingane er ikkje gjennomført systematisk og

⁶ Definisjon i presentasjon på Plankonferanse 29.10.2014

dokumentert slik at det er mogleg å ta stilling til om alle vesentlege risikofaktorar er vurdert. Manglande og/eller mangelfulle risikovurderingar aukar risikoen for at det ikkje er ein god og fullstendig samanheng mellom mål, tiltak og ressursar og at føremålet med drifts- og vedlikehaldsstrategien difor ikkje blir realisert så effektivt som føreset.

Revisjonen har merka seg at fylkeskommunen har starta eit arbeid med rullering/revidering av drift- og vedlikehaldsstrategien. Etter revisjonen si vurdering er det ein veikskap at det ikkje er gjennomført noko systematisk og dokumentert evaluering av resultat/effektar av strategien etter at den vart vedteke i 2011. I strategien går det fram at det er behov for å vurdere undervegs i kva grad ein er på rett veg i høve til dei oppsette måla i strategien, eller om det er nødvendig å vurdere andre verkemidlar og tiltak. Revisjonen kan ikkje sjå at dette er følgt opp.

Utfordringsdokument og rapportar om tilstanden på fylkesvegnettet som States vegvesen utarbeider årleg, vil etter revisjonen si vurdering gje ein peikepinn om utviklinga på vegnettet, men revisjonen er ikkje kjend med at denne informasjonen blir nytta for å evaluere effektar av drifts- og vedlikehaldsstrategien. Revisjonen viser i denne samanheng til utsegner frå Statens vegvesen om at det er behov for å utarbeide eit system for prioritering, bruk og rapportering av standardhevingsmidlane som synleggjer i kva grad ein når målet om å styrke vedlikehaldet av fylkesvegane. Revisjonen vurderer det som særskilt viktig at arbeidet med eit slikt system blir prioritert.

6 Tiltak for kostnadseffektiv bruk av midlar

6.1 Problemstillingar

I kva grad er det gjennomført tiltak for å sikre meir kostnadseffektiv bruk av midlar til drift av vegnettet?

- I kva grad er det utarbeidd kontraksstrategiar for driftskontraktar?
- Blir erfaringar med ulike kontraksmodellar vurdert og dokumentert?
- Er ansvar og oppgåver knytt til kontraksoppfølging definert og fordelt?
- Er det etablert tenlege rutinar for kontraksoppfølging?
- I kva grad er prioriteringar/tiltak i strategien reflektert i dei årlege leveranseavtalane mellom fylkeskommunen og Statens vegvesen?

6.2 Revisjonskriterium

Dei sentrale revisjonskriteria går fram av følgjande punkt i drifts- og vedlikehaldsstrategien:

- Arbeide for meir presis omtale av tilstanden på vegnettet i kontraksgrunnlaget for framtidige driftskontraktar.
- Forbetre kunnskapsgrunnlaget/erfaringar med ulike formar for kontraksstrategiar
- Utarbeide insentivordningar for å få hjelp frå entreprenørane til å utvikle meir miljøvenleg vinterdrift, med reduksjon i bruken av tradisjonell salting.

Det blir lagt til grunn at framtidige driftskontraktar skal opp til politisk handsaming i fylkespolitiske organ. Dette skal gjerast så tidleg som mogleg i anskaffingsprosessen, før konkurransegrunnlaget er ferdig utarbeidd. Gjennom ein slik rutine skal fylkespolitikarane kunne ta konkret standpunkt til driftsnivå, kontraksstrategi/form, etc. i den enkelte driftskontrakt, med utgangspunkt i vedtatt drifts- og vedlikehaldsstrategi.

For utfyllande informasjon om revisjonskriteria viser vi til vedlegg 2.

6.3 Datagrunnlag

6.3.1 Kontraksstrategiar

Byggherreseksjonen i Vegdirektoratet har utarbeidd ein byggherrestrategi⁷ for Statens vegvesen som mellom anna inneheld mål for byggherreverksemda, prosessar og opplegg, omgrep/definisjonar, og aktivitetar/oppgåver for å ivareta byggherrollen. Det går fram at kontraktstrategi er eit samleomgrep på vurdering av entreprisreform, kontraktstypar, kontraktsinndeling og samarbeidsformer. Innan same prosjekt er det mogleg å nytte forskjellige entreprisreformer og kontraktstypar.

Krav til standard i kontraktar som blir inngått med entreprenørar er definert i Statens vegvesen si handbok 111 "Standard for drift og vedlikehald" (no Handbok R 610). Det er utarbeidd nasjonale malar for utforming av driftskontraktar med utgangspunkt i Handbok 111 og tilhøyrande temahefte. Desse malane, som blir nytta i samband med utforming av nye konkurransegrunnlag, blir revidert årleg. Fylkeskommunane er i utgangspunktet

⁷ Byggherrestrategi for Statens vegvesen, Byggherreseksjonen, Vegdirektoratet, mars 2012

ikkje bundne av Statens vegvesen sine handbøker, men har vedteke å legge handbok 111 til grunn for driftskontaktane. Handboka er under revidering, og utkast til ny utgåve vil bli lagt fram for fylkespolitiske organ.

Statens vegvesen tilpassar den landsomfattande malen for drift og vedlikehald for riks- og fylkesvegnettet i Hordaland, slik at standarden blir mest mogeleg lik for same type vegar. Statens vegvesen opplyser at når det gjeld drifta av fylkesvegnettet, har Hordaland fylkeskommune vedtatt at ein skal følgje tilsvarende driftsstrategi på fylkesvegnettet som for riksvegnettet. Vegseksjonen i Hordaland fylkeskommune opplyser at dei framover i større grad vil involvere seg i arbeidet med utforming av kravspesifikasjon til kontraktane. Statens vegvesen opplyser i samband med verifisering av rapporten at dersom det skal utviklast ein eigen kontraktsstrategi for fylkesvegane, vil dei føreslå at dette vert gjort gjennom eit samarbeid mellom Vegdirektoratet og KS. Det vil etter deira vurdering ikkje vere gunstig å utvikle eigne kontraktar og kontraktstrategiar for fylkesvegane i Hordaland. Det bør vere lik lest for alle vegane i landet både av omsyn til ressursinnsats ved utforming av kontaktane og gjenkjenning for tilbydarane.

6.3.2 Vurdering av kontraktstypar/kontraktmodellar

Statens vegvesen står som byggherre og er ansvarleg for kontraktutforming og –oppfølging av driftskontraktar. Den einskilde kontrakt dekkjer både riks- og fylkesveggar, slik at same entreprenør gjennomfører drift og vedlikehald av vegnettet uavhengig av vegeigar. Finansiering av kostnadene blir delt mellom stat og fylkeskommune og fordelt slik entreprenøren har prisa dei ulike vegane (fylkesveg/riksveg i det enkelte kontraktsområdet.

Statens vegvesen har ansvar for kontraktarbeidet, men fylkeskommunen kan gje innspel i prosessen. Statens vegvesen Region vest skal følgje regelverket for offentlege innkjøp. Vegvesenet gjennomfører ei særskild kvalitetssikring av anboda før dei blir lyst ut og det er ei eiga anbodsnemnd som kvalitetssikrar at regelverket og krava i dei innleverte anboda er oppfylt. Statens vegvesen Region vest gjennomfører i tillegg ein kvalitetssikringsprosess regionalt gjennom si veg- og transportavdeling, for å sikre at ein får med alt i kontraktane og at kontraktane er i samsvar med nyaste nasjonale mal.

Når det gjeld evaluering av kontraktane, opplyser Statens vegvesen at blir det gjennomført erfaringsutvekslingar mellom dei ulike geografiske områda i landet, både mellom, Statens vegvesen, vegdirektoratet og dei regionale einingane. Det blir vidare gjeve uttrykk for at dette er viktig for å kunne tilpasse og justere kontraktane ut frå situasjonen i leverandørmarknaden og dei drifts- og vedlikehaldsbehova som finst. I tillegg er det utarbeidd evaluerings- og revisjonsrapportar som omhandlar konkurranseutsetting av drift og vedlikehald av vegnettet, analyse av kontraktstypar, og styring og kontroll av driftskontraktar, mellom anna frå Dovre Group AS og Riksrevisjonen. Dovre Group har på oppdrag av vegdirektoratet gjennomført evaluering/analyse av forsøkskontraktar med utvida byggherrestyring for drift og vedlikehald i Statens vegvesen. Analysen omfattar forsøkskontraktane i Vesterålen, Alta, Setesdal og Indre Romsdal.

Når det gjeld tiltak for å sikre meir kostnadseffektiv bruk av midlar til drift av vegnettet blei det i intervju opplyst at Statens vegvesen nasjonalt har prøvd ut ulike typar driftskontraktar. Dette arbeidet blir styrt av Vegdirektoratet gjennom ei nasjonal gruppe. I Troms og Nordland har det til dømes blitt gjort forsøk med meir byggherrestyrte kontraktar delt opp i mindre fag/funksjonar. Dette forsøket har ikkje blitt vidareført til heile landet, men det blir trekt fram at det gir meir erfaringar til den samla kompetansen på landsbasis.

I Hordaland er det for tida åtte gjeldande driftskontraktar. Kontraktane gjeld for fem år, normalt med ein opsjon på eitt år. Kvart år blir ein eller to kontraktar fornya, noko som inneber at det til ei kvar tid pågår arbeid med fornying av driftskontraktar. Driftskontraktane er omfattande, og prosessen med fornying av kontraktar startar opp i god tid før nye kontrakt blir lyst ut og sett i kraft. Arbeidet med fornying av kontrakt for Hardanger, som gjeld frå 1. september 2011, starta til dømes opp allereie i november 2009.

Når det gjeld kontrakten for Midthordland valte ein å utsetje utlysing av kontrakten med eitt år fordi ein ville sjå den i samanheng med «HaugalandStordkontrakten». Det vart i den samanhengen bestemt å inkludere fleire av kommunane i Sunnhordland og det blei inngått ein større Midthordlandkontrakt frå 2013. Med dette fekk ein testa ut erfaringar med større kontraktar. Dei to kontraktane har innretningar som vil gje nytt erfaringsgrunnlag. Etter at drifts- og vedlikehaldsstrategien vart vedteken i fylkestinget, har to driftskontraktar vore oppe til fornying.

Ei av desse (Vest) vart delt i to, med ein eige kontrakt for grøntareal. Statens vegvesen tilrådde ei slik løysing for å prøve å sikre tiltrengt spesialkompetanse innanfor dette faget.

Erfaringane det siste året viser at behovet for ei markert styrking av innsatsen innanfor drift og vedlikehald er heilt avgjerande for å oppretthalde eit vegnett som er trafikkikkert og framkommeleg. I rapportar frå Samferdselsavdelinga til fylkesutvalet og samferdselsutvalet i 2012, går det fram at kostnadsveksten innfor driftskontaktane er framleis langt større en den generelle prisveksten, noko som inneber at dei faste kontraktane tek stadig meir av den samla økonomiske ramma, og at det såleis blir mindre til vedlikehald av vegnettet.

Økonomiske ressursar blir trekt fram som den viktigaste føresetnaden for å realisere drift- og vedlikehaldsstrategien, saman med gode kunnskapar blant entreprenørane i marknaden. Når det gjeld kompetanse hjå entreprenørane, kjem det fram at Statens vegvesen ikkje har vore med i arbeidsgrupper med entreprenørar i denne samanheng. Det blir imidlertid trekt fram at Statens vegvesen sin driftsstab forsøker å gi informasjon og rettleiing til entreprenørar når det gjeld drift av vegnettet, og at Statens vegvesen samarbeider med bransjen når det gjeld riksvegnettet.

Vegvesenet prøver også i større grad å sjå heile fylkesvegnettet i samanheng og til dømes legge asfalt på lengre strekningar og ikkje berre små korte strekk. Ved utarbeiding av kontraktsgrunnlaget blir det og teke omsyn til geografisk fordeling av strekningane.

Statens vegvesen har i 2015 hatt ei samla utlysing med fleire pakkar for dekkelegging av riksvegar over heile landet. Talet på tilbydarar har variert for dei ulike pakkane. For sentrale austlandsstrok her det vore opp til fem tilbydarar, medan det i einskilde område berre har vore to. I Hordaland er det to pakkar; Rv 7 på strekninga over Hardangervidda til Brimnes der det var tre tilbydarar og E39 Bergen – Os, der det var to tilbydarar. I konkurransegrunnlaget er dekkelegginga i Hordaland delt opp i fem tilbodspakkar.

6.3.3 Kontraktoppfølging

I Rammeavtalen mellom Hordaland fylkeskommune og Statens vegvesen Region vest er det i vedlegg 2 «Fullmaktstrukturen» tatt inn eit punkt om kontaktar knytt til drift og vedlikehald der det går fram at Statens vegvesen har fullmakt til å utarbeide, inngå og følgje opp kontraktar.

I alle kontaktar er det tatt inn ein passus om at ein kan regulere totalsummen med +/- 15 % dersom budsjetta vert vesentleg endra. Dette er ein del av Norsk Standard for kontraktar. Når det gjeld mengderegulering av vinterdrifta, inngår dette ikkje i 15 % regelen sidan oppgjeret for arbeidet vert gjort i etterkant. Tidlegare vart det i hovudsak nytta funksjonskontraktar⁸ der det var vanskeleg å følgje opp at entreprenørane i tilstrekkeleg grad følgde opp dei ulike krava i desse kontraktane. Kontraktane har utvikla seg til å omtala rutinar som driftsoperatørane skal gjennomføra, noko som reduserer usikkerheita både for byggherren og entreprenørane og sikrar ein jamnare kvalitet på tenestene som blir levert. Dette fører også til at prisinga frå entreprenørane blir meir lik og det vert lettare for byggherren å følgje opp entreprenørane.

Krava til styring av driftsprosjekt går fram fleire stader i Statens vegvesen sitt styringssystem. Sentralt står Handbok R760 «Styring av vegprosjekt», Handbok 151 «Styring av utbyggings-, drifts- og vedlikehaldsprosjekt», Prosessen «Drifte vegnettet gjennom driftskontraktar» og VD-rapport nr. 35 «System for oppfølging av driftskontraktar» – SOPP Versjon 5.

Kontraktoppfølginga omfattar mellom anna bruk av stikkprøvekontrollar for å følgja opp at rutinar blir utført som avtalt. Kontrollane skal tilpassast den enkelte kontrakt, der ein tar omsyn til lokale forhold inkludert kritiske stader på vegnettet og trafikkmengd (årsdøgntrafikk, ÅDT). Dersom det gjennom kontrollane blir påvist kritiske/farlege avvik og manglar, skal dette umiddelbart meldast til entreprenør og stadfestast skriftleg. Dersom byggherren konkluderer med at eit avvik representerer ein kontraktsmessig mangel, skal dette behandlast i byggemøte, som er det formelle møte for styring av kontraktsmessige forhold mellom partane.

⁸ Ein funksjonskontrakt er definert som ein entrepris der entreprenøren tek på seg funksjonsansvaret knytt til kontraksarbeidet. Funksjonsansvar inneber «helhetlig ansvar for beslutning, planlegging, prosjektering, utførelse, kvalitetssikring, oppfølging og dokumentasjon av tiltak som er nødvendige for å holde kontraktens krav til dokumentasjon av resulterende tilstand og funksjon». Føremålet med funksjonskontraktar er å halde oppe vegnettets funksjon eller tilstand i kontraktperioden. Kjelde SVV, Mal for funksjonskontraktar.

Manglar skal behandlast for å få sett i verk forbetringstiltak hjå entreprenør for å hindre at den aktuelle mangelen opptrer på nytt. Viss ein mangel oppstår på ny, og entreprenøren tidlegare har gjort forbetringstiltak, jf. punktet over, skal byggherren vurdere om det er best å gjenta forbetningsprosessen eller om det er grunnlag for å gjennomføre økonomiske sanksjonar. Dersom entreprenøren ikkje gjennomfører forbetringstiltak som avtalt, skal byggherren gjennomføre økonomiske sanksjoner ovanfor entreprenøren.

Det blir i intervju trekt fram at kontraktane for drift og vedlikehald blir følgt opp i tråd med føringar i strategien om effektiv utnytting av ressursane, gjennom at dei blir kontinuerleg vurdert med omsyn til funksjon, omfang etc.

6.3.4 Tilpassing av årlege leveranseavtalar

Leveranseavtalane gjev overordna føringar for dei årlege leveransane frå SVV til fylkeskommunen. Avtalane inneheld mellom anna ein omtale av årlege mål, økonomisk tildeling, leveransar knytt til overordna planlegging, prosjektplanlegging, investeringar, og drift og vedlikehald. Dessutan korleis styringsmøte og rapportering skal gjennomførast.

Leveranseavtalen skal sikre at investerings- og drifts-/vedlikehaldsprosjekt/tiltak blir gjennomført innanfor fastlagde rammer med omsyn til kostnad, framdrift og kvalitet. Statens vegvesen opplyser at drifts- og vedlikehaldsstrategien ikkje har påverka samarbeidet med fylkeskommunen, eller utforminga av leveranseavtalar mm., men at strategien bidrar til fortgang i arbeidet med å redusere forfallet på vegnettet og heve standarden. Dette har mellom anna samanheng med at drifts- og vedlikehaldsstrategien legg føringar for arbeidet med dei årlege budsjetta, med utgangspunkt i prioriteringar i Regional Transportplan (RTP) med tilhøyrande Handlingsprogram.

6.4 Vurderingar

Det er utarbeidd ein byggherrestrategi som legg overordna føringar for utforming av kontraktar, men det er ikkje utarbeidd ein kontraktsstrategi for arbeidet med utvikling og utprøving av driftskontraktar av vegnettet i Hordaland. Statens vegvesen arbeider med å prøve ut ulike typar driftskontraktar i tråd føringar i drifts- og vedlikehaldsstrategien. Revisjonen meiner imidlertid at det ville vera ein styrke, som kan bidra til ei meir målretta utvikling av driftskontraktar, om Statens vegvesen og fylkeskommunen utarbeider ein strategi for driftskontraktar i Hordaland.

Revisjonen meiner at Statens vegvesen i VD-rapport nr. 35 «System for oppfølging av driftskontrakter» – SOPP Versjon 5, har dokumentert tenlege rutinar for kontraktsoppfølging.

Korkje struktur eller innhald i leveranseavtalen har blitt endra som ein følgje av at drifts- og vedlikehaldsstrategien vart vedteken i 2011, og strategien er ikkje eksplisitt omtala i leveranseavtalen. Revisjonen meiner det ville vore naturleg å referera til eit dokument som er så grunnleggjande viktig for å sikra effektiv ressursbruk og å redusera forfallet på fylkesvegnettet. Til dømes kunne realisering av drifts- og vedlikehaldsavtalen vore sett opp som mål under punkt 3 «Mål» i leveranseavtalen. Vidare hadde det vore naturleg å synleggjera Standardhevingsmidlar som eiga line i oversyn over investeringar under punkt 5.3 og at det vart sett krav til ei samla rapportering av tiltak knytt til drifts- og vedlikehaldsstrategien under punkt 6 «Styringsmøte og rapportering».

7 Tiltak for å stoppe vekst i forfall på vegkapital

7.1 Problemstillinger

I kva grad er det gjennomført tiltak for å stoppe veksten i forfallet på vegkapitalen?

- I kva grad er økonomiske løyvingar til vedlikehald i samsvar med mål og strategiar?
- I kva grad får fylkespolitiske organ oppdatert informasjon om vedlikehaldssituasjonen i samband med budsjettprosessen?
- Er storleik og fordeling av løyvingar til vedlikehald basert på dokumenterte risikovurderingar?

7.2 Revisjonskriterium

Tiltak i følge drifts- og vedlikehaldsstrategien:

- Prioritere vedlikehald sterkare enn i dag i dei årlege budsjetta
- Leggje inn ein fast post på investeringsbudsjettet til reinvesteringar/tyngre vedlikehald.
- Skilje ut vedlikehald som eigen budsjettpost frå og med fylkesbudsjettet i 2013.
- Leggje Statens vegvesen si kartlegging av forfall på vegnettet frå 2011 til grunn for framtidige prioriteringar innanfor vedlikehald. Dette inneber eit tydeleg fokus på tunnelar, bruer og grundigare utbetring av veggrunnen i samband med eventuell dekkelegging.

Målsettinga fram til 2017 knytt til vedlikehald er avgrensa til å stoppe veksten i etterslepet, ikkje å redusere eksisterande etterslep.

For utfyllande informasjon om revisjonskriteria viser vi til vedlegg 2.

7.3 Datagrunnlag

7.3.1 Økonomiske løyvingar

Økonomiske ressursar blir av dei som er intervjuet trekt fram som den viktigaste føresetnaden for å realisere drifts- og vedlikehaldsstrategien. Statens vegvesen understrekar at ei styrking av midlar til vedlikehaldet også vil leggje til rette for ei betre drift av vegnettet, jf. omtale i kapittel 5. Slik vil ei sterkare prioritering av vedlikehaldstiltak bidra til ein meir kostnadseffektiv bruk av tilgjengelege midlar til drifta.

Vidare blir det trekt fram at føreseieleg økonomisk satsing er viktig for å kunne realisere strategien. Det er viktig at ressursane blir trappa opp til eit jamt nivå ein kan arbeide ut frå. Med store svingingar i budsjetta og tilleggsløyvingar som kjem seint i budsjettperioden, kan det vera vanskeleg for Statens vegvesen å arbeide kontinuerlig og jamt slik at ein oppnår ei mest mogleg effektiv drift.

Tabell 1 viser utviklinga i drifts- og vedlikehaldspostane dei tre siste åra. For kvart år er det tre kolonnar som viser tal for høvesvis «Behov/ønske», «Budsjett» og «Rekneskap». I tillegg viser tabellen budsjetterte investeringsmidlar til «Standardheivingsmidlar» og «Strekningsvise prosjekt» dei tre siste åra.

Tabell 1: Budsjetterte investeringsmidlar til drifts- og vedlikeholdsmidlar, investeringsmidlar til standardhevingstiltak og strekningsvise prosjekt dei siste tre åra⁹

	2013			2014			2015		
	Behov/ønske	Budsjett	Regnskap	Behov/ønske	Budsjett	Regnskap	Behov/ønske	Budsjett	Regnskap
Drift									
Faste kontrakter	253 780	253 780	275 103	291 876	288 776	306 897	337 275	314 250	
Øvrig	73 495	66 720	68 097	74 827	70 527	66 087	74 425	69 517	
Sum drift	327 275	320 500	343 200	366 703	359 303	372 984	411 700	383 767	
Vedlikehold									
Brovedlikehold	25 000	19 000	22 055	26 000	26 000	27 358	30 000	23 000	
Vegoppmerking	18 000	9 000	10 663	25 000	13 000	14 350	25 000	13 000	
Dekkelegging	90 000	43 000	51 647	100 000	49 817	58 085	90 000	40 000	
Øvrig vedlikehold	212 020	22 500	20 790	82 605	12 750	11 844	205 857	12 196	
Ekstraløyving		40 000						60 000	
Sum vedlikehold	345 020	133 500	101 155	233 605	101 567	111 637	350 857	148 196	
Sum drift og vedlikehold	672 295	454 000	448 355	600 308	460 870	484 621	762 557	531 963	
Investering									
Standardhevingsmidlar		30 000			81 300			125 000	
Strekningsvise prosjekt		439 980			652 590			700 000	

Statens vegvesen nyttar oppdatert faktagrunnlag over vedlikehold og etterslep på vegnettet og ein normativ berekningsmodell (Motiv) for å regne kor mykje det kostar (behov/ønske) å drifte og vedlikehalde vegnettet slik at at det ikkje forfell¹⁰. Grunnlagsdata vert henta frå vegdatabasen. Modellen tek utgangspunkt i ein standard for drift og vedlikehold for riksvegar som også kan nyttast for fylkeskommunale og kommunale vegar. Standarden angir krav til funksjon og tilstand for vegobjekt og krav til gjennomføring av drift og vedlikehold av vegar (inkl. vinterdrift), bru/ferjekai, tunnel, vegutstyr, sideområde og sideanlegg med utstyr og installasjonar. Krava til drift og vedlikehold av det enkelte objekt tar utgangspunkt i den tiltenkte funksjonen til objektet. Gjennomføring av drift og vedlikehold i samsvar med krava sikrar funksjon til objektet, både på kort og lang sikt. For Hordaland viser at modellen at det er behov 680,7 mill. kroner i 2014 eksklusiv mva (om lag 850 mill. kroner inklusiv mva).

Tala i tabell 1 viser at det er stor avstand mellom berekna behov/ønske og årlege løyvingar. Dette representerer utfordringar i høve til framtidige budsjettprosessar dersom ein skal nå målsetjingane i strategien. Dersom desse berekningane frå Motiv-modellen blir lagt til grunn, må dei årlege løyvingane til drift og vedlikehold i 2017 vere om lag 40 % høgare enn i 2011. For å kunne nå målet om reduksjon av forfallet i 2021, må dei årlege løyvingane vekse ytterlegare etter 2017.

Det går vidare fram av tabell 1 over, at det var ein reduksjon i løyvingane til vedlikehold frå 2013 til 2014, men ein auke frå 2014 til 2015 på grunn av ekstraløyving til asfalt/dekkelegging i 2015. Samtidig viser tabell 1 at det blir løyvd standardhevingsmidlar og midlar til strekningsvise prosjekt over investeringsbudsjettet som har positive konsekvensar for vegstandarden og kostnader knytt til drift og vedlikehold. Frå 2011 til 2013 har det vore nytta 30 mill. kroner per år til standardhevingstiltak. Bakgrunnen for at denne posten vart oppretta var det store behovet for å styrke tiltak av typen tyngre vedlikehold for å forsøke å stoppe veksten i forfallet på vegnettet i Hordaland. Ettersom det ikkje var rom for å auke driftsbudsjettet til fylkeskommunen, vart det lagt opp til å nytte delar av investeringsbudsjettet til tyngre vedlikehold med investeringskarakter for å auke innsatsen på området. Løyvinga vart auka til 81 mill. kroner i 2014 og vidare til 86 mill. kroner i 2015. I handlingsprogrammet er det lagt opp til å auke denne posten kvart år, opp til 125 mill. kroner i 2017. Desse investeringsmidlane er viktig for å stoppe ytterlegare forfall på fylkesvegnettet, og dette vil også gjere det enklare å drifte vegane. Statens vegvesen gjev uttrykk for at standardhevingsmidlane er viktige for å realisera drifts- og vedlikeholdsstrategien.

Rammene på driftskontraktane blir i utgangspunktet justert årleg etter indeks for drift av vegnett fastsett av Statistisk Sentralbyrå. Det blir i intervju peikt på at denne indeksen i fleire år har auka noko meir enn konsumprisindeksen, som er den indeksen dei fylkeskommunale budsjetta blir justert etter. Dette betyr at den økonomiske ramma på driftskontraktane aukar raskare enn budsjettmidlane frå fylkeskommunen, noko som

⁹ Tabellen er utarbeidd av revisjonen basert på tal i budsjett og rekneskap for dei einskilde åra.

¹⁰ Nasjonal transportplan 2018-2027 | Analyse og strategifasen

igjen har bidrege til at det har vore naudsynt å kutte i vedlikehaldsbudsjettet (lettare vedlikehald) for å ha nok midlar til drift.

Det går fram av innspelet til budsjett for 2015 at behovet for midlar til drift og vedlikehald, som er berekna til 762 mill. kroner, ikkje inneber ein generell auke i det årlege behovet for midlar. Det er eit resultat av behov for midlar til drift og vedlikehald av fylkesvegnettet inklusiv utskifting av kablar i tunnelar som nødvendigvis må gjennomførast over fleire år.

7.3.2 Informasjon til politiske organ

Som grunnlag for arbeidet med budsjettet utarbeider Statens vegvesen mellom anna spesifikasjonar med informasjon om tilstand og behov på vegnettet, og årlege utfordringsdokument. Vi viser i denne samanheng også til omtalen av praksis for rapportering i punkt 5.3 i rapporten.

Statens vegvesen utarbeider også eit notat til vegkontoret i Hordaland fylkeskommune med overslag over kva det vil koste å drifte og vedlikehalde vegnettet med utgangspunkt i Motiv-modellen til Vegdirektoratet, og innspel frå driftsleiarar i Statens vegvesen om behov ut i frå tilstanden på vegen. Som det går fram av tabell 1, viser utrekningane i Motiv-modellen at behovet for midlar knytt til drift og vedlikehald av fylkesvegar er høgare enn tildelingane i budsjetttramma.

Dekkeleggingsprogrammet for 2015 var oppe som sak i SAMU 18. mars 2015. Det vart i den samanheng også gjeve ei lengre orientering om tilstand og skader på asfaltdekke, marknadssituasjon/priser og prisdrivande faktorar. Det vart og orientert om etterslepet på dekkelegging. Det blei gitt ekstraløyving til asfaltering på kr 60 mill. i 2015 for å redusere veksten i forfallet på vegkapitalen. Det blir i intervju peika på at ei av årsakene til tilleggsløyvinga var at Statens vegvesen gjennom sin informasjon til politikarane om status på vegnettet fekk synleggjort behov for meir ressursar til dekkelegging.

I det same møte orienterte Statens vegvesen i tillegg om dei nye driftskontraktane i Hordaland. Statens vegvesen var også i SAMU møte i januar 2015 og orienterte om status for driftskontrakten for Hardanger/Voss.

7.3.3 Risikovurderingar som grunnlag for storleik og bruk av løyvingar

Det er ikkje etablert eigne system eller rutinar for å gjennomføra risikovurderingar som grunnlag for å fastsetja storleiken på løyvingar eller ved prioritering av midlane, men det er gjennomført ei rekkje tiltak og utarbeidd plan- og budsjetttdokument som i stor grad byggjer på underliggjande vurderingar av risiko. Eit døme på vurderingar av risiko er brev frå Statens vegvesen om dekkeprogram for fylkesvegane i Hordaland 2015¹¹ der det er gjort greie for metode for prioritering av dekkelegging.

7.4 Vurderingar

Forvaltningsrevisjonen viser at fylkeskommunen har gjennomført tiltak for å stoppe veksten i forfallet på vegkapitalen. Dette omfattar prosessar for å få meir oppdatert kunnskap om vegstandard, prioritering av overordna vegnett, etablering av rekneskapsmessig skilje mellom drift og vedlikehald og eiga løyving til tyngre vedlikehald (standardhevingsmidlar). Politiske organ har også i større grad fått informasjon om detaljar, status og utfordringar på vegnettet, både gjennom året og i samband med handsaming av budsjett.

Det er ikkje utarbeidd noko samla oversyn/rapportering av i kva grad dei ulike tiltaka samla eller kvar for seg bidreg til å realisera drifts- og vedlikehaldsstrategien for fylkesvegnettet. Revisjonen har difor ikkje grunnlag for å vurdere i kva grad fylkeskommunen vil nå måla om å stoppa veksten i forfallet på vegkapitalen innan 2017 og å sikre ein reduksjon i forfallet på vegnettet innan 2021 samanlikna med 2011-nivået. Revisjonen registrerer at det er store forskjellar mellom behov/ønskje og årlege budsjett, og at fylkeskommunen gjev uttrykk for at det kan bli utfordrande å gjennomføre den planlagde og naudsynte auken i løyvingar for å nå måla i drifts- og vedlikehaldsstrategien på fylkesvegnettet. Uavhengig av nivået på løyvingane meiner revisjonen at det er viktig at fylkeskommunen har ein føreseieleg budsjettpraksis som legg til rette for at Statens vegvesen kan planleggja og utføra investeringar, drifts- og vedlikehaldsoppgåver på ein effektiv måte.

¹¹ Brev 20.02.2015 frå Statens vegvesen til Hordaland fylkeskommune. Dekkeprogram for fylkesvegane i Hordaland 2015

Fylkeskommunen har ikkje etablert noko system som sikrar at prioriteringar og fordeling av løyvingar til vedlikehald blir basert på ei systematisk vurdering av risiko. Manglande risikovurderingar er også omtala under punkt 5.4, der det går fram at manglande og/eller mangelfulle risikovurderingar aukar risikoen for at det ikkje er ein god og fullstendig samanheng mellom mål, tiltak og ressursar og at føremålet med drifts- og vedlikehaldsstrategien difor ikkje blir realisert så effektivt som føresett.

8 Samhandling mellom Hordaland fylkeskommune og Statens vegvesen

8.1 Problemstillinger

I kva grad påverkar samhandlinga mellom Hordaland fylkeskommune og Statens vegvesen arbeidet med drifts- og vedlikehaldsutfordringane på fylkesvegnettet?

- I kva grad er det dokumenterte rutinar for samhandlinga mellom Hordaland fylkeskommune og Statens vegvesen?
- Er det etablert særskilde rutinar for samhandling og rapportering knytt til gjennomføring av drift- og vedlikehaldsstrategien?
- Er det gjennomført dokumenterte evalueringar av samarbeidet og rammeavtalen mellom Hordaland fylkeskommune og Statens vegvesen?
- I kva grad understøttar rammeavtalen arbeidet med drifts- og vedlikehaldsutfordringane på fylkesvegnettet?

8.2 Revisjonskriterium

Etter veglova § 10 har staten ansvar for at det blir stilt til rådvelde ein sams vegadministrasjon på regionalt nivå. I saker som gjeld fylkesveggar er regionvegsjefen underlagt fylkeskommunen.

Rammeavtalen fastset rammer og retningslinjer for samarbeid i samband med planlegging, gjennomføring av investeringsprosjekt, forvaltning, vedlikehald og drift av fylkesvegane i Hordaland.

I dei årlege leveranseavtalane er ansvar for leveransar knytt til planlegging, investeringar, drift og vedlikehald klargjort. Det går også fram kva dialog- og styringsrutinar som skal følgjast, og det er sett krav til rapportering.

For utfyllande informasjon om revisjonskriteria viser vi til vedlegg 2.

8.3 Datagrunnlag

8.3.1 Rutinar for samhandling

Organiseringa med sams vegadministrasjon og ei klargjering av rollar, ansvar og oppgåver i rammeavtale og leveranseavtalar inneber at fylkeskommunen og Statens vegvesen må samarbeida på ei rekkje område. I leveranseavtalar går det fram at fylkesvegrådet er styringsorgan for alle spørsmål gjeldande samarbeid om fylkesvegane. Det er også etablert samarbeid i ulike fagfora knytt til planarbeid, budsjett/økonomi og prosjektoppfølgning. Det er ikkje utarbeidd dokumenterte rutinar for samhandlinga ut over det som går fram av retningslinjene for sams vegadministrasjon og overordna styringsdokument (ramme- og leveranseavtale).

I etterkant av forvaltningsrevisjonen av samhandling på vegområdet har Fylkeskommunen etablert prosjektspesifikke møte med Statens vegvesen knytt til oppfølging av investeringsprosjekt.

8.3.2 Samhandling ved gjennomføring av drifts- og vedlikehaldsstrategien

Det er ikkje etablert særskilde arenaer eller rutinar for samhandling i samband med gjennomføring av drifts- og vedlikehaldsstrategien. Vi viser også til kap. 4.3 der organisering, rollar og ansvar med oppfølging av strategien er omtala.

8.3.3 Bruk av rammeavtalen i arbeidet med vedlikehaldsutfordringar

Rammeavtalen er eit dokument med eit overordna og langsiktig perspektiv, og gjeld til den blir erstatta av ein ny avtale. Avtalen fastset rammer og retningslinjer for samarbeidet i samband med planlegging, gjennomføring av investeringsprosjekt, forvaltning, vedlikehald og drift av fylkesvegane i Hordaland.

Det går fram av rammeavtalen at Statens vegvesen Region vest er finansiert av staten og har ansvar for mellom anna:

- Handtering av byggjegranser, avkjørsler, skilt og trafikkregulering
- Registreringar i nasjonale databasar
- Vegtrafikksentralane
- Innsamling og handtering av data frå faste installasjonar på riks- og fylkesveggar
- Byggherrefunksjon for drift og vedlikehald
- Overordna planlegging og leiding

8.3.4 Evaluering av rammeavtalen

Rammeavtalen mellom Statens vegvesen og Hordaland fylkeskommune, som er lagt til grunn for samarbeidet i om lag fem år, har ikkje vore formelt evaluert og justert. Samferdselsavdelinga har inngått avtale med ekstern konsulent om ei evaluering av rammeverket for samhandling mellom Statens vegvesen og Hordaland fylkeskommune. Utgangspunktet er ein systematisk gjennomgang av samarbeidet, med ønske om å forbetra planlegging, rapportering og styring i ulike prosjekttypar. I intervju blir det opplyst at gjennomgangen vil også omfatte ei vurdering av i ramme- og leveranseavtalene mellom fylkeskommunen og vegvesenet, og delegasjonsreglementet i fylkeskommunen.

Evalueringa skal også bidra til at Hordaland fylkeskommune blir ein tydelegare vegeigar, mellom anna gjennom:

- Betre evne til å styre investeringar, drift og vedlikehald i samsvar med politiske og strategiske føringar
- Balanse mellom Hordaland fylkeskommune sitt ansvar som bestillar, og fylkeskommunen si moglegheit og evne til oppfølging og styring
- Differensiert, men føreseieleg styringsform for dei einskilde områda
- Å avklare kriterium for kva prosjekt Hordaland fylkeskommune vil følgja tett

Arbeidet med evalueringa er organisert med fylkesvegrådet som styringsgruppe, ei prosjektgruppe og fire ressursgrupper som er tildelt kvar sine tema; planlegging, rapportering/styring, vurdering av styringsdokument og intern vegeigarstrategi.

8.4 Vurderingar

Forvaltningsrevisjonen viser at Hordaland fylkeskommune og Statens vegvesen samhandlar på dei områda der dette er føreset i overordna rammeverk/avtalar. Samhandlinga er i liten grad blitt endra/påverka av arbeidet med drifts- og vedlikehaldsutfordringane på fylkesvegnettet.

Ramme- og leveranseavtalen har ikkje vore endra sidan den vart inngått, og inneheld ingen punkt som direkte understøttar arbeidet med drifts- og vedlikehaldsutfordringane på fylkesvegnettet. Dei er såleis ikkje tilpassa eventuelle nye utfordringar og krav ein som følgje av den vedtekne drifts- og vedlikehaldsstrategien. Gjennom å avklare rammer, retningslinjer og ansvar legg imidlertid rammeavtalen generelt til rette for at arbeidet med investeringar, drift og vedlikehald av fylkesvegnettet blir utført fagleg forsvarleg og effektivt. Revisjonen meiner likevel at det kan vere føremålstenleg at både rammeavtale og leveranseavtale viser til korleis desse avtalane kan medverke til realisering av drifts- og vedlikehaldsstrategien.

Revisjonen vurderer det som positivt at Samferdselsavdelinga har initiert ei brei evaluering av rammeverket for samhandling mellom Statens vegvesen og Hordaland fylkeskommune, med ønske om å forbetra planlegging, rapportering og styring.

9 Konklusjon og tilrådingar

Forvaltningsrevisjonen viser at det er gjennomført fleire tiltak for å stoppe veksten i forfallet på vegkapitalen, men at det ikkje er utarbeidd noko samla oversyn/rapportering over i kva grad dei ulike tiltaka samla eller kvar for seg bidreg til å realisera strategien for drift og vedlikehald av fylkesveggar.

Forvaltningsrevisjonen viser også at drifts- og vedlikehaldsstrategien ikkje er følgt opp på alle punkt og at det er usikkert om målet i strategien om å stansa forfallet på fylkesvegnettet innan 2017 vil bli nådd. Konklusjonen er basert på følgjande observasjonar:

- Fylkeskommunen ikkje har organisert oppfølginga av strategien for drift og vedlikehald av fylkesvegane i tråd med føresetnader i strategien.
- Gjennomføringa av strategien er ikkje rapportert årleg til politisk nivå.
- Det er store forskjellar mellom behov/ønskje og årlege budsjett for drift og vedlikehald av fylkesvegnettet.
- Fylkeskommunen gjev uttrykk for at det kan bli utfordrande å gjennomføre den planlagde og naudsynte auken i løyvingar for å nå måla i drifts- og vedlikehaldsstrategien.
- Samferdselsavdelinga har ikkje etablert eigne tiltaks- og handlingsplanar for arbeidet med drifts- og vedlikehaldsstrategien.
- Det er ikkje etablert rutinar for vurdering av risiko knytt til drift og vedlikehald av fylkesveggar, eller gjennomført risikovurderingar knytt til oppfølging av strategien.
- Rammeavtalen og leveranseavtalen har ikkje vore endra sidan den vart inngått, og inneheld ingen punkt som direkte understøttar arbeidet med drifts- og vedlikehaldsutfordringane på fylkesvegnettet.

Revisjonen vurderer det som positivt at Samferdselsavdelinga har initiert ei brei evaluering av rammeverket for samhandling mellom Statens vegvesen og Hordaland fylkeskommune, med ønske om å forbetra planlegging, rapportering og styring.

Revisjonen vil tilrå at Hordaland fylkeskommune sett i verk følgjande tiltak:

1. Etablerer ei arbeidsgruppe for oppfølging av strategien for drift og vedlikehald av fylkesvegane i Hordaland
2. Utarbeider ein samla tiltaks- og handlingsplan for arbeidet med strategien for å redusera forfallet på vegnettet
3. Utarbeider rutinar for gjennomføring av risikovurderingar
4. Rapporterer årleg om status på strategien til politisk nivå
5. Utarbeider ein kontraktsstrategi for drift og vedlikehald av fylkesvegnettet i Hordaland
6. Etablerer rutinar for å følgja opp og rapportera effektar av dei samla tiltaka i strategien
7. Innarbeider relevante delar av strategien i dei årlege leveranseavtalane
8. Utarbeider eit system for prioritering, bruk og rapportering av løyvingane som synleggjer i kva grad ein når målet om å styrke vedlikehaldet av fylkesvegane.

Vedlegg 1: Høyringsuttale

HORDALAND
FYLKESKOMMUNE

FYLKESRÅDMANNEN

Deloitte AS
Postboks 6013 Postterminalen
5892 BERGEN

Dato: 28.08.2015
Vår ref.: 2014/24577-15
Saksbehandlar: heljoha
Dykkar ref.:

Svar på forvaltningsrevisjonsrapport om drift og vedlikehald av fylkesveggar

Fylkesrådmannen viser til førebels forvaltningsrevisjonsrapport om drift og vedlikehald. Fylkesrådmannen er beden om å komme med separate tilbakemeldingar på;

- (1) Eventuelle feil i opplysningane som kjem fram i datagrunnlaget i rapporten
- (2) Fylkesrådmannen sine kommentarar til vurderingar og forslag til tiltak i rapporten (høyringsuttale)

1) Eventuelle feil i opplysningane som kjem fram av datagrunnlaget i rapporten

Statens vegvesen har i notat av 25. august 2015 (sjå vedlegg), komme med merknader og kommentarar til eventuelle faktafeil i rapporten, og nye opplysningar som kan gi eit betre bilede av heilheten.

Fylkesrådmannen slutter seg til og tilrår at desse blir tatt inn i forvaltningsrevisjonsrapporten.

2) Fylkesrådmannen sine kommentarar til vurderingar og forslag til tiltak i rapporten

Til **vurderingane** i forvaltningsrevisjonsrapporten har Fylkesrådmannen desse kommentarane;

Til del 4: Organisering av arbeid med drift- og vedlikehaldsstrategien.

Det er riktig som forvaltningsrevisjonsrapporten påpeikar at arbeidsgruppa hadde eit møte. Dette var nok eit meir sonderingsmøte enn eit formelt arbeidsmøte. Fylkesrådmannen vil elles opplyse om at det vart sendt ut invitasjon til 3 eller 4 entreprenørselskap. Mesta AS kom med ein representant til dette sonderingsmøtet.

Til del 5: System og rutinar for oppfølging av drift- og vedlikehaldsstrategien.

I all hovudsak er Fylkesrådmannen einig i vurderingane som kjem fram av forvaltningsrevisjonsrapporten.

Til del 6: Tiltak for kostnadseffektiv bruk av midlar.

Fylkesrådmannen har ikkje merknader til dette.

Til del 7: Tiltak for å stoppe vekst i forfall på vegkapital.

Fylkesrådmannen har berre ein kommentar her og det gjeld vurderinga som kjem fram i forvaltningsrevisjonsrapporten om føreseieleg budsjettpraksis. Det er ikkje opp til administrasjonen å bestemme budsjettet, det ligg til Fylkestinget å bestemme kva som skal prioriterast og nivå på løyvinga. Fylkesrådmannen vil framleis legge opp budsjettpraksisen slik at Statens vegvesen får føreseielege rammer som mogeleg.

Hordaland fylkeskommune
SAMFERDSELSAVDELINGA

Agnes Mowinckels gate 5
PB 7900
5020 Bergen

Tlf: 55 23 90 00
e-post: hfk@hfk.no
www.hordaland.no

Org.nr. NO 938 626 367 mva.
Kontonr. 5201 06 74239

Miljøfyrtårn

Til del 8: Samhandling mellom Hordaland fylkeskommune og Statens vegvesen.
Fylkesrådmannen har ikkje merknader til dette.

Til **tiltaka** som er tilrådd i forvaltningsrevisjonsrapporten, vil Fylkesrådmannen komme tilbake til dette i forbindelse med sak om revidert drift- og vedlikehaldsstrategi.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Hordaland fylkeskommune

Agnes Mowinckels gate 5
PB 7900
5020 Bergen

Tlf: 55 23 90 00
e-post: hfk@hfk.no
www.hordaland.no

Foretaksnr. NO 938 626 367 mva.
Kontonr. 5201 06 74239

Vedlegg 2: Revisjonskriterium

Fylkeskommunen som vegstyremakt

Fordeling av ansvar på vegområdet er regulert i veglova kap. 2¹². Det går fram av veglova at fylkeskommunen er vegstyresmakt for fylkesvegar (jf. § 9, andre ledd):

«Vegstyremakt for fylkesvegar er fylkeskommunen. Fylkeskommunen kan delegere styremakt til regionvegkontoret og kommunen.»

Dette betyr at fylkeskommunen har det overordna ansvaret i saker som gjeld fylkesvegane, men at dei kan delegere mynde til det regionale vegkontoret og til kommunar.

Sams vegadministrasjon

Det går fram av veglova § 10 at staten har ansvar for at det blir stilt til rådvelde ein sams vegadministrasjon på regionalt nivå. Regionvegkontoret skal vere leia av ein regionvegsjef. Vidare går det fram at i saker som gjeld fylkesvegar, er regionvegsjefen underlagt fylkeskommunen.

I instruksen for Statens vegvesen, fastsett av Samferdsledepartementet i mars 2011, går det fram følgjande:

«Regionvegsjefen skal:

- Sørge for at regionen drives effektivt og i samsvar med gjeldende lover og regler og i henhold til de krav som fastsettes i styringsdialogen med overordnet myndighet
- Påse at regionen har en kundeorientert forvaltning
- Sørge for god kvalitet på de saker som legges fram for overordnet myndighet

Regionvegsjefen har ansvar for at regionvegkontoret er hensiktsmessig organisert innenfor etatens retningslinjer for arbeidsmiljø og personalpolitikk, og at oppgavedeling, kapasitet og kompetanse er tilpasset oppgavene og utnyttet effektivt.»

Ressursar og kompetanse

Ifølgje St.prp.nr. 68 (2008-2009) medfører overføring av riksvegar at fylkeskommunane får ei vesentleg større rolle i utforming av nasjonal transportpolitikk, og større ansvar for å nå nasjonale mål på området. Vidare går det fram at:

I føringane for forvaltningsreforma i Ot.prp. nr. 68 (2008-2009) blir det også peika på at omlegging av ansvaret for riksvegar til fylkeskommunen vil kunne utløyse behov for styrking av fylkeskommunen sin kompetanse på enkelte område. Hovudvekta av kompetansen skal likevel liggje i Statens vegvesen, og styrkinga av fylkeskommunen sin kompetanse skal ikkje skje ved å redusere kompetansen der. Det går fram at vekst i planleggingsressursar og administrative funksjonar bør kanaliseras til fylkeskommunen.

Ifølgje Ot.prp. nr. 68 skal Statens vegvesen sin kompetanse omfatte overordna vegplanlegging,

---

¹² Veglova LOV 1963-06-21 nr. 23

kollektivtransport og budsjett. Kompetanse på desse områda skal stillast til disposisjon for fylkeskommunen og vere tilgjengeleg i sams vegadministrasjon, slik at fylkeskommunen kan ivareta sitt ansvar i fylkesvegsaker.

Ressurs- og kompetansedeling bidrar til at det er naudsynt med tett samhandling mellom fylkeskommunen og Statens vegvesen i fylkesvegsaker.

Rammeavtale og leveranseavtale

Dei viktigaste styringsverktøya for samhandlinga mellom fylkeskommunen og Statens vegvesen, er ein fleirårig rammeavtale og ein årleg leveranseavtale.

Statens vegvesen Region vest og Hordaland fylkeskommune har inngått både rammeavtale og leveranseavtale. Rammeavtalen er eit dokument med eit overordna og langsiktig perspektiv, og gjeld til den blir erstatta av ein ny avtale. Avtalen fastset rammer og retningslinjer for samarbeidet i samband med planlegging, gjennomføring av investeringsprosjekt, forvaltning, vedlikehald og drift av fylkesvegane i Hordaland¹³. Leveranseavtalane er årlege avtalar som inneheld spesifikke budsjettal og detaljar knytt til årlege styringskalendrar og planleggings- og byggeprogram.

Drifts- og vedlikehaldsstrategi for fylkesvegnettet

Fylkestinget vedtok i oktober 2011 Drifts- og vedlikehaldsstrategi for fylkesvegnettet i Hordaland (2012-2021). I denne ligg målsetjingar om å stoppa veksten i forfallet innan 2017, noko som inneber at samla løyvingar til drift og vedlikehald må aukast med om lag 200 mill. kr pr. år. I tillegg ligg det inne målsetjingar om å gjere ulike tiltak for å sikre meir kostnadseffektiv bruk av midlar til drifta av vegnettet.

I strategien er det formulert følgjande mål og tiltak:

«Mål 2017

A. Sikre at kontraktsgrunnlaget for driftskontraktane vert vidareutvikla, slik at dei reelle behova vert lagt til grunn og at framtidige driftskontraktar vert prissett så riktig som mogleg.

B. Sikre at kunnskapsgrunnlaget om verknader av ulike kontraktstyper og -formar vert utvikla, slik at nye kontraktar vert betre og meir kostnadseffektive.

C. Stoppe veksten i forfallet på vegkapitalen

For å kunne realisere desse målsetjingane er det nødvendig å dokumentere status og behov på vegnettet i Hordaland, samt å definere tilfredsstillande tiltak/strategiar som kan bøte på dei behova som er dokumentert og bidra til å nå definerte målsetjingar.

Mål 2021

A. Sikre drift av fylkesvegnettet med betre forhold for trafikktryggleik, framkomst og miljø, med høgare grad av kostnadseffektivitet

B. Sikre reduksjon av forfallet på vegnettet samanlikna med 2011-nivået (3 mrd kroner)

Strategien inneheld følgjande forslag til tiltak:

For å sikre betre drift:

- Oppretthalde dagens nivå på drift av vegnettet, med utgangspunkt i krava etter handbok 111 "Standard for drift og vedlikehald". Det blir sett som ein klar fordel å ha det same driftsnivået på både riks- og fylkesvegar, både ut frå eit trafikantperspektiv og eit entreprenør/byggherreperspektiv.

- Arbeide for meir presis omtale av tilstanden på vegnettet i kontraktsgrunnlaget for framtidige driftskontraktar. Førsetnadene for ei slik forbetring bør vere til stades på bakgrunn av den nylig gjennomførte kartlegginga av

¹³ Rammeavtale mellom Hordaland fylkeskommune og Statens vegvesen Region vest. Datert 10.2.2010.

fylkesvegnettet. Meir presis omtale vil auke sjansane for korrekt prising frå entreprenørane, utan unødvendig risikopåslag på grunn av usikkerheit om tilstanden på vegen.

- Forbetre kunnskapsgrunnlaget/erfaringar med ulike formar for kontraktsstrategiar. I dette inngår å vurdere spesielt:

o Forsøk med større og lengre kontraktar for å utnytte moglege synergjar på best mogleg vis.

o Innføring av fleire tildelingskriteria i anbodskonkurransane i tillegg til pris

- Utarbeide insentivordningar for å få hjelp frå entreprenørane til å utvikle meir miljøvenleg vinterdrift, med reduksjon i bruken av tradisjonell salting.

For å sikre betre vedlikehald:

- Prioritere vedlikehald sterkare enn i dag i dei årlege budsjetta

- Leggje inn ein fast post på investeringsbudsjettet til reinvesteringar/tyngre vedlikehald.

- Skilje ut vedlikehald som eigen budsjettpost frå og med fylkesbudsjettet i 2013.

- Leggje Statens vegvesen si kartlegging av forfall på vegnettet frå 2011 til grunn for framtidige prioriteringar innanfor vedlikehald. Dette inneber eit tydeleg fokus på tunnelar, bruer og grundigare utbetring av veggrunnen i samband med eventuell dekkelegging.»

Vedlegg 3: Sentrale dokument og litteratur

Regelverk

- Samferdselsdepartementet: Lov om vegar (veglova): LOV 1963-06-21 nr. 23.

Dokument frå Hordaland fylkeskommune og Statens vegvesen

- Hordaland fylkeskommune: Drifts- og vedlikehaldsstrategi for fylkesvegnettet i Hordaland (2012-2021). Vedteke i FT i oktober 2011.
- Hordaland fylkeskommune: Regional transportplan for Hordaland 2013-2024. Vedteke i FT 12. desember 2012.
- Sak til møte i fylkesutvalet 27.9.2012 – «Oppfølging av drifts- og vedlikehaldsstrategi for fylkesvegnettet i Hordaland»
- Årsbudsjett Samferdsel 2013. 2014 og 2015.
- Møtereferat frå fylkesvegrådet 2014 og 2015
- Årsrapportar 2013 og 2014 frå Statens vegvesen: «Fylkesvegar i Hordaland».
- Rammeavtale mellom Hordaland fylkeskommune og Statens vegvesen Region Vest
- Leveranseavtalar mellom Hordaland fylkeskommune og Statens vegvesen Region Vest Byggherreseksjonen, Vegdirektoratet: Byggherrestrategi for Statens vegvesen, mars 2012.
- Brev frå Samferdselsavdelinga til fylkesrådmannen 10.4.2014: «Forvaltningsrevisjon innan samhandling på vegområdet – oppfølging av vedtak».
- Brev frå fylkesrådmannen til kontrollutvalet 19.11.2014: «Forvaltningsrevisjon av samhandling på vegområdet –status per november 2014».
- Brev frå Statens vegvesen til Hordaland fylkeskommune 8.5.2014: «Hordaland fylkeskommune – utfordringar knytt til 2015-budsjettet for fylkesvegane».
- Brev frå Statens vegvesen til Hordaland fylkeskommune 25.2.2015: «Nye driftskontraktar for fylkesvegane i Hordaland 2015».
- Brev 20.02.2015 frå Statens vegvesen til Hordaland fylkeskommune. Dekkeprogram for fylkesvegane i Hordaland 2015.
- Presentasjon av Statens vegvesen Region vest. Datert 4.9.2012.
- Presentasjon av Statens vegvesen Region vest på Plankonferanse. Datert 29.10.2014.
- Presentasjon av Statens vegvesen, udatert: «Utvikling av driftskontrakter frå 2003 til i dag. Kva skjer vidare?»
- Notat frå samferdselssjefen om rammer for Fylkesvegrådet. Datert 3.3.2010
- VD-rapport nr. 35 *System for oppfølging av driftskontrakter – SOPP- versjon 5*

Andre dokument

- Nasjonal transportplan 2018-2027 | Analyse og strategifasen
- Akershus fylkeskommune: Samferdselsplan for Akershus 2015-2018. Vedteke 15. desember 2014.
- Telemark fylkeskommune: Prosjekt nye driftskontraktar. «Strategi for kontrakter som skal fornyes 2013 og 2014».

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee, and its network of member firms, each of which is a legally separate and independent entity. Please see www.deloitte.no for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu Limited and its member firms.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

© 2015 Deloitte AS

Arkivnr: 2015/2073-22
Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet	79/15	21.09.2015

Forvaltningsrevisjon av NDLA - Status i arbeidet ved Deloitte

Bakgrunn for saka:

Kontrollutvalet gjorde slikt vedtak i sak 16/15 i møte 23.3.15:

1. *Kontrollutvalet bestiller forvaltningsrevisjon av NDLA, frå Deloitte AS, med utgangspunkt i forslag til prosjektplan og ev. innspel under drøftinga i møtet.*
2. *Ev. ny korrigerert prosjektplan vert å sende sekretariatet innan 01.04.2015.*
3. *Det vert akseptert ein samla timeressurs på inntil det timetal som ligg i forslag til prosjektplan, inkludert presentasjon av rapporten i møte i kontrollutvalet.*
4. *Det vert også akseptert opsjon på ev. presentasjon av rapporten i Hordaland fylkesting og ev. andre fora, fakturert etter timeforbruk avtalt med oppdragsgjevar.*
5. *Kontrollutvalet ønskjer at revisjonsrapport er klar frå Deloitte si side innan medio 2015, ferdig verifisert og med fylkesrådmannen og styret i NDLA sin uttale vedlagt og/eller innarbeidd.*

Av den godkjende prosjektplanen går det fram at føremålet med forvaltningsrevisjonen er:

«Føremålet er å undersøke kva kontrollrutinar som er sett i verk for å sikre at regelverket for offentlege innkjøp blir følgt. Undersøkinga vil spesielt undersøke regeletterleving, interne system og organisering av innkjøpsfunksjonen.»

Med bakgrunn i prosjektet sitt føremål har revisjonen formulert følgjande problemstillingar:

- *I kva grad vert føringar i føremål, vedtekter og organisering i høve til offentlege innkjøp etterlevd av NDLA?*
- *I kva grad er det etablert tilstrekkeleg internkontroll, tilpassa eininga si storleik og kompleksitet på innkjøpsområdet?*
- *I kva grad er det utarbeidd tenlege rutinar for innkjøpsarbeidet, og korleis er desse gjort kjend i eininga?*
- *I kva grad blir kjøp gjennomført i samsvar med regelverket om offentlige anskaffingar?*
- *I kva grad vert rettsreglar og interne rutinar knytt til habilitet etterlevd og dokumentert i innkjøp som eininga er ansvarleg for?*
- *I kva grad har eininga utarbeidd etiske retningslinjer knytt til innkjøpsarbeidet, og korleis vert desse etterlevd og gjort kjend i organisasjonen?*

- *I kva grad vert sentrale rettsreglar i arkivlov og offentleglov etterlevd, herunder spesielt arkivering og journalføring av dokument relatert til innkjøp?*

I samband med at Deloitte orienterte om status og framdrift i dette prosjektet i møte i kontrollutvalet 4.5.15 vart det gjort slikt vedtak

«Frist for levering av revisjonsrapport for forvaltningsrevisjon av NDLA vert å komme tilbake til i neste møte i kontrollutvalet.»

Sekretariatet fekk e-post frå Deloitte 1.6.15 med m.a. slik tekst:

«På grunn av omfattende mengde dokumenter og kompleksitet i prosjekt vedrørende NDLA, ber vi om å få øke rammen med 55 timer. Det er nå påløpt 160 + timer. Øvre ramme dersom dette aksepteres vil da være 255 timer. Økning i rammen er i samsvar med forutsetningene i plan for prosjektet jf. estimering av tid.»

I samband med at Deloitte orienterte om status og framdrift i dette prosjektet i møte i kontrollutvalet 17.6.15 vart det gjort slikt vedtak:

1. *Kontrollutvalet ber om at revisjonsrapport for forvaltningsrevisjon av NDLA er klar frå Deloitte si side innan 7.9.2015, ferdig verifisert og med fylkesrådmannen og styret i NDLA sin uttale vedlagt og/eller innarbeidd.*
2. *Kontrollutvalet godkjenner ein auke på 55 timar slik at den totale ramma etter dette vil verta 255 timar for dette prosjektet.*
3. *Informasjonen vert elles teken til orientering.*

Drøfting:

Deloitte har informert om at revisjonsrapporten likevel ikkje vart ferdig til handsaming i dette møtet. Deloitte vil i dette møtet orientere om status og framdrift i prosjektet.

Konklusjon:

Det vert tilrådd at kontrollutvalet utfordrer Deloitte på når revisjonsrapporten vil verta ferdig. Dersom det ikkje kjem fram andre særskilte opplysningar, som t.d. krev justering ift. prosjektplan, vert det også tilrådd at kontrollutvalet tar informasjonen til orientering.

Forslag til vedtak

1. *Kontrollutvalet ber om at revisjonsrapport for forvaltningsrevisjon av NDLA er klar frå Deloitte si side innan .....2015, ferdig verifisert og med fylkesrådmannen og styret i NDLA sin uttale vedlagt og/eller innarbeidd.*
2. *Informasjonen vert teken til orientering.*

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
utvalgssekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

Arkivnr: 2015/8849-2
Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet	80/15	21.09.2015

Selskapskontroll av arkiv- og journalføringsplikt i selskap i Hordaland fylkeskommune - Forslag til prosjektplan

Bakgrunn for saka:

Kontrollutvalet gjorde slikt vedtak i sak 64/15 i møte 24.8.2015:

1. *Kontrollutvalet ønskjer at det vert gjennomført selskapskontroll av «Arkivplikta til selskap fylkeskommunen har eigarskap i».*
2. *Deloitte vert beden om å levere forslag til prosjektplan i tråd med dei føringar utvalet har gjeve, inkl. føremål, problemstillingar, ev. avgrensingar og ressursbruk.*
3. *Forslag til prosjektplan bes levert sekretariatet seinast innan 9.9.2015.*
4. *Prosjektplanen skal godkjennast i neste møte i kontrollutvalet.*

Drøfting:

Med utgangspunkt i det som går fram over har Deloitte levert forslag til prosjektplan for selskapskontroll av «Arkiv- og journalføringsplikt i selskap i Hordaland fylkeskommune». Prosjektplanen følgjer som vedlegg.

Av den føreslåtte prosjektplanen går det fram at føremålet med selskapskontrollen er:

«Føremålet med prosjektet vil vere å undersøkje i kva grad selskapa fylkeskommunen har eigarskap i har arkiv- og journalføringsplikt, og om denne blir etterlevd.»

Med bakgrunn i prosjektet sitt føremål har revisjonen formulert følgjande problemstillingar:

1. Kven av dei fylkeskommunale selskapa er omfatta av arkiveringsplikt?
2. I kva grad følgjer ev. selskap som har arkiveringsplikt sentrale reglar knytt til arkivering?
  - a. Har selskapet ein arkivplan som oppfyller krav i regelverket?
  - b. Er ev. elektronisk arkivering gjennomført med godkjende system, rutinar, dokumentlagringsformat og lagringsmedium?
  - c. Er det fastsett rutinar for arkivavgrensing, kassasjon og bevaring?

Besøksadresse: Agnes Mowinckelsgt. 5 - Postadresse: Postboks 7900. 5020 Bergen - Telefon 55 23 90 00

Direkte telefon 55239447 – Mobil 97505152 - E-postadresse: Roald.Breistein@hfk.no eller kontrollutvalet@hfk.no

Bankgironr. 5201 06 74239 - Foretaksnr. NO 938 626 367 mva.

3. Kven av dei fylkeskommunale selskapa er omfatta av reglane i offentleglova?
4. I kva grad følger ev. selskap som har journalføringsplikt sentrale reglar knytt til offentlegheit?
  - a. Fører selskapet journal i samsvar med krav i regelverket?
  - b. Er ev. skjerming av dokument i journal gjort i samsvar med krav i regelverket

I dette revisjonsprosjektet vil Deloitte m.a. nytta dokumentanalyse, elektronisk spørjeundersøking, stikkprøvar og undersøkingar og høyringsprosess som metode.

Med utgangspunkt i det omfang som ligg i den føreslåtte prosjektplanen meiner sekretariatet at det kan forsvarast å bruke inntil det timetal som er føreslått.

Konklusjon:

Sekretariatet meiner at prosjektplanen er godt gjennomarbeidd og i tråd med dei føringar som ligg i bestillinga frå kontrollutvalet. Føremål og problemstillingar synest også å vera i tråd med dette. Når det gjeld timetalet vil sekretariatet tilrå at det vert godkjend inntil det timetal som går fram av prosjektplanen, men inkludert presentasjon av rapporten i møte i kontrollutvalet. Vidare bør det akseptertast opsjon på ev. presentasjon av revisjonsrapporten for Hordaland fylkesting fakturert etter timeforbruk, inntil 8 timar.

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet bestiller selskapskontroll av «*Arkiv- og journalføringsplikt i selskap i Hordaland fylkeskommune*» frå Deloitte AS, med utgangspunkt i forslag til prosjektplan og ev. innspel under drøftinga i møtet.
2. Ev. ny korrigert prosjektplan vert å sende sekretariatet innan 01.10.2015.
3. Det vert akseptert ein samla timeressurs på inntil det timetal som ligg i forslag til prosjektplan, inkludert presentasjon av rapporten i møte i kontrollutvalet.
4. Det vert også akseptert opsjon på ev. presentasjon av rapporten i Hordaland fylkesting fakturert etter timeforbruk, inntil 8 timar.
5. Kontrollutvalet ønskjer at revisjonsrapport er klar frå Deloitte si side innan 14.3.2016, ferdig verifisert og med fylkesrådmannen og selskapa sin uttale vedlagt og/eller innarbeidd.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
utvalgssekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

Vedlegg

- 1 Prosjektplan - arkivplikt

Selskapskontroll | Hordaland fylkeskommune Arkiv- og journalføringsplikt i selskap

Prosjektplan/engasjementsbrev

Innhold

1. Føremål og problemstillinger	3
1.1 Bakgrunn	3
1.2 Føremål og problemstillinger	3
2. Revisjonskriterium	4
3. Metode	5
3.1 Dokumentanalyse.....	5
3.2 Elektronisk spørjeundersøking	5
3.3 Stikkprøvar og undersøkingar	5
3.4 Høyringsprosess	5
4. Tid og ressursbruk	6
4.1 Nøkkelpersonell.....	6
4.2 Tidsbruk.....	6

1. Føremål og problemstillingar

1.1 Bakgrunn

Deloitte har med utgangspunkt i bestilling frå kontrollutvalet 24.8.2015 utarbeidd prosjektplan for forvaltningsrevisjon av arkivplikta til selskap fylkeskommunen har eigarskap i Hordaland fylkeskommune.

Prosjektet er prioritert i plan for selskapskontroll. I overordna analyse som ligg til grunn for planen går det fram at det i analysen har kome fram spørsmål om i kva grad selskap fylkeskommunen har eigarskap i har arkivplikt, og om denne plikta blir etterlevd.

1.2 Føremål og problemstillingar

Føremålet med prosjektet vil vere å undersøkje i kva grad selskapa fylkeskommunen har eigarskap i har arkiv- og journalføringsplikt, og om denne blir etterlevd.

Med bakgrunn i føremålet er det formulert følgjande problemstillingar:

1. Kven av dei fylkeskommunale selskapa er omfatta av arkiveringsplikt?
2. I kva grad følgjer ev. selskap som har arkiveringsplikt sentrale reglar knytt til arkivering?
  - a. Har selskapet ein arkivplan som oppfyller krav i regelverket?
  - b. Er ev. elektronisk arkivering gjennomført med godkjende system, rutinar, dokumentlagringsformat og lagringsmedium?
  - c. Er det fastsett rutinar for arkivavgrensing, kassasjon og bevaring?
3. Kven av dei fylkeskommunale selskapa er omfatta av reglane i offentleglova?
4. I kva grad følgjer ev. selskap som har journalføringsplikt sentrale reglar knytt til offentlegheit?
  - a. Fører selskapet journal i samsvar med krav i regelverket?
  - b. Er ev. skjerming av dokument i journal gjort i samsvar med krav i regelverket?

2. Revisjonskriterium

Innsamla data vil bli vurdert opp mot revisjonskriterium i form av lovar, rettsregler og andre relevante kommunale vedtak og retningslinjer. Lista med kriterium under er ikkje utømmende for det som kan vere relevant for prosjektet. Andre kriterium vil kunne kome til dersom det skulle vere naudsynt for å få ei fullstendig undersøking og vurdering av problemstillingane.

I arkivlova § 6 går det fram at «Offentlege organ pliktar å ha arkiv, og desse skal vera ordna og innretta slik at dokumenta er tryggja som informasjonskjelder for samtid og ettertid.» Offentlege organ er her definert som «statleg, fylkeskommunal eller kommunal institusjon eller eining.» Denne arkiveringsplikta inneber at ein må følgje reglane i arkivforskrifta, som er heimla i arkivlova § 12. Forskrifta gjev meir detaljerte rutinar for handteringa av arkivfunksjonen i offentleg forvaltning. Arkivforskrifta legg, under tilvising av kommuneloven § 23, det overordna ansvaret for arkivområdet til administrasjonssjefen.

Sentrale reglar i arkivforskrifta som vil vere nytta i dette prosjektet gjeld: arkivplan, elektronisk arkivering, og reglane for bevaring, kassasjon og arkivavgrensing.

Etter arkivforskrifta § 2-2 har organet plikt til å føre ein arkivplan som syner som viser kva arkivet omfattar og korleis det er organisert. Arkivplanen skal også vise kva slags instruksar, reglar, planar m.v. som gjeld for arkivarbeidet.

Saksdokument kan lagrast elektronisk, under føresetnad av «at det blir nytta fullgode system, rutinar, dokumentlagringsformat og lagringsmedium som er godkjende av Riksarkivaren gjennom generelle føresegner eller enkeltvedtak.» (arkivforskrifta § 2 -13).

«Arkivavgrensing» omfattar det å fjerne dokument som ikkje skal i arkivet i samband postbehandling eller arkivlegging. Det materialet som ikkje vert avgrensa vert arkivert. Når arkivmaterialet er registrert og arkivert, kan det berre avhendast eller kasserast dersom Riksarkivaren har godkjent dette eller det er løyve til kassasjon i forskrift.¹ For enkelte typar materiale er det påbod om oppbevaring.

Offentleglova omfattar selskap der stat, fylkeskommune eller kommune direkte eller indirekte anten eig meir enn halvparten av selskapet, eller kan velje meir enn halvparten av medlemmene i det styrande organet i selskapet. Hovudprinsippet i lova er at alle saksdokument i offentleg verksemd er opne for innsyn så lenge dei ikkje er omfatta av lovforankra unntak.

Offentleglova set krav om journalføring av inngåande og utgåande dokument som skal reknast som saksdokument. Arkivforskrifta § 2-7 inneheld nærare reglar for kva dokument som skal journalførast, og korleis journalen skal førast. I arkivforskrifta § 2-9 går det fram at ved elektronisk journalføring skal organet nytte arkivsystem som følgjer krava i «Noark-standard».

Etter offentleglova § 3 er organet sine journalar i utgangspunktet opne for innsyn. Av arkivforskrifta § 2-7 tredje ledd går det fram det at dersom det ikkje er mogleg å registrere eit dokument utan å røpe opplysningar som er underlagt lovheimla teieplikt, eller som ålmenta elles ikkje kan kreve, kan det nyttast nøytrale kjennetegn, skjerming eller overstryking på den kopien eller utskrifta av journalen som ålmenta kan krevje innsyn i.

---

¹ Reglane om arkivavgrensing og kassasjon er gitt i forskrift 1. desember 1999 nr 1566 om utfyllende tekniske og arkivfaglige bestemmelser om behandling av offentlige arkiver, kap. 5.

3. Metode

Oppdraget vil utførast i samsvar med gjeldande standard for forvaltningsrevisjon (RSK 001).

3.1 Dokumentanalyse

Revisjonen vil gjennomgå ulike rettskjelder og litteratur for å utarbeide detaljerte revisjonskriterium som vi vurderer selskapa si arkiverings- og journalføringsplikt opp mot.

I tillegg vil vi samle inn føreliggande dokumentasjon frå selskapa som vert undersøkt. Dette omfattar:

- Arkivplanar
- Journalar

3.2 Elektronisk spørjeundersøking

Vi vil sende ut ei spørjeundersøking til selskapa kommunen eig for å få informasjon om korleis dei arbeider med arkiv og journalføring. Spørjeundersøkinga vil verte sendt ut til daglege leiarar og styreleiarar i selskapa.

3.3 Stikkprøvar og undersøkingar

Revisjonen vil ved behov hente inn stikkprøvar frå arkiv/journalar for å vurdere spørsmål knytt til korrekt arkivering, journalføring og skjerming. Vi vil også ved behov følge opp funn og spørsmål som dukkar opp i samband med dokumentanalyse og spørjeundersøking gjennom telefon/e-post med dei enkelte selskapa.

3.4 Høyringsprosess

Rapporten, inkludert vurderingsdel og forslag til tiltak, vil bli sendt til selskapa og rådmannen for uttale. Høyringsvar vil framgå av rapporten.

4. Tid og ressursbruk

4.1 Nøkkelpersonell

Prosjektleder for prosjektet vil vere Gunnar Husabø. I tillegg vil Maja Finnes Sollid delta i prosjektet. Dei vil saman gjere operativt arbeid i form av dokumentinnsamling, gjennomføring av intervju og spørjeundersøking, analysearbeid og utarbeiding av rapport. Gunnar Hoff vil kvalitetssikre prosjektet, og Stein Ove Songstad vil vere ansvarleg partner på oppdraget.

4.2 Tidsbruk

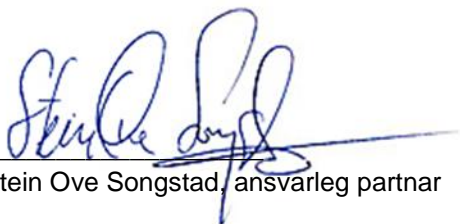
Med utgangspunkt i prosjektet sin art og planen som er lagt for korleis det skal bli gjennomført, er det stipulert at det vil ta 199 timar å gjennomføre prosjektet. Dette inkluderer førebuing, utarbeiding av problemstillingar og prosjektplan, førebuing og gjennomføring av datainnsamling, analyse av data i høve til revisjonskriterium, utarbeiding av rapport og kvalitetssikring.

Tidsestimatet inkluderer ikkje førebuing og presentasjon av rapport i fylkestinget. Ein slik presentasjon vil bli fakturert per forbruk, opptil 8 timar.

Prosjektet kan startast opp 1. november 2015 og kan sendast til kontrollutvalet ved sekretariatet innan 15. mars 2016. For å kunne gjennomføre prosjektet innan denne fristen og med stipulert timebruk er det naudsynt at selskapa innan rimeleg tid stiller dokumentasjon tilgjengeleg.

Fakturering av kostnadane ved prosjektet vil skje i høve til avtale.

Bergen, 10.9.2015

Stein Ove Songstad, ansvarleg partner

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee, and its network of member firms, each of which is a legally separate and independent entity. Please see www.deloitte.no for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu Limited and its member firms.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

© 2015 Deloitte AS

Arkivnr: 2015/8847-2
Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet	81/15	21.09.2015

Forvaltningsrevisjon av regionale utviklingsmidlar - Forslag til prosjektplan

Bakgrunn for saka:

Kontrollutvalet gjorde slikt vedtak i sak 64/15 i møte 24.8.2015:

1. *Kontrollutvalet ønskjer at det vert gjennomført forvaltningsrevisjon innan «Regionale utviklingsmidlar» og .....*
2. *Deloitte vert beden om å levere forslag til prosjektplan i tråd med dei føringar utvalet har gjeve, inkl. føremål, problemstillingar, ev. avgrensingar og ressursbruk.*
3. *Forslag til prosjektplan bes levert sekretariatet seinast innan 9.9.2015.*
4. *Prosjektplanen skal godkjennast i neste møte i kontrollutvalet.*

Drøfting:

Med utgangspunkt i det som går fram over har Deloitte levert forslag til prosjektplan for forvaltningsrevisjon innan «Regionale utviklingsmidlar». Prosjektplanen følgjer som vedlegg.

Av den føreslåtte prosjektplanen går det fram at føremålet med forvaltningsrevisjonen er:

«Føremålet med prosjektet vil vere å undersøkje i kva grad Hordaland fylkeskommune har føremålstenlege system og rutinar for tildeling av regionale utviklingsmidlar, samt for oppfølging og evaluering av bruken av regionale utviklingsmidlar.»

Med bakgrunn i prosjektet sitt føremål har revisjonen formulert følgjande problemstillingar:

1. *I kva grad har fylkeskommunen etablert ei tydeleg ansvarsdeling når det gjeld tildeling av regionale utviklingsmidlar i form av tilskot?*
  - a. *Er det gjort ei tydeleg fordeling av roller og mynde mellom administrasjonen og politisk nivå, når det gjeld tildeling av regionale utviklingsmidlar?*
  - b. *Er det etablert tilstrekkelege rutinar for koordinering og samhandling mellom avdelingane i fylkeskommunen, i tilfelle der det kan vere aktuelt at fleire avdelingar tildeler tilskot til same verksemd eller føremål?*

- c. *Er det etablert tydelege rutinar for koordinering og samhandling mellom fylkeskommunen, Innovasjon Norge og dei regionale næringsfonda?*
2. *Har Hordaland fylkeskommune etablert system og rutinar som sikrar at potensielle tilskotsøklar har tilgang til relevant informasjon om aktuelle tilskotsordningar?*
3. *Er sakshandsaminga i samband med tildeling av regionale utviklingsmidlar tilfredsstillande?*
  - a. *Er det utarbeidd klåre føringar og/eller kriterium for tildeling av regionale utviklingsmidlar i form av tilskot?*
  - b. *Er det etablert tilfredsstillande system og rutinar for å sikre etterleving av sentrale krav til sakshandsaminga i forvaltningslova og eventuelle interne retningsliner?*
  - c. *Er det etablert tilfredsstillande system og rutinar for å sikre etterleving av retningsliner frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet når det gjeld bruken av regionale utviklingsmidlar?*
  - d. *Er sakshandsaminga godt dokumentert og etterprøvbar?*
4. *I kva grad følgjer fylkeskommunen opp bruken av tildelte regionale utviklingsmidlar?*
  - a. *Blir det stilt krav til rapportering om bruken av tildelte midlar og er krava tydeleg kommunisert til tilskotsmottakar?*
  - b. *Har fylkeskommunen føremålstenlege system for å sikre at tilskotsmottakarar rapporterer i samsvar med dei krav som er sett?*
  - c. *I kva grad er det etablert rutinar for å krevje tilbakebetaling av tilskotsmidlar dersom tilskot ikkje er nytta i samsvar med føresetnader i vedtak?*
5. *I kva grad har fylkeskommunen etablert system for å vurdere om tildelte regionale utviklingsmidlar bidreg til å nå dei måla som er sett for det regionale utviklingsarbeidet?*
  - a. *I kva grad har fylkeskommunen etablert system og rutinar for å vurdere om tilskot til regional utvikling bidreg til å nå dei måla som er sett for den einskilde tilskotsordninga?*
  - b. *I kva grad blir det gjennomført systematiske evalueringar av måloppnåing knytt til den samla bruken av regionale utviklingsmidlar i fylkeskommunen?*

Deloitte har også i prosjektplanen føreslatt slike avgrensingar:

«Undersøkinga er avgrensa til å gjelde tilskotsordningar innan område næring og regional utvikling som heilt eller delvis er finansiert gjennom regionale utviklingsmidlar over Statsbudsjettet kapittel 551, post 60 og 61. Undersøkinga omfattar ikkje tilskotsordningar som ligg innanfor kulturområdet.»

I dette revisjonsprosjektet vil Deloitte m.a. nytta dokumentanalyse, intervju, stikkprøvegjennomgang og verifiseringsprosessar som metode. Revisjonen ønskjer å gjennomføre intervju både med administrativ tilsette og politikarar som er sentrale i forvaltninga av regionale utviklingsmidlar.

Med utgangspunkt i det omfang som ligg i den føreslåtte prosjektplanen meiner sekretariatet at det kan forsvarast å bruke inntil det timetal som er føreslått.

Konklusjon:

Sekretariatet meiner at prosjektplanen er godt gjennomarbeidd og i tråd med dei føringar som ligg i bestillinga frå kontrollutvalet. Føremål og problemstillingar synest også å vera i tråd med dette. Når det gjeld timetalet vil sekretariatet tilrå at det vert godkjend inntil det timetal som går fram av prosjektplanen, inkludert presentasjon av rapporten i møte i kontrollutvalet. Vidare bør det akseptast opsjon på ev. presentasjon av revisjonsrapporten for Hordaland fylkesting fakturert etter timeforbruk, inntil 8 timar.

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet bestiller forvaltningsrevisjon innan «Regionale utviklingsmidlar» frå Deloitte AS, med utgangspunkt i forslag til prosjektplan og ev. innspel under drøftinga i møtet.
2. Ev. ny korrigerert prosjektplan vert å sende sekretariatet innan 01.10.2015.

3. Det vert akseptert ein samla timeressurs på inntil det timetal som ligg i forslag til prosjektplan.
4. Det vert også akseptert opsjon på ev. presentasjon av rapporten i Hordaland fylkesting fakturert etter timeforbruk, inntil 8 timar.
5. Det er ønskjeleg at Deloitte, i samband med at revisjonsrapporten vert send på høyring til fylkesrådmannen, ber om at han også tar stilling til korleis forslag til tiltak som ligg i rapporten bør prioriterast.
6. Kontrollutvalet ønskjer at revisjonsrapport er klar frå Deloitte si side innan 14.3.2016, ferdig verifisert og med fylkesrådmannen sin uttale vedlagt og/eller innarbeidd.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
utvalgssekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

Vedlegg

- 1 Off. Prosjektplan forvaltningsrevisjon - regionale utviklingsmidlar - HFK

Forvaltningsrevisjon | Hordaland fylkeskommune

Bruk av regionale utviklingsmidlar

Prosjektplan/engasjementsbrev

September 2015

Innhold

1. Føremål og problemstillinger	3
1.1 Bakgrunn	3
1.2 Føremål og problemstillinger	3
1.3 Avgrensingar.....	4
2. Revisjonskriterium	5
2.1 Kommuneleva og krav til internkontroll	5
2.2 Forvaltningslova	5
2.3 Alminneleg forvaltningsrett	5
2.4 Plikt til arkivering.....	6
2.5 Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske verkemidlar	6
2.6 Retningsliner frå sentral mynde.....	6
2.7 Fylkeskommunale vedtak og retningsliner	7
3. Metode	8
3.1 Dokumentanalyse	8
3.2 Intervju	8
3.3 Stikkprøvegjennomgang.....	8
3.4 Verifiseringsprosessar	8
4. Tid og ressursbruk	9
4.1 Nøkkelpersonell.....	9
4.2 Tidsbruk	9
4.3 Gjennomføringsperiode	9

1. Føremål og problemstillingar

1.1 Bakgrunn

Deloitte har med utgangspunkt i bestilling frå kontrollutvalet 24.08.15 i sak PS 63/2015 utarbeidd prosjektplan for forvaltningsrevisjon av bruken av regionale utviklingsmidlar i Hordaland fylkeskommune.

1.2 Føremål og problemstillingar

Føremålet med prosjektet vil vere å undersøkje i kva grad Hordaland fylkeskommune har føremålstenlege system og rutinar for tildeling av regionale utviklingsmidlar, samt for oppfølging og evaluering av bruken av regionale utviklingsmidlar.

Med bakgrunn i føremålet er det formulert følgjande problemstillingar:

1. I kva grad har fylkeskommunen etablert ei tydeleg ansvarsdeling når det gjeld tildeling av regionale utviklingsmidlar i form av tilskot?
  - a. Er det gjort ei tydeleg fordeling av roller og mynde mellom administrasjonen og politisk nivå, når det gjeld tildeling av regionale utviklingsmidlar?
  - b. Er det etablert tilstrekkelege rutinar for koordinering og samhandling mellom avdelingane i fylkeskommunen, i tilfelle der det kan vere aktuelt at fleire avdelingar tildeler tilskot til same verksemd eller føremål?
  - c. Er det etablert tydelege rutinar for koordinering og samhandling mellom fylkeskommunen, Innovasjon Norge og dei regionale næringsfonda?
2. Har Hordaland fylkeskommune etablert system og rutinar som sikrar at potensielle tilskotssøkjjarar har tilgang til relevant informasjon om aktuelle tilskotsordningar?
3. Er sakshandsaminga i samband med tildeling av regionale utviklingsmidlar tilfredsstillande?
  - a. Er det utarbeidd klare føringar og/eller kriterium for tildeling av regionale utviklingsmidlar i form av tilskot?
  - b. Er det etablert tilfredsstillande system og rutinar for å sikre etterleving av sentrale krav til sakshandsaminga i forvaltningslova og eventuelle interne retningslinjer?
  - c. Er det etablert tilfredsstillande system og rutinar for å sikre etterleving av retningslinjer frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet når det gjeld bruken av regionale utviklingsmidlar?
  - d. Er sakshandsaminga godt dokumentert og etterprøvbart?
4. I kva grad følgjer fylkeskommunen opp bruken av tildelte regionale utviklingsmidlar?
  - a. Blir det stilt krav til rapportering om bruken av tildelte midlar og er krava tydeleg kommunisert til tilskotsmottakarar?
  - b. Har fylkeskommunen føremålstenlege system for å sikre at tilskotsmottakarar rapporterer i samsvar med dei krav som er sett?
  - c. I kva grad er det etablert rutinar for å krevje tilbakebetaling av tilskotsmidlar dersom tilskot ikkje er nytta i samsvar med føresetnader i vedtak?
5. I kva grad har fylkeskommunen etablert system for å vurdere om tildelte regionale utviklingsmidlar bidreg til å nå dei måla som er sett for det regionale utviklingsarbeidet?
  - a. I kva grad har fylkeskommunen etablert system og rutinar for å vurdere om tilskot til regional utvikling bidreg til å nå dei måla som er sett for den einsskilte tilskotsordninga?
  - b. I kva grad blir det gjennomført systematiske evalueringar av måloppnåing knytt til den samla bruken av regionale utviklingsmidlar i fylkeskommunen?

1.3 Avgrensingar

Undersøkinga er avgrensa til å gjelde tilskotsordningar innan områda næring og regional utvikling som heilt eller delvis er finansiert gjennom regionale utviklingsmidlar over Statsbudsjettet kapittel 551, post 60 og 61. Undersøkinga omfattar ikkje tilskotsordningar som ligg innanfor kulturområdet.

2. Revisjonskriterium

Innsamla data vil bli vurdert opp mot revisjonskriterium i form av lovar, rettsregler og andre relevante kommunale vedtak og retningslinjer. Lista med kriterium under er ikkje utøymmande for det som kan vere relevant for prosjektet. Andre kriterium vil kunne kome til dersom det skulle vere naudsynt for å få ei fullstendig undersøking og vurdering av problemstillingane.

2.1 Kommuneleva og krav til internkontroll

Det går fram av kommuneleva § 20.2 at kommunerådet «skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjer, og at den er gjenstand for betryggende kontroll.»

I Ot.prp.nr.70 (2002-2003) går det fram at sjølv om kommunerådet etter kommuneleva ikkje eksplisitt er pålagt å etablere internkontroll, må ansvaret for slik kontroll blir rekna som ein naudsynt del av leiaransvaret til desse organa. Det blir vidare peikt på at det er i samsvar med allment aksepterte leiingsprinsipp at ein leiar av ei verksemd etablerer rutinar og system som mellom anna skal bidra til å sikre at organisasjonen når dei måla som er satt, og at formueforvaltninga er ordna på forsvarleg måte.

2.2 Forvaltningslova

Handsaming av søknader om tilskot skal følgje reglane i forvaltningslova. Tildeling av tilskot er i hovudsak enkeltvedtak, og dette inneber at også forvaltningslova sine føresegner om enkeltvedtak skal følgjast. Av forvaltningslova § 23 går det fram at eit enkeltvedtak skal vere skriftleg, om ikkje dette av praktiske årsaker vil vere særleg byrdefullt for forvaltningsorganet. Vidare går reglar om grunngeving fram av forvaltningslova §§ 24 og 25. Ifølgje § 24 skal eit enkeltvedtak grunngis, medan det av § 24 andre ledd går fram at forvaltningsorganet kan la vere å gi ei samtidig grunngeving for vedtak som fordeler tilskot. Forvaltningsorganet må likevel sikre at handsaminga av søknadene er sporbar, og grunngevinga for vedtaka må dokumenterast slik at dei kan etterprøvast.

Av § 27 går det fram at det forvaltningsorgan som har fatta vedtaket, skal sørge for at partane blir underretta om vedtaket så snart som mogleg, og at det i underretninga skal gis opplysning om klageåtgang, klagefrist, klageinstans og den nærare framgangsmåte ved klage. Retten til å klage på eit vedtak går fram av § 28.

2.3 Alminneleg forvaltningsrett

Eit grunnleggjande krav til forvaltninga er at den skal ta avgjerder på grunnlag av ei forsvarleg handsaming. Dette kravet blir rekna som ein ulovfesta rettsregel som supplerer dei lovfesta krava til sakshandsaminga som går fram av forvaltningslova.¹

Forsvarleg sakshandsaming inneber at det organet som skal ta ei avgjerd, har eit forsvarleg grunnlag for å ta si avgjerd. Handsaminga av søknader, og dei vurderingar som blir gjort, må difor vere basert på saklegheit (saklegheitsprinsippet), og at vurderingane er moglege å etterprøve. Dette inneber mellom anna at tildeling av tilskot må vere basert på fastsette tildelingskriterium, og ikkje på utanforliggjande omsyn.²

¹ Hans Petter Graver, Alminnelig forvaltningsrett, 2. utgave, 2002.

² Jf Riksrevisjonen: Riksrevisjonens undersøkelse av tilskuddsforvaltningen i Norsk kulturråd. Dokument 3:12 (2012-2013).

2.4 Plikt til arkivering

Fylkeskommunen er pliktig til å arkivere dokument som blir til som ein del av fylkeskommunen si verksemd, og som er gjenstand for sakshandsaming eller har verdi som dokumentasjon. Dette følgjer av forskrift om offentleg arkiv § 3-18 første ledd om arkivavgrensning.

Av forvaltningslova § 11 d går det fram at nye opplysningar som blir gitt av ein part ved munnlege forhandlingar, konferansar eller telefonsamtalar, og som har betydning for avgjerda av saken, så vidt mogleg skal nedteiknast eller protokollerast.

2.5 Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske verkemidlar

Forvaltningsstruktur, tildeling av tilskot og oppfølging og kontroll av tilskot over Kapittel 551, post 60 og 61 i statsbudsjettet, er regulert gjennom forskrift for distrikts- og regionalpolitiske verkemidlar. Av § 4 i forskrifta går det fram at fylkeskommunen har ansvar og mynde for forvaltning av midlane, men at heile eller deler av forvaltninga kan delegerast vidare til kommunar, regionråd, nasjonale verkemiddelaktørar og unntaksvis til andre rettssubjekt. Av § 5 går det fram at forvaltninga av følgjande bedriftsretta verkemidlar er delegert til Innovasjon Norge:

- a) Distriktsretta investeringstilskot og utviklingstilskot til enkeltbedrifter og etablerarar.
- b) Risikolån, under dette ansvarlege lån, gjeldsbrevslån og pantelån, garantiar for investeringslån og driftskredittar.

Fylkeskommunen eller andre tilskotsforvaltarar skal etter forskrifta ikkje gi støtte til desse tiltaka.

Av forskrifta sitt kapittel III går det vidare fram korleis tilskot skal tildelast, under dette kven som kan søke, kva kriterium som skal leggjast til grunn for tildeling, kva kostnadar tilskot kan/ikkje kan dekke, samt krav til søknad og vedtak. Det går mellom anna fram av § 7 at prosjekt/tiltak det blir søkt om tilskot til, skal vere i tråd med fylkeskommunen sine mål og strategiar for distrikts- og regionalpolitikk, skal kunne sannsynleggjere distrikts- og regionalpolitisk verknad, og at tilskotet skal ha utløysande effekt.

Kapittel IV i forskrifta gjer greie for krav til oppfølging og kontroll av tilskot, under dette krav til kva vilkår som skal settast for tilskotet, korleis utbetaling skal gå føre seg, og prosedyrar for ev. omgjering av vedtak og krav om tilbakebetaling. Her går det mellom anna fram at fylkeskommunen har høve til å sette i verk kontroll med at midlane blir brukt etter dei føresetnadane som er gitt, og at deler av tilskotsbeløp skal haldast tilbake i påvente av sluttrapportering frå tilskotsmottakar.

2.6 Retningslinjer frå sentral mynde

Retningslinjer for bruk og forvaltning av tilskot til regional utvikling over kap. 551, post 60 (Tilskot til fylkeskommunar for regional utvikling) og 61 (Næringsretta midlar til regional utvikling, kompensasjon for auka arbeidsgjevaravgift) i Statsbudsjett er nedfelt i oppdragsbrev med vedlegg frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Oppdragsbrevane med vedlegg omtalar overordna regionalpolitiske mål og strategiar, særskilte satsingsområde frå departementet, føringar for bruk av midlane på dei to postane, samt prosedyrar for kontroll, rapportering, oppfølging og evaluering av verkemiddelbruken.

I retningslinjene heiter det at midlane skal bidra til å realisere fylkeskommunale mål for regional utvikling tilpassa regionale føresetnader. Under dette kan fylkeskommunen utarbeide tilskotsordningar for tildeling av tilskot til prosjekt og tiltak der føremålet er å utvikle tilbod og rammevilkår som kan styrke og vidareutvikle næringslivet og den regionale arbeidsmarknaden, og til prosjekt som bidreg til at regionar og lokalsamfunn blir meir attraktive å bu i.

Tilskotsordningane fylkeskommunen opprettar skal ha regelverk som inneheld tydelege mål for ordninga, kriterium for måloppnåing, tildelingskriterium, rutinar for oppfølging og kontroll, samt evalueringsrutinar. Alle tilskotsordningar skal vere søknadsbaserte, og dei skal kunngjerast på ein slik måte at ein når heile målgruppa, med tydeleg informasjon om kva som skal inngå i søknaden til ordninga. Vidare skal søknader som kjem inn til ordninga handsamast i tråd med relevante prinsipp i forvaltningslova og etiske retningslinjer i staten.

Ved tildeling av midlar, slår retningslinene fast at tilskotsbrev skal innehalde tydelege vilkår for utbetalinga, frist for mottakar til å akseptere vilkår, og krav til rapportering. Tilskotsforvaltar skal etablere rutinar for klagehandsaming, og gi søkjar klar og oppdatert informasjon om klageåtgang og –handsaming, samt legge til rette for innsyn i saksdokument jf. offentleglova.

2.7 Fylkeskommunale vedtak og retningsliner

Relevante fylkeskommunale vedtak og retningsliner kan bli nytta som revisjonskriterium. Døme på slike vedtak og retningsliner kan vere Regional næringsplan 2013-2017³ og Handlingsprogram for næringsutvikling i Hordaland⁴.

---

³ Vedteke i Fylkestinget 11.06.13, sak 31/13.

⁴ Vedteke i Fylkesutvalet 19.02.15, sak PS 50/2015.

3. Metode

Oppdraget vil bli utført i samsvar med gjeldende standard for forvaltningsrevisjon (RSK 001).

3.1 Dokumentanalyse

Rettsreglar og relevante statlege og fylkeskommunale retningslinjer, vedtak og styringsdokument vil bli gjennomgått og brukt som revisjonskriterium. Vidare vil informasjon om system og rutinar, og dokumentasjon på etterleving av interne rutinar, regelverk m.m. bli samla inn og analysert. Aktuelle dokument kan vere fylkeskommunale retningslinjer og andre føringar som er gitt for tilskotsforvaltninga av regionale utviklingsmidlar, malar for vedtak om tilskot, og andre rutinar og malar knytt til tilskotsforvaltninga, rapporteringar mv. Innsamla dokumentasjon vil bli vurdert opp mot revisjonskriteria.

3.2 Intervju

Revisjonen vil gjennomføre intervju med utvalde personar som arbeider med forvaltning og tildeling av regionale utviklingsmidlar. Vi vurderer det som føremålstenleg å gjennomføre intervju både med administrativt tilsette og politikarar som er sentrale i forvaltninga av regionale utviklingsmidlar. Vi planlegg å gjennomføre intervju med om lag 5-7 personar.

3.3 Stikkprøvegjennomgang

Revisjonen vil gjennomføre stikkprøver av 10-12 saker som gjeld handsaming av søknader om tilskot, for å undersøkje i kva grad regelverk, retningslinjer og andre føringar har blitt følgt, samt i kva grad det blir rapportert frå tilskotsmottakar om bruken av tilskotet. Utvalet av saksmapper vil bli gjort innan områda næring og regional utvikling, frå tilskotsordningar der tilskotsmidlane heilt eller delvis er overført fylkeskommunen over Statsbudsjettet kap. 551, postane 60 og 61.

For kvar sak vil søknaden, sakshandsaminga, brev til tilskotsmottakar og rapportar frå tilskotsmottakar bli kontrollert. Ved gjennomgangen av saker vil vi også undersøke om sakshandsaminga knytt til forvaltning av tilskot er i samsvar med prinsipp for god forvaltningsskikk og krav til forsvarleg sakshandsaming.

3.4 Verifiseringsprosessar

Oppsummering av intervju vil bli sendt til intervjuobjekt for verifisering. Det er informasjon frå det verifiserte intervjureferatet som vil bli nytta i rapporten. Datagrunnlaget i rapporten vil bli sendt til fylkesrådmannen for verifisering, og heile rapporten, inkludert vurderingsdel og forslag til tiltak, bli sendt til fylkesrådmannen for uttale. Fylkesrådmannen sin uttale vil bli vedlagt den endelege rapporten.

4. Tid og ressursbruk

4.1 Nøkkelpersonell

Prosjektleder for prosjektet vil være senior manager Line M. Johansen. I tillegg vil seniorkonsulent Iver Fiksdal delta i prosjektet. Dei vil saman gjere operativt arbeid i form av dokumentinnsamling, gjennomføring av intervju og gjennomgang av stikkprøver og utarbeiding av rapport. Stein Ove Songstad vil være ansvarleg partner på oppdraget.

4.2 Tidsbruk

Med utgangspunkt i prosjektet sin art og planen som er lagt for korleis det skal bli gjennomført, er det stipulert at det vil ta 270 timar å gjennomføre prosjektet. Dette inkluderer utarbeiding av problemstillingar og prosjektplan, førebuing og gjennomføring av datainnsamling, analyse av data i høve til revisjonskriterium, utarbeiding av rapport og kvalitetssikring. Timeestimatet omfattar også presentasjon av ferdig rapport i kontrollutvalet.

Timeestimatet inkluderer ikkje førebuing og presentasjon av rapport i fylkestinget. Ein slik presentasjon vil bli fakturert per forbruk, opptil 8 timar.

4.3 Gjennomføringsperiode

Prosjektet kan startast opp rundt midten av oktober 2015 og ferdig rapport kan sendast til kontrollutvalet ved sekretariatet innan midten av mars 2016. For å kunne gjennomføre prosjektet innan denne fristen og med stipulert timebruk er det naudsynt at fylkeskommunen innan rimeleg tid stiller dokumentasjon tilgjengeleg og at utvalde personar stiller til og verifiserer intervju.

Fakturering av kostnadane ved prosjektet vil skje i samsvar med avtale mellom Deloitte og Hordaland fylkeskommune.

Bergen, 9. september 2015

Stein Ove Songstad, ansvarleg partner

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee, and its network of member firms, each of which is a legally separate and independent entity. Please see www.deloitte.no for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu Limited and its member firms.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

© 2015 Deloitte AS

Arkivnr: 2015/8848-2
Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet	82/15	21.09.2015

Forvaltningsrevisjon av skuleskyss - Forslag til prosjektplan

Bakgrunn for saka:

Kontrollutvalet gjorde slikt vedtak i sak 64/15 i møte 24.8.2015:

1. *Kontrollutvalet ønskjer at det vert gjennomført forvaltningsrevisjon innan ..... og «Skuleskyssordninga».*
2. *Deloitte vert beden om å levere forslag til prosjektplan i tråd med dei føringar utvalet har gjeve, inkl. føremål, problemstillingar, ev. avgrensingar og ressursbruk.*
3. *Forslag til prosjektplan bes levert sekretariatet seinast innan 9.9.2015.*
4. *Prosjektplanen skal godkjennast i neste møte i kontrollutvalet.*

Drøfting:

Med utgangspunkt i det som går fram over har Deloitte levert forslag til prosjektplan for forvaltningsrevisjon innan «Skuleskyss». Prosjektplanen følgjer som vedlegg.

Av den føreslåtte prosjektplanen går det fram at føremålet med forvaltningsrevisjonen er:

«Føremålet med prosjektet vil vere å undersøke i kva grad fylkeskommunen ei har skuleskyssordning som er føremålstenleg og i samsvar med regelverket.»

Med bakgrunn i prosjektet sitt føremål har revisjonen formulert følgjande problemstillingar:

- 1) *I kva grad etablert tilfredsstillande retningslinjer, system og rutinar for arbeidet med skuleskyss i fylkeskommunen?*
  - a. *I kva grad er myndigheit og fordeling av ansvar for skuleskyss tydeleg skildra?*
  - b. *I kva grad er det utarbeidd system og rutinar som sikrar at opplæringslova og aktuelle retningslinjer er lagt til grunn for tildeling av skuleskyss?*
  - c. *I kva grad er det utarbeidd system og rutinar som sikrar at vedtak om skuleskyss følgjer krav til enkeltvedtak i forvaltningslova?*
  - d. *I kva grad mottek fylkeskommunen klager på vedtak om skuleskyss og blir klagen handsama i samsvar med regelverket?*
- 2) *I kva grad er samhandlinga mellom fylkeskommunen og kommunane tilfredsstillande?*

- a. I kva grad er det etablert føremålstenlege rutinar for samhandling mellom fylkeskommunen og kommunane vedrørande skuleskyss?
  - b. I kva grad er det etablert ei tydeleg ansvarsdeling mellom fylkeskommunen og kommunane?
  - c. I kva grad er det lagt til rette for god dialog mellom fylkeskommunen og skysskontaktane i kommunen?
- 3) I kva grad følger fylkeskommunen opp ressursbruk for skuleskyss på ein tilfredsstillande måte?

Det er formulert slik avgrensing av dette prosjektet:

«Prosjektet vil fokusere på den delen av skuleskyssordninga som fylkeskommunen har ansvar for. Revisjonen vil ikkje omfatte kommunane sine vedtak om skuleskyss.»

I dette revisjonsprosjektet vil Deloitte m.a. nytta dokumentanalyse, intervju og verifiseringsprosessar som metode. Revisjonen ønskjer å gjennomføre 4 intervju med utvalde personar som arbeider med skuleskyss i fylkeskommunen (Skyss).

Med utgangspunkt i det omfang som ligg i den føreslåtte prosjektplanen meiner sekretariatet at det kan forsvarast å bruke inntil det timetal som er føreslått.

Konklusjon:

Sekretariatet meiner at prosjektplanen er godt gjennomarbeidd og i tråd med dei føringar som ligg i bestillinga frå kontrollutvalet. Føremål og problemstillingar synest også å vera i tråd med dette. Når det gjeld timetalet vil sekretariatet tilrå at det vert godkjend inntil det timetal som går fram av prosjektplanen, men inkludert presentasjon av rapporten i møte i kontrollutvalet. Vidare bør det akseptertast opsjon på ev. presentasjon av revisjonsrapporten for Hordaland fylkesting fakturert etter timeforbruk, inntil 8 timar.

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet bestiller forvaltningsrevisjon innan «Skuleskyss» frå Deloitte AS, med utgangspunkt i forslag til prosjektplan og ev. innspel under drøftinga i møtet.
2. Ev. ny korrigert prosjektplan vert å sende sekretariatet innan 01.10.2015.
3. Det vert akseptert ein samla timeressurs på inntil det timetal som ligg i forslag til prosjektplan, inkludert presentasjon av rapporten i møte i kontrollutvalet.
4. Det vert også akseptert opsjon på ev. presentasjon av rapporten i Hordaland fylkesting fakturert etter timeforbruk, inntil 8 timar.
5. Det er ønskjeleg at Deloitte, i samband med at revisjonsrapporten vert send på høyring til fylkesrådmannen, ber om at han også tar stilling til korleis forslag til tiltak som ligg i rapporten bør prioriterast.
6. Kontrollutvalet ønskjer at revisjonsrapport er klar frå Deloitte si side innan 14.3.2016, ferdig verifisert og med fylkesrådmannen sin uttale vedlagt og/eller innarbeidd.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
utvalgsekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

Vedlegg

- 1 Prosjektplan - skuleskyss

Forvaltningsrevisjon | Hordaland fylkeskommune
Skuleskyss

Prosjektplan/engagement letter

Innhold

1. Føremål og problemstillingar	3
1.1 Bakgrunn	3
1.2 Føremål og problemstillingar	3
1.3 Avgrensing.....	3
2. Revisjonskriterium	4
2.1 Lov og forskriftskrav	4
2.1.1 Rett til skuleskyss	4
2.1.2 Finansiering av skuleskyss.....	4
2.1.3 Enkeltvedtak	5
2.1.4 Internkontroll	5
2.1.5 Oppsummering:	6
2.2 Fylkeskommunale vedtak og retningslinjer	6
3. Metode	7
3.1 Dokumentanalyse	7
3.2 Intervju	7
3.3 Verifiseringsprosessar	7
4. Tid og ressursbruk	8
4.1 Nøkkelpersonell.....	8
4.2 Tidsbruk	8

1. Føremål og problemstillingar

1.1 Bakgrunn

Deloitte har med utgangspunkt i bestilling frå kontrollutvalet 24.8.2015 utarbeidd ein prosjektplan for forvaltningsrevisjon av skuleskyss i Hordaland fylkeskommune.

Det er eit grunnleggjande prinsipp i norsk skule at elevane skal få oppfylt retten til grunnopplæring uavhengig av økonomisk bakgrunn, bustad og geografi. For å sikre denne retten må organisering og gjennomføring av opplæringa leggast til rette. Gratis skyss er eitt av elementa for å oppfylle lik rett til opplæring (Udir).

Fylkeskommunen har ansvar for å gjennomføre skuleskyss for grunnskule og vidaregåande skule. Opplæringslova § 13-4 deler det økonomiske og organisatoriske ansvaret for skyssen mellom kommunen og fylkeskommunen, avhengig av kva for elevgruppe som har rett til skyss og kva som er grunnlaget for skyssretten. Ansvaret for å fatte vedtak om skyss er fordelt slik at det er kommunen som gjer vedtak om skyss for førskulebarn, samt skyss på grunnlag av farleg eller særleg vanskeleg skuleveg. Fylkeskommunen skal fatte vedtak om skyss for dei andre tilfella om krav til skuleskyss, t.d. på grunn av lang skuleveg/avstand (Udir).

1.2 Føremål og problemstillingar

Føremålet med prosjektet vil vere å undersøke i kva grad fylkeskommunen ei har skuleskyssordning som er føremålstenleg og i samsvar med regelverket.

Med bakgrunn i føremålet er det formulert følgjande problemstillingar:

- 1) I kva grad etablert tilfredsstillande retningslinjer, system og rutinar for arbeidet med skuleskyss i fylkeskommunen?
  - a. I kva grad er myndigheit og fordeling av ansvar for skuleskyss tydeleg skildra?
  - b. I kva grad er det utarbeidd system og rutinar som sikrar at opplæringslova og aktuelle retningslinjer er lagt til grunn for tildeling av skuleskyss?
  - c. I kva grad er det utarbeidd system og rutinar som sikrar at vedtak om skuleskyss følgjer krav til enkeltvedtak i forvaltningslova?
  - d. I kva grad mottek fylkeskommunen klager på vedtak om skuleskyss og blir klagen handsama i samsvar med regelverket?
- 2) I kva grad er samhandlinga mellom fylkeskommunen og kommunane tilfredsstillande?
  - a. I kva grad er det etablert føremålstenlege rutinar for samhandling mellom fylkeskommunen og kommunane vedrørende skuleskyss?
  - b. I kva grad er det etablert ei tydeleg ansvarsdeling mellom fylkeskommunen og kommunane?
  - c. I kva grad er det lagt til rette for god dialog mellom fylkeskommunen og skysskontaktane i kommunen?
- 3) I kva grad følger fylkeskommunen opp ressursbruk for skuleskyss på ein tilfredsstillande måte?

1.3 Avgrensing

Prosjektet vil fokusere på den delen av skuleskyssordninga som fylkeskommunen har ansvar for. Revisjonen vil ikkje omfatte kommunane sine vedtak om skuleskyss.

2. Revisjonskriterium

Innsamla data vil bli vurdert opp mot revisjonskriterium i form av lovar, rettsregler og andre relevante fylkeskommunale vedtak og retningslinjer. Lista med kriterium under er ikkje utøymmande for det som kan vere relevant for prosjektet. Andre kriterium vil kunne kome til dersom det skulle vere naudsynt for å få ei fullstendig undersøking og vurdering av problemstillingane.

2.1 Lov og forskriftskrav

2.1.1 Rett til skuleskyss

Rett til skuleskyss går fram av opplæringslova kapittel 7. Elevar i grunnskulen og i vidaregåande skule har rett til gratis skuleskyss dersom:

- Skulevegen er av ei viss lengde
- Det er trafikkfarleg veg
- Eleven har ei funksjonshemming

I følgje opplæringslova § 7-1 har elevar i 2.-10. årstrinn som bur meir enn fire kilometer frå skulen rett til gratis skyss. For elevar i 1. årstrinn er skyssgrensa to kilometer. Elevar som har særleg farleg eller vanskeleg skuleveg har rett til gratis skyss utan omsyn til veglengda.

Elevar i vidaregåande skule som bur meir enn seks kilometer frå skolen, har rett til gratis skyss eller full skyssgodtgjersle (oppl § 7-2). Når det er nødvendig, har elevar rett til gratis båttransport utan omsyn til reiselengda

Elevar som på grunn av funksjonshemming eller mellombels skade eller sjukdom har behov for skyss, har rett til det uavhengig av avstanden mellom heimen og opplæringsstaden (oppl § 7-3).

Elevar som har plass i skulefritidsordninga, jf. opplæringslova § 13-7, og som på grunn av funksjonshemming eller mellombels skade eller sjukdom har behov for skyss, har rett til skyss til og frå skulefritidsordninga. Retten omfattar ikkje skyss i skuleferiane. Retten til skyss gjeld uavhengig av avstanden mellom heimen og skulefritidsordninga.

Kva som er akseptabel ventetid ved skyss er avhengig av den totale reisetida, altså den tida som går med til reise fram og tilbake mellom skulen og heimen. Dette må vurderast for kvar enkelt elev i samband med at det blir fatta vedtak om skysshjemmet (Udir).

I følgje opplæringslova §13-4 skal fylkeskommunen skal organisere skuleskyssen i samråd med kommunane.

2.1.2 Finansiering av skuleskyss

Kommunane sitt ansvar

Kommunen har det økonomiske ansvaret for skyss av grunnskoleelevar som har rett til skyss på grunn av særleg farleg eller vanskeleg skuleveg. Kommunen er ansvarleg for å oppfylle retten til skyss av førskulebarn etter § 7-6. Kommunen skal oppfylle retten til reisefølgje og tilsyn for førskulebarn,

I følgje opplæringslova § 13-4 skal kommunane betaler refusjon etter persontakst for grunnskuleelevar som blir skyssa av fylkeskommunen.

Fylkeskommunen sitt ansvar

I følge forskrift til opplæringslova § 10-2 har elevar i vidaregåande skule rett til full skyssgodtgjersle i dei tilfella fylkeskommunen ikkje gir tilbod om gratis skyss. Full skyssgodtgjersle inneber at dei naudsynte faktiske skysskostnadene for eleven blir dekte. Val av transportmiddel skal avklarast med fylkeskommunen så snart som mogleg etter at eleven har fått tildelt skuleplass. Kostnadene skal dokumenterast. Dersom det ikkje er mogleg å avklare val av transportmiddel før skolen tek til, må fylkeskommunen likevel dekkje dei dokumenterte faktiske og naudsynte skysskostnader eleven har i perioden fram til ei slik avklaring skjer.

Ved bruk av privat bil blir skysskostnadene dekte etter satsane for utgifter ved reise for undersøking og behandling, jf. forskrift 7. april 2008 nr. 788 (sjuketransportforskrifta). I tillegg skal eleven få godtgjersle for alle naudsynte faste og variable kostnader knytte til bruk av bil dersom desse utgiftene er større enn det den faste satsen dekkjer.

Det blir presisert at dispensasjon frå plikta til å sørge for gratis skoleskyss etter § 7-2 i opplæringslova kan etter søknad til departementet givast når desse vilkåra er oppfylte:

- Fylkeskommunane må ha ei ordning med subsidierte rabattkort for ungdom. Prisen må ikkje overstige 50% av vanleg månadskort for vaksne.
- Eit rabattkort må omfatte ordinær reise til og frå skole, arbeid og fritidsaktivitetar.
- Rabattkortet må i tillegg til ordinær skoleskyss kunne nyttast både på dagtid og kveldstid alle dagar. Dei aktuelle kollektive transportmidla som rabattkortet gjeld for, må vere godt utbygde og ha jamlege avgangar.
- Ordninga må omfatte minst heile skuleåret.

2.1.3 Enkeltvedtak

Vedtak om skuleskyss er eit enkeltvedtak og må følge forvaltningsloven sine krav til slike vedtak.

2.1.4 Internkontroll

I følge kommuneloven § 23 nr. 2 skal administrasjonssjefen sørge for at administrasjonen blir drive i samsvar med gjeldande lover og regler, og at den er gjenstand for betryggande kontroll.

Opplæringslova § 13-10 andre ledd pålegg skuleeigar å ha eit forsvarleg system for å vurdere og følge opp at «krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte». Udir presiserer at dette systemkravet også gjeld reglane om skyss i opplæringslova kap. 7 og 13. I Ot.prp. nr. 55 (2003 – 2004) s. 21 og 24 heiter det mellom anna at:

- Systemet skal være «eigna til å avdekkje eventuelle forhold som er i strid med lov og forskrift».
- Systemet skal sikre «at det blir sett i verk adekvate tiltak der det er nødvendig».
- Eit forsvarleg system føreset jamleg resultatoppfølging og vurdering av om lovverket blir følgt.
- Skuleeigarane står fritt til å forme ut sine egne system, tilpassa lokale forhold.

Udir skriv vidare at systemkravet betyr aktiv, planmessig og kontinuerlig styring med omsyn til å sikre at krava i opplæringslova med forskriftverk blir oppfylt, i dette høvet reglane om skyss. Dette føreset krav til rutinar for kommunikasjon og samhandling mellom fylkes- og kommuneadministrasjonen sentralt og underliggende og/eller eksterne verksemdar, som buss- og drosjebilselskap.

Det blir peika på at systemet skal vere skriftleg for å sikre kontinuitet og at det er tilstrekkeleg kjent. Elles kan fylkeskommunen og kommunen fritt utforme sine egne system, så lenge systemet er forsvarleg i høve til det som er nemnd over. Kva som naudsynt av rutinar for å ha eit forsvarleg system vil variere, og systemet må utformast slik at det fokuserar mest der det er størst fare for lovbrøt. Til dømes må fylkeskommunane og kommunane sjå til at den som er delegert vedtaksmynde også får tilstrekkeleg opplæring i reglar og forvaltning.

2.1.5 Oppsummering:

Heimel	Ansvar for organisering	Ansvar for finansiering	Vedtaksmynde
Ordiner skuleskyss i grunnskulen (over 2/4 km), oppl. § 7.1	Fylkeskommune	Fylkeskommunen. Kommune refunderer persontakst.	Fylkeskommunen fattar vedtak.
Ordiner skuleskyss i vidaregåande skule (over 6 km), oppl. § 7.2	Fylkeskommune	Fylkeskommune	Fylkeskommunen fattar vedtak.
Elevar med særleg farleg eller vanskeleg skuleveg i grunnskule (under 2/4 km), oppl. § 7.1.	Fylkeskommune	Kommune	Kommunen fattar vedtak.
Elevar som på grunn av funksjonshemming eller mellombels skade eller sjukdom har behov for skyss, har rett til det uavhengig av avstanden mellom heimen og opplæringsstaden (oppl § 7-3). Gjeld elevar i grunnskule og vidaregåande skule.	Fylkeskommune	Fylkeskommunen. Kommunen refunderer persontakst for elevar i grunnskulen.	Fylkeskommunen fattar vedtak.
Delt bustad - Elevar kan ha rett til skyss til begge føresette sine bustader, jfr oppl. §§7-1 og 7-3. Skyssretten gjelder frå/til «nærskolen» i den kommunen der eleven er registrert i folkeregisteret. Gjeld elevar både i grunnskulen og vidaregåande skule.	Fylkeskommune	Fylkeskommunen. Kommunen refunderer persontakst. for elevar i grunnskulen.	Fylkeskommune fattar vedtak.

2.2 Fylkeskommunale vedtak og retningslinjer

Fylkeskommunale vedtak og retningslinjer vil også vere aktuelle revisjonskriterium.

3. Metode

Oppdraget er utført i samsvar med gjeldende standard for forvaltningsrevisjon (RSK 001).

3.1 Dokumentanalyse

Rettsreglar og kommunale vedtak vil bli gjennomgått og brukt som revisjonskriterium. Vidare vil informasjon om kommunen og dokumentasjon på etterleving av interne rutinar, regelverk m.m. bli samla inn og analysert. Innsamla dokumentasjon vil bli vurdert opp mot revisjonskriteria.

3.2 Intervju

Revisjonen ønskjer å gjennomføre intervju med utvalde personar som arbeider med skuleskyss i fylkeskommunen (Skyss). Vi reknar med å intervju 4 personar. I tillegg ønskjer vi å intervju skysskontaktar i utvalde kommunar. Vi foreslår å velje tre kommunar (3 personar).

3.3 Verifiseringsprosessar

Oppsummering av intervju vil bli sendt til dei intervjuja for verifisering. Det er informasjon frå det verifiserte intervjuet som vil bli nytta i rapporten. Faktadelen i rapporten vil bli sendt til fylkesrådmannen for verifisering. Deretter vil heile rapporten, inkludert vurderingsdel og forslag til tiltak, bli sendt til fylkesrådmannen for uttale. Rådmannen sin uttale vil bli vedlagt den endelege rapporten.

4. Tid og ressursbruk

4.1 Nøkkelpersonell

Prosjektleder for prosjektet vil vere Birte Bjørkelo (Director). I tillegg vil Iver Fiksdal (senior konsulent) delta i prosjektet. Dei vil saman gjere operativt arbeid i form av dokumentinnsamling, gjennomføring av intervju og spørjeundersøking, analysearbeid og utarbeiding av rapport. Stein Ove Songstad vil vere ansvarleg partner på oppdraget.

4.2 Tidsbruk

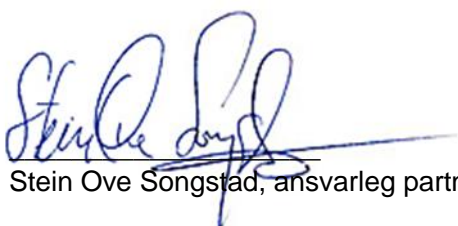
Med utgangspunkt i prosjektet sin art og planen som er lagt for korleis det skal bli gjennomført, er det stipulert at det vil ta 276 timar å gjennomføre prosjektet. Dette inkluderer førebuing, utarbeiding av problemstillingar og prosjektplan, førebuing og gjennomføring av datainnsamling, analyse av data i høve til revisjonskriterium, utarbeiding av rapport og kvalitetssikring.

Tidsestimatet inkluderer ikkje førebuing og presentasjon av rapport i fylkestinget. Ein slik presentasjon vil bli fakturert per forbruk, opptil 8 timar.

Prosjektet kan startast opp i midten av oktober 2015 og kan sendast til kontrollutvalet ved sekretariatet innan mars 2015. For å kunne gjennomføre prosjektet innan denne fristen og med stipulert timebruk er det naudsynt at kommunen innan rimeleg tid stiller dokumentasjon tilgjengeleg og at utvalde personar stiller til og verifiserer intervju.

Fakturering av kostnadane ved prosjektet vil skje i høve til avtale

Bergen, 13.9.2015

Stein Ove Songstad, ansvarleg partner

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee, and its network of member firms, each of which is a legally separate and independent entity. Please see www.deloitte.no for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu Limited and its member firms.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

© 2015 Deloitte AS

Arkivnr: 2014/24576-14

Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet	83/15	21.09.2015

Forvaltningsrevisjon av "Rusførebyggande arbeid" - Status i arbeidet ved Deloitte

Bakgrunn for saka:

Kontrollutvalet gjorde slikt vedtak si sak 107/14 i møte 15.12.14:

1. *Kontrollutvalet ønskjer at det vert gjennomført forvaltningsrevisjon innan «Rusførebyggande arbeid» og .....*
2. *Deloitte vert beden om å levere forslag til prosjektplanar i tråd med dei føringar utvalet har gjeve, inkl. føremål, problemstillingar, ev. avgrensingar og ressursbruk.*
3. *Forslag til prosjektplanar bes levert sekretariatet seinast innan 12.1.2015.*
4. *Utvallsleiar får fullmakt til å godkjenne endelege prosjektplanar i samråd med sekretariatet.*

Utvallsleiar, i samråd med sekretariatet, godkjende prosjektplanen i e-post til Deloitte 19.1.2015.

Av den godkjende prosjektplanen går det fram at føremålet med revisjonen er:

«Føremålet med prosjektet vil vere å undersøke korleis skulane arbeider rusførebyggande, og korleis dei følgjer opp dersom det er avdekka rusproblem ved den enkelte skule. Vidare er det eit føremål å undersøke korleis fylkeskommunen og skulane samarbeider med andre aktuelle aktørar innanfor rusførebyggande arbeid som t.d. politi, skulehelsestenesta, NAV eller forskingsmiljø.

Med bakgrunn i dette føremålet har Deloitte utarbeidd følgjande forslag til problemstillingar:

1. *I kva grad arbeider skulane systematisk og målretta med det rusførebyggande arbeidet?*
  - a) *Er det gjort systematiske kartleggingar og vurderingar av kva som er dei viktigaste utfordringane på dette området?*
  - b) *I kva grad er det utarbeidd planar for det rusførebyggande arbeidet?*
  - c) *Kva er dei viktigaste rusførebyggande tiltaka ved vidaregåande skular i Hordaland fylkeskommune?*
  - d) *I kva grad blir det sett i verk tiltak for å følgje opp tilfelle der det blir avdekka rusproblem?*

- e) *Blir eventuelle planar for rusførebyggande arbeid i tilstrekkeleg grad følgt opp ved dei enkelte skulane?*
  - f) *I kva grad legg skuleleiinga til rette for rusførebyggande arbeid og for at dei tilsette skal kunne delta i planlegging og gjennomføring av dette arbeidet?*
2. *I kva grad er det etablert samarbeid med føresette og andre samarbeidspartnarar i samband med det rusførebyggande arbeidet ved skulane?*
- a) *I kva grad samarbeider fylkeskommunen og skulane med andre relevante aktørar, som skulehelsetenesta, politi mv i samband med det rusførebyggande arbeidet?*
  - b) *I kva grad har fylkeskommunen etablert samarbeid med relevante forskingsmiljø for å avdekke rusproblem og få naudsynt kunnskap om korleis rusførebyggande tiltak fungerer?*
  - c) *I kva grad deltar elevane sjølv og elevane sine foreldre i planlegging og gjennomføring av det rusførebyggjande arbeidet?»*

I samband med at Deloitte orienterte om status i denne forvaltningsrevisjonen i møte 4.5.15 vart dette protokollert:

«Handsaming i møte

Forvaltningsrevisor Birte Bjørkelo frå Deloitte presenterte status i høve arbeidet med forvaltningsrevisjon innan rusførebyggande arbeid og svarte på spørsmål frå kontrollutvalet.

Her har Deloitte hittil hatt problem med å få tilsendt ønskt dokumentasjon frå Hordaland fylkeskommune. På bakgrunn av dette vert levering av denne forvaltningsrevisjonen forseinka. Ny frist vert å komme tilbake til i neste møte.

På bakgrunn av dette vart det gjort slik samrøystes vedtak.

Vedtak

1. *Ny frist for levering av revisjonsrapport for forvaltningsrevisjon innan rusførebyggande arbeid vert å komme tilbake til i neste møte i kontrollutvalet.*
2. *Informasjonen vart elles teken til orientering.»*

I samband med at Deloitte orienterte om status i denne forvaltningsrevisjonen i møte 17.6.15 vart dette protokollert:

1. *Kontrollutvalet ber om at revisjonsrapport er klar frå Deloitte si side innan 19.10.2015, ferdig verifisert og med fylkesrådmannen sin uttale vedlagt og/eller innarbeidd.*
2. *Kontrollutvalet ber også om å få ei grundig statusrapportering i samband med møte 21.9.2015.*
3. *Informasjonen vert elles teken til orientering.*

Drøfting:

På bakgrunn av punkt 2 i vedtaket frå møte 17.6.15 vil Deloitte i dette møtet gje kontrollutvalet ei grundig statusorientering.

Konklusjon:

Dersom det ikkje kjem fram særskilte opplysningar, som t.d. krev justering ift. prosjektplan, vert det tilrådd at kontrollutvalet tar informasjonen til orientering.

Forslag til vedtak

Informasjonen vert teken til orientering.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
utvalgssekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

Arkivnr: 2015/943-23
Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet	84/15	21.09.2015

Selskapskontroll av Storeholmen VTA AS - Status i arbeidet ved Deloitte

Bakgrunn for saka:

Kontrollutvalet gjorde slikt vedtak i si sak 6/15 i møte 16.2.15:

1. *Kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune seier ja til å gjennomføre selskapskontroll av Storeholmen VTA AS når det gjeld delen om eigarskapskontroll.*
2. *Kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune seier ja til å delta i felles regional selskapskontroll av Storeholmen VTA AS når det gjeld den delen som omfattar forvaltningsrevisjon.*
3. *Selskapskontrollen skal utførast av Deloitte i tråd med prosjektplan som ligg føre.*
4. *Kontrollutvalet ber om at Deloitte presenterer resultatet av selskapskontrollen for kontrollutvalet når den er ferdig.*
5. *Kostnadene til deltaking i prosjektet vert godkjent i tråd med utrekningsmodellen i invitasjon dagsett 23.01.2015. I tillegg kjem kostnader til koordinering, tilpassing av rapport og presentasjon av rapport for kontrollutvalet samt opsjon på eventuell presentasjon i fylkestinget.*
6. *Kontrollutvalet ønskjer at revisjonsrapport er klar frå Deloitte si side innan utgangen av mai 2015 ferdig verifisert og med fylkesrådmannen og selskapet sin uttale vedlagt og/eller innarbeidd.*

Av den godkjende prosjektplanen går det fram at føremålet med selskapskontrollen er:

«Føremålet med selskapskontrollen er å undersøke og vurdere Hordaland fylkeskommune si eigarstyring av Storeholmen VTA AS. Vidare vil føremålet med selskapskontrollen vere å undersøke om selskapet har etablert system og rutinar for å sikre at selskapet driver i samsvar med vedtekter, politiske vedtak og regelverk.»

Følgjande overordna problemstillingar vil bli undersøkt:

«(A) Problemstillingar knytt til fylkeskommunen si eigarskapsforvaltning:

1. I kva grad har fylkeskommunen etablert tydelege føringar for fylkeskommunen si eigarskapsforvaltning av Storeholmen VTA?
  - a. Utøver Hordaland fylkeskommune eigarstyring av Storeholmen VTA i samsvar med sentrale tilrådingar frå KS?
  - b. Utøver Hordaland fylkeskommune eigarstyring av Storeholmen VTA i samsvar med fylkeskommunen sine retningslinjer for eigarstyring?
  - c. Har Hordaland fylkeskommune etablert rutinar for å sikre at fylkeskommunen blir tilstrekkeleg informert om drifta og utviklinga i selskapet?
2. I kva grad er det tilstrekkeleg med samhandling mellom Hordaland fylkeskommune og dei andre eigarane når det gjeld eigarstyring og oppfølging av Storeholmen VTA?
  - a. I kva grad har eigarane tilstrekkeleg med rutinar for dialog og samhandling?
  - b. I kva grad er eigarane einige om eigarstyringa og måla for selskapet?»

«(B) Problemstillingar knytt til drifta i Storeholmen VTA:

3. I kva grad blir sentrale krav og retningslinjer som eigarane stiller til selskapet etterlevd av Storeholmen VTA?
4. I kva grad driv Storeholmen VTA si verksemd i samsvar med sitt vedtektsfesta føremål og andre mål som er sett for selskapet?
5. I kva grad er drifta og tilbodet om tiltaksplassar tilpassa etterspurnaden frå kommunane?
6. I kva grad fungerer selskapet sitt tilbod om praksisplassar i samsvar med intensjonen?
7. I kva grad har selskapet tilfredsstillande samhandling med NAV?
8. Har selskapet system og rutinar som bidrar til å sikre etterleving av sentrale krav innanfor regelverket knytt til:
  - a. Lov om arbeidsmarkedstjenester og forskrift om arbeidsrettede tiltak
  - b. Internkontrollforskrifta knytt til HMT
  - c. Aksjelova
9. I kva grad har selskapet gjort ei vurdering av om det er underlagt offentleglova og regelverk om offentlege anskaffingar?
10. I kva grad har verksemda etablert eit tilfredsstillande kvalitetssystem?
11. I kva grad har selskapet etablert rutinar for å inkludere brukarane i prosessar knytt til utviklinga av selskapet?
  - a. I kva grad er det etablert brukarfora og eller ordningar med brukarrepresentasjon?
  - b. I kva grad opplever brukarane at tilbodet frå selskapet er tilpassa deira behov?
12. Har selskapet system og rutinar som bidrar til å sikre ein økonomisk forsvarleg drift?
  - a. Når selskapet dei økonomiske måla som er sett for selskapet?
  - b. Har selskapet ein forsvarlig eigenkapital jf. aksjelova § 3-4?
  - c. I kva grad har selskapet etablert rutinar for utarbeiding og oppfølging av budsjett?»

I samband med at Deloitte orienterte om status i denne selskapskontrollen i møte 4.5.15 vart dette protokollert:

«Handsaming i møte

Forvaltningsrevisor Birte Bjørkelo frå Deloitte presenterte status i høve arbeidet med selskapskontroll av Storeholmen VTA AS og svarte på spørsmål frå kontrollutvalet.

Deloitte har framleis ikkje motteke dokumentasjon frå Storeholmen VTA AS (no Hardanger AKS AS).

Frist for levering av revisjonsrapport vert å komme tilbake til i neste møte.

Etter dette vart slikt vedtak samrøystes vedteke.

Vedtak

1. *Frist for levering av revisjonsrapport for selskapskontroll av Storeholmen VTA AS (no Hardanger AKS AS) vert å komme tilbake til i neste møte i kontrollutvalet.*
2. *Informasjonen vart elles teken til orientering»*

I samband med at Deloitte orienterte om status i denne selskapskontrollen i møte 17.6.15 vart dette protokollert:

1. *Kontrollutvalet ber om at styreleiar i Storeholmen VTA AS, Marie Fraas Aksnes, kjem i møte 24.8.15 for å gjera greie for kvifor ikkje informasjonen Deloitte har bede om i samband med selskapskontrollen er motteke enno.*
2. *Frist for levering av revisjonsrapport vert å komme tilbake til i neste møte*
3. *Informasjonen vert elles teken til orientering.*

I samband med at dagleg leiar Steinar Langenes i Storeholmen VTA AS orienterte om denne selskapskontrollen i møte 24.8.15 vart dette protokollert:

1. *Kontrollutvalet beklagar at Storeholmen VTA AS ikkje har sendt naudsynt informasjon til Deloitte før ca. eit halvt år etter at det var bede om, på tross av fleire purringar. Utvalet tok likevel informasjonen til orientering.*
2. *Kontrollutvalet ber om at revisjonsrapport er klar frå Deloitte si side innan 23.11. 2015, ferdig verifisert og med fylkesrådmannen og Storeholmen VTA AS sin uttale vedlagt og/eller innarbeidd.*
3. *Informasjonen frå Deloitte vert elles teken til orientering.*

Drøfting:

Det er Kvam herad og Hordaland fylkeskommune som har bestilt denne selskapskontrollen, eller til saman 81,81% av eigarane.

I dette møtet er det planlagt at Deloitte skal orientere om status og framdrift i prosjektet.

Konklusjon:

Dersom det ikkje kjem fram særskilte opplysningar, som t.d. krev justering ift. prosjektplan og leveringstidspunkt, vert det tilrådd at kontrollutvalet tar informasjonen til orientering.

Forslag til vedtak

Informasjonen frå Deloitte vert teken til orientering.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
utvalgssekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

Arkivnr: 2014/10497-4
Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet	85/15	21.09.2015

Budsjett 2016 - Kontrollorgan

Samandrag

1. Tabell

Kontrollutvalet 110200

		Tal i heile 1000 kr	
		Budsjett 2015	Budsjett 2016
400	Politisk styring og kontrollorgan	Bto. driftsutg. 1114	1114
		Driftsinntekter	
		Nto. driftsutg. 1114	1114

Sekretariat for kontrollutvalet 110150

		Tal i heile 1000 kr	
		Budsjett 2015	Budsjett 2016
400	Politisk styring og kontrollorgan	Bto. driftsutg. 4207	4287
		Driftsinntekter 2210	2100
		Nto. driftsutg. 1997	2187

Ekstern revisor 110250

		Tal i heile 1000 kr	
		Budsjett 2015	Budsjett 2016
400	Politisk styring og kontrollorgan	Bto. driftsutg. 2557	2602
		Driftsinntekter	
		Nto. driftsutg. 2557	2602

2. Samandrag/viktige tiltak

Etter "Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner" § 18 skal kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune utarbeide framlegg til budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet i fylkeskommunen. Omtala § i forskrifta lyder slik:

§ 18. Budsjettbehandlingen

"Kontrollutvalget utarbeider forslag til budsjett for kontroll- og tilsynsarbeidet i kommunen eller fylkeskommunen. Kontrollutvalgets forslag til budsjetttramme for kontroll- og revisjonsarbeidet skal følge formannskapetets/kommunerådets eller fylkesutvalgets/fylkesrådets innstilling til kommunestyret eller fylkestinget.

Der kommunen eller fylkeskommunen har en egen revisjon avgir revisjonen innstilling til kontrollutvalget om budsjett for revisjonen."

Departementets merknader til § 18

"Bestemmelsen fastsetter fremgangsmåten ved behandling av budsjett for kontrollutvalgets og revisjonens samlede virksomhet.

Når kommunen/fylkeskommunen har egne ansatte revisorer, skal revisjonen ved ansvarlig revisor avgje innstilling til kontrollutvalget om budsjett for sin virksomhet i budsjettåret.

I interkommunale revisjonsselskaper organisert som interkommunale selskaper, er det representantskapet som vedtar budsjettet, jf. lov om interkommunale selskaper § 18, noe som forutsetter at deltakerkommunen/fylkeskommunen/budsjetter må være vedtatt før slikt budsjett kan vedtas."

Kontrollutvalet har ansvar for å utarbeide budsjettforslag for kontroll- og tilsynsarbeidet i fylkeskommunen. Dette inneber at budsjettforslaget inneheld tal både for kontrollutvalet, ekstern revisor og sekretariat for kontrollutvalet.

Forslag til budsjett for sekretariat og kontrollutval baserer seg elles på erfaringane og aktiviteten i tidlegare år, særskilt åra 2013, 2014 og hittil i 2015. Forutan å vera sekretariat for kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune har sekretariatet pr. i dag avtale med 17 kommunar om å vera sekretariat for deira kontrollutval. Avtalen med Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT) om å vera sekretariat for dei vart sagt opp med verknad frå 1.7.2015, sjå meir utfyllande omtale under punkt 3.

3. Hovedutfordringar Bemanning i sekretariatet:

Dei siste åra har det vorte meir og meir travle dagar. Det har difor i periodar vore krevjande å utføre oppgåvene innafor den bemanninga som er fastsett og med den ønskje kvalitet. Dette skuldast større arbeidsmengde med dei kommunane vi er sekretariat for samstundes som vi har fått nokre nye kommunar. Resultatet har vorte noko overtidsarbeid i periodar. Dette er tatt ut i avspasering om sommaren. Dette er noko av grunnen til at avtalen med FKT er sagt opp og ein vonar at arbeidsmengda skal verta redusert noko

etter dette. Sekretariat for kontrollutvalet har no ei bemanning på 5 årsverk. Grunna 20% AFP for ein medarbeidar, er det reelt sett 4,8 årsverk f.o.m. 1.9.15.

4. Kort omtale av kvar budsjettfunksjon

Nedanfor har vi knytt nokre kommentarar til ein av den største budsjettpostane i budsjettet til kontrollutvalet (110200):

12780 Kjøpte tenester

Desse midlane er ekstra tiltaksmidlar som det er tenkt at kontrollutvalet kan disponere dersom det dukkar opp uføresette forhold som gjer at det må kjøpast meir ekstern bistand for å utføre kontrollarbeidet. Dette kan t.d. vera på bakgrunn av saker som vert omtala i media og som gjer at det må settast i verk ein forvaltningsrevisjon raskt. Det kan også vera andre ikkje planlagde aktivitetar som måtte dukke opp frå andre hald t.d. øvrig forvaltningsrevisjon, øvrig selskapskontroll og øvrig utgreiing.

Dersom kontrollutvalet ikkje har desse ekstra tiltaksmidlane til disposisjon vil det kunne føre til at kontrollutvalet må be fylkestinget løyve meir pengar før ein kan sette i gang ein ekstra naudsynt kontrollaktivitet. Kontrollutvalet utfører som kjent sin kontroll av m.a. administrasjonen på vegne av fylkestinget. Det er difor berre fylkestinget som kan løyve meir pengar til kontrollutvalet. I verste fall kan det ta opp til fire månader før neste fylkestingssete.

Det er ei målsetting at kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune skal gjennomføre folkevaldopplæring saman med kontrollutvala i Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane og Rogaland fylkeskommunar i valperioden 2015 – 2019. Det har vore tradisjon for at ei slik folkevaldopplæring inneheld ein tur til utlandet (Brussel) i fireårsperioden, og at kostnader til dette vert dekke innanfor dei ekstra tiltaksmidlane.

Nedanfor har vi knytt til nokre kommentarar til ein av dei største budsjettpostane i budsjettet til sekretariat for kontrollutvalet (110150):

16530 Tenester

Sekretariatet har, i tillegg til Hordaland fylkeskommune, også teke på seg å vera sekretariat for 17 andre kommunar i Hordaland. Desse oppgåvene vert fakturert på bakgrunn av avtalar som er inngått med den einskilde kommune. 7 av avtalane gjeld for 2015 og vert automatisk forlenga med eit år om gongen dersom ingen av partane seier opp avtalen innan ein avtalt dato, varierende frå 01.09.15 til 01.11.15. Dei siste 10 avtalane gjeld for periodar over 3 - 5 år, dei første for perioden 2008 til 2012 og vert automatisk forlenga med eit år om gongen dersom ingen av partane seier opp avtalen. Her er det eit års oppseiingstid, rekna frå årsskiftet.

To av desse siste kommunane har sagt opp avtalene med verknad frå 31.12.2015 då dei ønskjer å vurdere også andre alternative løysingar i marknaden. Vidare har vi fått signal frå nokre av kommunane i Sunnhordland om at dei vurderer å få konkurranseutsett sekretariatstenestene, men ingen av avtalane er sagt opp enno. Desse avtalane vil uansett ikkje gå ut før utgangen av 2016 og er difor ikkje teke omsyn til i dette budsjettet. Ut over dette har vi ikkje motteke signal som tyder på at det er aktuelt for nokon av dei andre kommunane å seie opp avtalen. Avtalen med Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT) om å vera sekretariat for dei vart som nemnt tidlegare avslutta med verknad frå 1.7.2015.

Dei siste åra har det vorte meir og meir travle dagar i sekretariatet. Det har difor i periodar vore krevjande å utføre oppgåvene innafør den bemanninga som er fastsett og med den ønskje kvalitet. Dette skuldast større arbeidsmengde med dei kommunane vi er sekretariat for og større arbeidsmengde med FKT. Når no

avtalen med FKT er avslutta, og to av kommunane mest sannsynleg vert avslutta frå nyttår, vil arbeidsmengda etter kvart verta redusert til eit meir akseptablet nivå. Oppseiing av avtalen med FKT, og ev. reduksjon av 2 kommunar i porteføljen, vil sjølvstgått få budsjettmesige konsekvensar. FKT med halv verknad for budsjettåret 2016 med eit bortfall på ca. kr. 330 000 og dei 2 kommunane med ein årsverkand på ca. kr. 300 000. Halvparten av dette inntektsbortfallet reknar sekretariatet med å ta inn igjen ved auka aktivitet i dei andre kommunane og auke i prisen for å sikre at fylkeskommunen ikkje krysssubsidierer kommunane dei er sekretariat for.

Nedanfor har vi knytt til nokre kommentarar til den største budsjettposten i budsjettet til ekstern revisor (110250):

12780 Kjøpte tenester

Det vart, etter prosess med konkurranseutsetting, inngått ny avtale med Deloitte AS gjeldande frå 1.7.2012. Avtalen gjeld til 30.6.16 med opsjon for HFK til å forlenge avtalen med 2 år. I tillegg er budsjettposten oppjustert med auken i konsumprisindeksen i tråd med avtalen.

I forskrift om kontrollutval hhv. §§ 10 og 13 går det fram at det nye kontrollutvalet skal lage Plan for forvaltningsrevisjon og Plan for selskapskontroll for perioden 2016 – 2020 i løpet av det første året i valperioden. Planane skal utarbeidast på bakgrunn av ein overordna analyse av fylkeskommunen si drift basert på risiko og vesentlighetsvurderingar. Dette er eit omfattande arbeid og det vil vera naturleg å be ekstern revisor om å bistå utvalet i å gjera arbeidet. Det er teke høgde for slike kostnader i budsjettforslaget.

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet godkjenner budsjettframlegga for 2016 slik dei ligg føre.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
utvalgssekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

Vedlegg

1 Budsjett 2016 - Kontrollorgan - Talldel

		Budsjett	REGNSKAP	BUDSJETT	BUDSJETT
	Konto	2014	2014	2015	2016
10630	Anna trekkpliktig løn		2		
10800	Fast godtgjersle til politis	313	323	320	329
10810	Møtegodtgj. politisk arbeid	10	1	10	10
10820	Tapt arb.forteneste pol.arbe	15	9	15	15
10821	Tapt arb.forteneste pol.arb m		4		6
10951	Pensjonspremie		14	14	15
10990	Arbeidsgjevaravgift	48	49	49	50
11010	Kontor- og datarekvisita	10	7	10	10
11012	Abonnement/faglitteratur, in	10	6	10	10
11150	Beverting/ Matvarer	20	21	20	22
11231	Møteutgifter	15	3	15	20
11300	Kommunikasjon/telefon				
11401	Gåver	5	1	5	5
11500	Kurs / kompetanseheving	50	24	50	50
11600	Bilgodtgjersle, oppgaveplikt	10	6	10	10
11610	Kostgodtgjersle, oppgaveplik	8	2	8	8
11620	Administrativ forpleining				
11660	Telefongodtgjersle	8		8	8
11700	Reiseutgifter, ikkje oppgave	35	12	35	35
11953	Kontingentar	10	10	10	11
12780	Kjøpte tenester	500		500	500
13500	Kjøp frå kommunar				
14290	Utg.føring av bet.mva/kompen		2		
17290	Kompensert mva.driftsreknesk		-2		
14700	Overføring til andre	30		25	0
		1097	494	1114	1114

		Budsjett	REGNSKAP	BUDSJETT	BUDSJETT
	Konto	2014	2014	2015	2016
12012	IT-Utstyr				
11600	Bilgodtgjersle, oppgaveplikt	15		15	15
11610	Kostgodtgjersle, oppgaveplikt	5		5	5
11700	Reiseutgifter, ikke oppgave	20		20	20
12780	Kjøpte tenester, revisjonshonorar	2501	1975	2517	2562
14290	Utg.føring av bet.mva/kompen	625	494	629	641
17290	Kompensert mva.driftsreknesk	-625	-494	-629	-641
		2541	1975	2557	2602

	Konto	Budsjett 2014	REGNSKAP 2014	BUDSJETT 2015	BUDSJETT 2016
10110	Faste stillingar, kommunalt	2658	2894	2744	2782
10190	Tariffoppgjør				
10400	Overtid	50		50	30
10560	Funksjonstillegg	5		5	10
10590	Kjøpte tenester trekkpliktige	0		0	0
10600	Bilgodtgjersle, trekkpliktig		4		5
10620	Kostgodtgjersle, oppgaveplik		5		5
10630	Anna trekkpliktig løn	32	22	32	32
10951	Pensjonspremie	384	451	396	401
10980	Personalforsikringar	3	7	5	7
10990	Arbeidsgjevaravgift	442	474	455	461
11010	Kontor- og datarekvisita	30	19	30	30
11012	Abonnement/faglitteratur, in	15	12	20	20
11150	Beverting/matvarer	12	21	15	20
11221	Velferdstiltak	9		9	9
11231	Møteutgifter	13	3	13	13
11300	Kommunikasjon/telefon	-35	-286	-30	-30
11320	Abonnement	4		12	12
11400	Annonsar	4		4	4
11401	Gåver	1	1	1	1
11500	Kurs / kompetanseheving	120	56	110	100
11600	Bilgodtgjersle, oppgaveplikt	70	58	70	70
11610	Kostgodtgjersle, oppgaveplik	20	9	20	30
11620	Administrativ forpleining		1	1	1
11660	Telefongodtgjersle	45	281	50	50
11700	Reiseutgifter, ikkje oppgave	90	46	80	80
11951	Lisensar IT		2		2

11953	Kontingentar	7	6	7	7
12000	Inventar og utstyr	20	5	20	20
12010	Utstyr	15		15	15
12011	Kommunikasjonsutstyr	15	9	15	15
12012	IT-utstyr	20	2	20	20
12015	Programvare				
12200	Maskiner	23	14	23	20
12403	IT drift / Driftsavtalar dat				
12780	Kjøpte tenester	15	62	15	30
13300	Kjøp frå fylkeskommunar				15
14290	Utg.føring av bet.mva/kompen		33		
		4087	4211	4207	4287
16530	Tenester	-2300	-2740	-2210	-2100
17101	Refusjon sjukeløn		-20		
17105	Refusjun feriep. av sjuk		-2		
17290	Kompensert mva.		-33		
		1787	1416	1997	2187

Arkivnr: 2014/10500-14

Saksbehandlar: Roald Breistein

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet	86/15	21.09.2015

Gjennomgang av møteprotokollar

Samandrag

I denne saka er tanken at kontrollutvalet skal gjera ei vurdering av saker i møtebøker frå andre politiske utval i Hordaland fylkeskommune. Kontrollutvalet kan be om nærare informasjon om enkeltsaker og drøfte ulike problemstillingar som ein finn av særlig interesse i protokollane. Møtebøkene kan lastas ned frå heimesida til fylkeskommune, <http://einnsyn.hfk.no/einnsyn/Dmb/AllDmb>

Kontrollutvalet har tidlegare vorte samde om å dela jobben med å lesa gjennom møtebøkene før møta i utvalet slik:

Politisk organ:	Kontrollutvalsmedlem:
Fylkestinget	Randi Stang Volden
Fylkesutvalet	Torill Vebenstad
Kultur- og ressursutvalet	Elisabeth Næverlid Sævik
Opplærings- og helseutvalet	Lars Erik Dalland
Samferdselsutvalet	Magne Ivar Fauskanger

Følgjande møteprotokollar er aktuelle å gjennomgå i dette møtet:

- Fylkestinget Ingen
- Fylkesutvalet 26.08. og 27.08.2015
- Kultur- og ressursutvalet 20.08.0 og 10.09.2015
- Opplærings- og helseutvalet 18.08.2015
- Samferdselsutvalet 19.08. og 09.09.2015

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tar møtebøkene til orientering.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Roald Breistein
Utvalgssekretær

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

PS 87/15 Referatsaker

Notat

Dato: 17.08.2015
Arkivsak: 2014/356-18
Saksbehandlar: grothor

Til:	Fylkesutvalet
Frå:	Fylkesrådmannen

Status for spørsmål/oversendingsforslag i fylkesutvalet pr. august 2015

Frå oversynet gitt 18.06.2015

Møte-dato	Sakark.nr.	Spørsmål	Oversendt	Svar innan	Vert svart på
19.05.15	2014/130	Trafikale problem på E39 i nordgåande retning mellom Vågsbotn og Hylkje (Nils-Olav Nøss, A)	Fylkesrådmannen/ Statens Vegvesen		23.09.

Spørsmål/oversendingsforslag juni 2015

18.06.15	2015-5194	Kommunale ferjekaiar i fylkesvegsambanda – vurdere Skånevik ferjekai (Siri Klokkerstuen, A og Tom-Christer Nilsen, H)	Fylkesrådmannen	27.08.	27.08.
18.06.15	2015/5427	Oversikt over estimert tap av bompengar grunna elbil (Mona Hellesnes, V)	Fylkesrådmannen		23.09.
18.06.15	2015/428	Nye busskontraktar for rutebussane Hardanger/Voss og Modalen/Vaksdal (Benthe Bondhus, Sp)	Fylkesrådmannen	27.08.	27.08. saknr:428-3
18.06.15	2015/557	Konsekvensar ved nedlegging av snøggåtrutene (Siri Klokkerstuen, A)	Fylkesrådmannen		23.09.
18.06.15	2015/6589	Fjerna skilt W134 i krysset Jøsendal-Kløvet (Benthe Bondhus, Sp)	Fylkesrådmannen	27.08.	23.09.
18.06.15	2014/10189	Retningslinjer for godtgjersle til styrerepresentantar (Mona Hellesnes, V)	Fylkesrådmannen		23.09.
18.06.15	2014/21703	Publisering av Handlingsplan mot mobbing av homofile, lesbiske, bifile og transpersonar (Rasmus Laupsa Rasmussen, A)	Fylkesrådmannen	27.08.	27.08.
18.06.15	14/3277	Disponering av restbeløp etter bompengerekkjeving på Osterøybrua (Tom-Christer Nilsen, H)	Fylkesrådmannen		23.09.

Notat

 Dato: 17.08.2015
 Arkivsak: 2014/1527-22
 Saksbehandlar: grothor

Til:	Fylkesutvalet
Frå:	Fylkesrådmannen

Større saker til politisk behandling hausten 2015 – per august

Tabellen under viser saker som administrasjonen arbeider med og som det er planen å leggja fram for politisk behandling i løpet av halvåret. Oversikta vert ajourført til kvart møte i fylkesutvalet, slik at saker som er ferdig behandla vert tekne ut av lista og nye kan koma til. For nokre saker er det så langt ikkje fastsett dato for når dei kjem til behandling.

Saker	Kultur- og ressurs-utvalet	Opplærings- og helse-utvalet	Samferdsels-utvalet	Fylkesutvalet	Fylkestinget	Sist endra	Merknader
Økonomi- og organisasjonsavdelinga							
Tertialrapport 2. tertial 2015				23.- 24.9.	13.10.		
Finansrapport 2.tertial 2015				23.- 24.9.	13.10.		
Budsjett 2016 – økonomiplan 2016-2019	12.11.	10.11.	11.11.	18.- 19.11.	8.-9.12.		
Reisereglement				18.- 19.11.			Adm.utv. 12.11.
Val av faste utval, styre og råd – valperioden 2015-2019					27.10.		Valnemnda - veke 43
Opplæringsavdelinga							
Skulebygg som pedagogisk arkitektur		18.08.		27.08.			
Organisering av reinhaldstenestene i eiga fylkeskommunal eining		29.09.		29.10.			

Saker	Kultur- og ressurs-utvalet	Opplærings- og helse-utvalet	Samferdsels-utvalet	Fylkes-utvalet	Fylkes-tinget	Sist endra	Merknader
Rullering av skulebruksplanen 2016 – målsetjingar og prinsipp for arbeidet		29.09.		29.10.			
Tilstandsrapport for vidaregåande opplæring 2014-2015		10.11.		18.- 19.11.	8.-9.12.		
Lærlingplan og lærlingprognose		10.11.		18.- 19.11.	8.-9.12.		
Utdanningsprogramma ST, MK og KDA – struktur og dimensjonering		10.11.		18.- 19.11.	8.-9.12.		
Regionalavdelinga							
Mulighetsstudiet på Hjeltnes (overføres opplæring?)		10.11.		18.- 18.11.	8-9.12.	12.08	
Sluttrapport LUK				29.10.		12.08	
Kompensasjonsmidlar ny ordning				23-24.9.		12.08	
Kompensasjonsmidlane 2015 fordeling				18.- 19.11.		12.08	
Forvaltingsplan for vatn Vassregion Hordaland med Tiltaksprogram. Endeleg vedtak	12.11.			18.- 19.11.	8.-9.12.	12.08	
Unesco søknad gastronomi, tilbakemelding etter behandla søknad				23-24.9.		12.08	
Tysso kraftverk AS – Søknad om løyve til Tysso kraftverk i Ulvik herad	20.08.			27.08.		12.08	
Høyring av søknad om konsesjon til bygging av Austdøla kraftverk I Ulvik herad	20.08.			27.08.		12.08	
Fjord Norge ny avtale				03.12.		12.08	
Referatsak fordeling av RULL-midler 2015				29.10.		12.08	
Referatsak «Uttale kystverket-Vest – Rullering av NTP 2018-2027				27.08.		12.08	
Nytt bestillingsbrev til styret for Regionalt forskingsfond					8-9.12.	12.08	Må ta stilling til behandling i utvala.
Regional plan for areal- og transport i Bergensområdet	12.11.	10.11.	11.11.	18.- 19.11.	8-9.12.	13.08	(kan bli utsett)
Kommuneplan for Fusa	20.08.					13.08	
Regional planstrategi – oppstart				18.- 19.11.		13.08	
Reguleringsplan for Sotrasambandet				18.- 19.11.		13.08	
Samferdselsavdelinga							
Regional transportplan - utleggjing av planforslag til høyring			19.08.	27.08.			
Prinsippsak om bompengar på Sotrasambandet			09.09.	24.09.	27.10.		

Saker	Kultur- og ressurs-utvalet	Opplærings- og helse-utvalet	Samferdsels-utvalet	Fylkes-utvalet	Fylkes-tinget	Sist endra	Merknader
Rapport om bruberedskap			09.09.	24.09.			
Rapport om samhandling innan vegområdet			30.09.	29.10.			
Plan og byggjeprogram for fylkesvegar			11.11.	19.11.	09.12.		
Rapport om regionalt bompengeselskap			09.09.	24.09.	27.10.		
Belønningsavtale 2015-2018, fordeling av tildelte midlar			09.09.	24.09.			
Transportordninga for funksjonshemma – justering av retningslinjer			11.11.	18.11.			
Voss stasjon – finansiering av bussløyving			09.09.	24.09.	27.10.		
Kultur- og idrettsavdelinga							
Kunstnarstipend	20.08.						
KUP – Kulturelt utviklingsprogram	10.09.						
Den kulturelle spaserstokken	01.10.						
Retningslinjer for driftstilskot til fylkesfemnande barne- og ungdomsorganisasjonar	01.10.						
Ålmenne kulturføremål	12.11.						
Tilskot til kulturtiltak for barn og unge(aktivitetsstøtte)	12.11.						
Opne søknader	12.11.						
Fordeling av idrettsstipend	12.11.						
Nye utlysningsskriterium for ulike tilskotsordningar etter vedteken Regional kulturplan 2015-25	12.11.						

Arkivnr: 2015/7997-1

Saksbehandlar: Karl Viken

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Fylkesutvalet		27.08.2015

Rekneskapsrapport pr. juni 2015.

Samandrag

I samsvar med rapporteringsrutinane legg fylkesrådmannen fram rapport om rekneskapsutviklinga etter 1. halvår 2015.

Årsprognosen etter fyrste halvår er eit negativt budsjettavvik på 40 mill. kr. Dette er ein justering av prognosen som vart lagt til grunn i rapport for 1.tertial som vart handsama i fylkestinget i juni. Det vart då rekna med eit negativt avvik på 50 mill. kr. Den betra årsprognosen for fylkeskommunen skuldast at prognose for skatteinngang er endra, og betra, med omlag 10 mill. kr. Det vert synt til at det er god kontroll på dei fleste budsjettområda, og at det ikkje blir rekneskapsunderskot for fylkeskommunen i 2015.

Forslag til vedtak

Fylkesutvalet tek rekneskapsrapporten pr. juni 2015 til orientering.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Ingrid Holm Svendsen
fylkesdirektør økonomi og organisasjon

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 10.08.2015

Gjeldande rapporteringsrutinar inneber at ein i tillegg til tertialrapportane til fylkestinga i juni og oktober skal ha rapportering til fylkesutvalet ved utgangen av månadane februar, juni og oktober. Fylkesrådmannen legg med dette fram rekneskapsrapporten pr. juni 2015.

Det vedlagde tabelloversynet, som viser rekneskapen etter 1. halvår, gjev ein peikepinn på utviklinga. Ved jamt forbruk gjennom heile året skal omlag 50% av budsjettet vera brukt ved halvårsskiftet. I hovudsak samsvarer rekneskapstala pr. juni med dette. På nokre område kan det variere noko kva tid på året store inntekts- og utgiftspostar vert førte. I desse tilfella vil det følgjeleg førekoma avvik mellom rekneskap og budsjett.

I 1. tertialrapport til fylkestinget i juni rapporterte fylkesrådmannen at prognosen for 2015 var eit meirforbruk på 50 mill. kr for driftsbudsjettet totalt sett. I hovudsak er denne prognosen uendra. Dette med unntak av kapittelet for skatteinngang. Her har tala betra seg noko i høve til tala som prognosen pr. 1. tertial var basert på.

Årsprognosen pr. utgangen av juni er 40 mill. kr i meirforbruk. Dette gjev framleis grunn til noko uro over den økonomiske situasjonen. Eit rekneskapsunderskot for 2015 for fylkeskommunen er det likevel ikkje fare for. Dette grunna moglegheit for å stryka budsjettmidlar som er sett av til investeringar.

Under følgjer ein kort gjennomgang av dei ulike sektorane og områda. Ein gjennomgang av driftsøkonomien, investeringar og eventuelle behov for budsjettjusteringar vil fylkesrådmannen kome attende til i 2. tertialrapportering pr. august til fylkestinget i oktober.

Staus for dei ulike driftsområda

Område utan større budsjettavvik pr. juni

Innanfor funksjonsgruppene Politiske organ og administrasjon, Fellesfunksjonar, Tannhelse, Regional utvikling, Kultur og Idrett og Interne finansieringstransaksjonar er det pr. d.d. få risikofaktorar som kan føre til store avvik i forhold til budsjettet for 2015. Ut frå forbruk pr. juni og samanlikna med forbruk tidligare år ligg ein ikkje an til å få meirforbruk på desse områda.

Opplæring

Årsprognosen pr. 1. tertial for opplæringssektoren var budsjettoverskriding på 15 mill. kr. Det er ikkje nye opplysningar pr. d.d. som skal tilseie ei endring i denne prognosen. Fylkesrådmannen vil koma attende med ein grundigare prognose for sektoren etter 2. tertial. Då vil inntakstal for skuleåret 2015/2016 og andre moment som kan endre prognosen vera klårare. Tala etter fyrste halvår syner at opplæring har kontroll på økonomien, og forbruket er omlag halvparten av årsbudsjettet.

Fylkeskommunal næringsverksemd

Det er budsjettert med netto konsesjonskraftinntekt på 65 mill. kr i 2015. Kraftprisane har vore låge den siste tida, og det er ikkje teikn på at dei vil stiga med det første. Prognosen for 2015 er framleis ein svikt i desse inntektene i storleiken 15 mill. kr.

Samferdsel

I 1. tertialrapport var prognosen for året ei relativt stor overskriding. Hovudårsaka til dette var for det fyrste eit meirforbruk innanfor vegvedlikehaldet; mellom anna som følgje av uvær vinteren 2014/2015. Sekundært eit negativt avvik i kollektivsektoren som i hovudsak er grunna svikt i billettinntekter. Svikten kjem på trass av ei auke i billettinntektene samanlikna med 2014. Inntektsbudsjettet for 2015 har så langt vist seg å være noko optimistisk. Rekneskapstal pr. utgangen av juni gjev ikkje grunnlag for å endra prognosen for sektoren i denne rapporten. På utgiftssida innanfor samferdsel er det framleis godt samsvar mellom driftsbudsjett og rekneskap.

Fylkesrådmannen legg difor til grunn ein årsprognose som gjev eit meirforbruk innanfor samferdsel på

29 mill. kr. Fylkesrådmannen vil vidare følge utviklinga innanfor samferdselssektoren, og kome med ei nærare vurdering i 2. tertialrapport.

Skatt og rammetilskot

I 1. tertialrapport vart det varsla om at skatteinngangen såg ut til å få eit negativt avvik på 10 mill. kr samanlikna med budsjettet. Det vart då rekna inn at Hordaland fylkeskommune ville få omlag 19 mill. kr i kompensasjon frå sentralt hald grunna svikt i skatteinntektene. Stortinget løyvde i samband med revidert nasjonalbudsjett 1,2 mrd. kr til kommunesektoren for å retta opp denne svikten.

Ser ein på faktisk skatteinngang pr. utgangen av juni, og korrigerer for stipulert inntektsutjamning, har ein fått inn omlag det som er budsjettert. Grunna denne positive utviklinga i skatteinngangen sidan førre rapportering vert det ei justering av årsprognosen på dette området pr. juni; frå eit negativt avvik på 10 mill. kr til balanse. Totalt er budsjettet for frie inntekter på 6 mrd. kr. Eit usikkert moment som vil kunne påverke dette kapittelet er ei meir negativ utvikling i arbeidsløysa enn forventa.

Renter og avdrag

For dette området er framleis prognosen at fylkeskommunen får ei netto innsparing i renter og avdrag på 15 mill. kr. Dette slik som meldt i 1. tertialrapport.

Oppsummering

Alle sektorar og område oppsummert gjev ein årsprognose lik eit meirforbruk på 40 mill. kr som vist i tabellen nedanfor.

Tabell med status pr. 30. juni etter funksjonsgruppe (tal i heile tusen)

	Rekneskap jun. 2015	Årsbudsjett	Forbruk i % av årsbud	Prognose budsj.avvik	Rekneskap jun. 2014	Prognose budsj.avvik Pr 1. tertial
Politiske organ og adm.						
Kostnader:	144 659	301 792	47,9 %		155 819	
Inntekter:	-14 943	-13 758	108,6 %		-13 865	
Netto	129 716	288 034	45,0 %	0	141 954	0
Fellesfunksjonar						
Kostnader:	4 649	136 621	3,4 %		9 037	
Inntekter:	262	-13 566	-1,9 %		-20 612	
Netto	4 911	123 055	4,0 %	4 000	-11 575	3 000
Opplæring						
Kostnader:	1 508 170	3 151 128	47,9 %		1 488 942	
Inntekter:	-235 413	-358 692	65,6 %		-215 109	
Netto	1 272 757	2 792 436	45,6 %	-15 000	1 273 833	-15 000
Tannhelse						
Kostnader:	149 775	292 679	51,2 %		137 288	
Inntekter:	-51 454	-108 044	47,6 %		-55 150	
Netto	98 321	184 635	53,3 %	0	82 138	0
Regional utvikling						
Kostnader:	103 356	214 430	48,2 %		108 682	
Inntekter:	-109 993	-130 505	84,3 %		-138 179	
Netto	-6 637	83 925	-7,9 %	0	-29 497	0

Fylkeskom. næringsverksemd						
Kostnader:	30 209	50 000	60,4 %		33 591	
Inntekter:	-63 789	-138 300	46,1 %		-80 089	
Netto	-33 580	-88 300	38,0 %	-15 000	-46 498	-15 000
Samferdsel						
Kostnader:	1 450 167	2 908 638	49,9 %		1 340 934	
Inntekter:	-519 579	-1 070 696	48,5 %		-646 763	
Netto	930 588	1 837 942	50,6 %	-29 000	694 171	- 29 000
Kultur						
Kostnader:	149 540	323 435	46,2 %		172 372	
Inntekter:	-22 966	-149 312	15,4 %		-42 845	
Netto	126 574	174 123	72,7 %	0	129 527	1 000
Skatt og rammetilskot						
Inntekter:	-3 264 099	-5 951 000	54,8 %		-3 121 980	
Netto	-3 264 099	-5 951 000	54,8 %	0	-3 121 980	-10 000
Renter og avdrag						
Kostnader:	99 172	570 400	17,4 %		98 004	
Inntekter:	-34 037	-57 250	59,5 %		-43 044	
Netto	65 135	513 150	12,7 %	15 000	54 960	15 000
Interne finansieringstransaskj						
Kostnader:		102 000	0,0 %		130 262	
Inntekter:		-60 000	0,0 %		-130 262	
Netto		42 000	0,0 %	0		0
NETTO FYLKET TOTALT	-676 314			-40 000	-832 967	-50 000

Saksprotokoll i fylkesutvalet - 27.08.2015

Det var 14 representantar til stades.

Fylkesrådmannen sitt forslag vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Fylkesutvalet tek rekneskapsrapporten pr. juni 2015 til orientering.

Arkivnr: 2015/3081-9

Saksbehandlar: Siri Hanson

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Fylkesutvalet		27.08.2015

Rapportering på bruk av tilskot for Business Region Bergen i 2014

Samandrag

BRB fekk i 2014 kr 4 180 000,- i tilskot frå Hordaland fylkeskommune. Av desse var kr 2 400 000,- til drift og 1 780 000,- til prosjekt. Totale utgifter til prosjekt i 2014 i regi av BRB var kr 9 634 000,-.

Av dei samla driftskostnadane for BRB AS og BRB Vekst på 16 368 000,- var 2 563 000,- til «eksterne prosjektkostnadar» dvs innkjøp av tenester i prosjekta. Løyvinga frå HFK på 1 780 000,- som var øyremerka til prosjekt, har bidrege til delfinansiering av desse «eksterne prosjektkostnadane». Av driftskostnadar på til saman kr 13.8 mill er kr 2.4 mill dekkja opp av tilskotet frå HFK. Tilsaman har 2.6 mill av interne ressursar (m.a. tidsbruk) i BRB vore nytta til prosjekt.

Forslag til vedtak

1. Fylkesutvalet tek «Rapportering på bruk av tilskudd for Business Region Bergen i 2014» datert 26. juni 2015 til etterretning.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Bård Sandal
fylkesdirektør regional utvikling

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 30.06.2015

Business Region Bergen har sendt inn den årlege rapporten på bruk av tilskot frå Hordaland fylkeskommune. Årsrekneskap og årsmeldinga for selskapet ligg til grunn. Business Region Bergen er eigd av Bergen kommune, Hordaland fylkeskommune og eit Regionråd og 12 kommunar og driv regional næringsutvikling, etablerarsenter og profilering/marknadsføring av Bergensregionen. Business Region Bergen har særleg fokus på å stimulere til auka samhandling mellom det offentlege, næringsliv og forskning- og utviklingsmiljøa. BRB Vekst AS er eit selskap eigd av BRB AS. BRB Veks AS har ingen ansatte.

Årsrekneskapen er gjort opp med eit overskot på kr 698 583, mot eit underskot på kr -1 327 301 i 2013. Det går fram av oversikta at driftskostnadane for BRB AS og BRB Vekst AS i 2014 var kr 16.4 mill. I flg tildelingsbrevet frå HFK datert 29.04 2014 er løyvinga kr 2.4 mill til driftsstøtte og kr 1.78 mill i prosjektsøtte i 2014.

Av dei samla driftskostnadane for BRB AS og BRB Vekst på kr 16 368 000,- var kr 2 563 000,- til «eksterne prosjektkostnadar» dvs innkjøp av tenester i prosjekta. Løyvinga frå HFK på kr 1 780 000,- som var øymerka til prosjekt har bidrege til delfinansiering av desse «eksterne prosjektkostnadane». Av driftskostnadar på tilsaman kr 13.8 mill er kr 2.4 mill dekkja opp av tilskotet frå HFK. Tilsaman er kr 9.6 mill nytta til prosjekt og tiltak i 2014 i regi av BRB.

Prosjekt og tiltak som hadde prioritet i 2014:

Prosjekt og tiltak	Innhald	Total kostnad NOK
Etablerar senteret	Kurs, rettleiing, treffpunkt	2 174 400,-
Profilering	Omdømmebarometer, kommunikasjonsplan, Vekstlandet m.v.	2 580 000,-
Marin	Utvikling av marin klynge, NCE- søknad	80 800,-
Støtte til nettverksorganisasjonar	ONS, Raff Designuke i Bergen, ODT Sotra Arena, Grow-ukene	364 100,-
Strategisk Næringsplan (SNP)	Utarbeiding av plandokument	1 173 100,-
Delegasjonsreiser	OTC Huston, Seafood Expo Brussel, Rio Oil & Gas	960 400,-
Vertskapsfunksjon	Delegasjonsbesøk i samarbeid med Bergen Næringsråd, IN, nettverksorganisasjonar, ambasadar m.fl.	489 500,-
Andre prosjekt	Mellom anna næringsarealportal, interkommunale planprosessarmyndigheitskontakt, Gullruten	1 611 200,-
SUM		9 623 800,-

Tala viser utgifter til prosjekt; både interne og eksterne (sjå vedlegg for detaljar)

Vurdering:

BRB sin rapport syner at tilskotet i 2014 var nytta og disponert etter intensjonen og at midlar avsett til prosjektet var nytta til tiltak i tråd med Strategisk næringsplan og selskapet sin strategi. I tråd med vedtak i sak PS 29/2014 den 10.12.2014 i fylkestinget er no avtalen mellom BRB og HFK fornya med 4 år og ny vurdering etter 2 år. Denne avtalen inneber ein ny berekning av tilskotet. Frå og med 2015 vert det ikkje særskild øymerka midlar til prosjekt i tilsegnet. I 2015 var løyvinga kr 3 978 000,- (PS 27/2015).

Vedlegg:

1. BRB AS. Årsrekneskap 2014
2. BRB AS. Styrets beretning 2014
3. BRB Vekst AS. Årsrekneskap 2014
4. Rapport på bruk av tilskudd for Business region Bergen i 2014.

Saksprotokoll i fylkesutvalet - 27.08.2015

Sveinung Valle gjekk frå som ugild fordi han er nestleiar i styret for Business Region Bergen. Fylkesutvalet vedtok samrøystes at Valle var ugild, jf. forvaltningslova § 6, 1. ledd e.

Det var 14 representantar til stades.

Aud Karin Oen sette på vegner av SV fram slik protokollmerknad:

"SV ser det som svært uheldig at ein nyttar 960 440 kr til delegasjonsreiser til oljemesser. Desse pengane burde vore brukt til grøn omstilling."

Røysting

Fylkesrådmannen sitt forslag vart samrøystes vedteke.

Vedtak

Fylkesutvalet tek "Rapportering på bruk av tilskudd for Business Region Bergen i 2014" datert 26. juni 2015 til etterretning.

Protokollmerknad frå SV

SV ser det som svært uheldig at ein nyttar 960 440 kr til delegasjonsreiser til oljemesser. Desse pengane burde vore brukt til grøn omstilling.

PS 88/15 Eventuelt

Arkivnr: 2014/10505-6
Saksbehandlar: Hogne Haktorson

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Kontrollutvalet	89/15	21.09.2015
Fylkestinget		

Ekstern revisor - opsjon og ny konkurranse

Samandrag

Fylkestinget fatta slik vedtak 13.03.12., i sak 1/12 Val av revisor:

Fylkestinget vel Deloitte AS som revisor frå 01.07.2012 til 30.06.2016 med opsjon for Hordaland fylkeskommune til å forlengje avtalen med 2 år.

Det er no tid for at Hordaland fylkeskommune (HFK) vurderer bruk av opsjon, samt gjev nokre fullmakter for neste konkurranse.

I saksutgreinga er det peika på tre alternativ, der ny avtaleperiode vil vera frå 1. juli i 2016, 2017 eller 2018.

Dei tre alternativa er drøfta, og ein tilrår bruk av eit opsjonsår, noko som medfører at neste kontraktsperiode startar 1.7.2017.

Det er vidare tilrådd at fylkestinget gjev kontrollutvalet nokre fullmakter gjeldande neste konkurranse. Forslag om fullmakter er identisk med det fylkestinget vedtok i desembertinget i 2010 for førre konkurranse.

Drøfting.

I drøftinga er det lagt opp til å koma innom desse punkta:

- Lovformulering om saksgang
- Om alternativa, og argumentasjon.
- Ny konkurranse.

Lovformulering om saksgang.

Kommunelova § 78 omhandlar revisjon. Her står i § 78, 4:

«Kommunestyret eller fylkestinget velger selv revisor. Vedtaket treffes på grunnlag av innstilling fra kontrollutvalget.»

Når lova nyttar formuleringa «fylkestinget selv», inneber det at avgjerda ikkje kan delegerast. Standpunkt om opsjon er reelt sett å gjera vedtak om kven som skal vera revisor for ein periode, og det vert vurdert slik at innstilling frå kontrollutvalet og avgjerd i fylkestinget er rett saksgang då også.

Om alternativa, og argumentasjon.

Det vert vurdert å vera tre alternativ vedr. kontraktslengde og opsjonstid.

- a) HFK nyttar seg av opsjonstid på 2 år, jmf. gjeldande avtale.
  - Ny avtaleperiode vil då bli frå 1.7.2018
- b) HFK ønskjer ikkje å forlenga gjeldande avtale med opsjonstid.
  - Det inneber at ein må ut med ny konkurranse no.
  - Ny avtaleperiode vil då bli frå 1.7.2016
- c) HFK nyttar seg av eit av to opsjonsår, jmf. gjeldande avtale.
  - Ny avtaleperiode vil då bli frå 1.7.2017

Vedr. a)

Førre kontrakt med revisor var på 3 år, med opsjonstid på 1 + 1 år. Ved vurdering av om ein skulle nytta opsjonstida, vart det argumentert at det var tenleg, dersom det ikkje var særskilte grunnar for ikkje å gjera det. I vurderinga kom der fram at oppdraget vart utført tilfredsstillande, at det vil vera ein del byttekostnader ved å skifta leverandør tidlegare enn naudsynt og at ein truleg ikkje ville oppnå ein vesentleg rimelegare pris i marknaden med å ha ny konkurranse før opsjonstida var nytta. På dette grunnlaget vedtok fylkestinget først å nytta eit opsjonsår og året etter å nytta andre opsjonsåret.

Gjeldande kontrakt er på 4 år med opsjonstid på 2 år. Tilsvarende argumentasjon no, skulle tilseia at ein valte å nytta opsjonstida fullt ut. Kontrollutvalet og sekretariat for kontrollutvalet har ikkje motteke andre signal enn at oppdraget vert utført tilfredsstillande, også i noverande avtaleperiode, byttekostnader vil det vera ved ny konkurranse og det er ikkje grunnlag for å tru at ny avtale vil verta monaleg rimelegare.

Det er derimot grunn for å sjå nærare på kontraktstype og kontraktslengde, som er omtala under pkt. b.

Vedr. b)

I saker som gjeld innkjøp av revisjonstenester, samhandlar sekretariat for kontrollutvalet tett med HFK sin innkjøpsavdeling. Personell som vert nytta, rapporterar i desse sakene til kontrollutvalet.

Innkjøpsavdelinga har sett nærare på kontraktstype og kontraktslengde, og har mellom anna spelt inn dette:

- Fylkeskommunen sin revisjonsavtale er kalla «avtale om revisjonstenester», og ikkje ein rammeavtale. Den er inngått som ein tenestekjøpsavtale, med ei maksimal kontraktslengde på seks år, inkl. opsjonstid. Det var ikkje merknader frå nokre av tilbydarane på kontraktslengde, ved konkurranse og inngåing av kontrakt
- Avtalen inneheld ein del som går på fastpris, der finansiell revisjon og attestasjonar utgjer det største elementet. Så inneheld den ein del som er timebasert, der forvaltningsrevisjonar og selskapskontroll utgjer det største elementet. Dersom det utelukkande var eit timebasert innkjøp, ville avtalen vore å sjå på som ein rammeavtale, der kontraktstida normalt ikkje skal vera på meire enn fire år.
- Så er det korleis det stiller seg ved kombinasjonen mellom fastpris og timebaserte tenester. Innkjøpsavdelinga meiner det er argument for at ei forlenging av fylkeskommunen sin eksisterande avtale om revisjonstenester inntil dei seks åra som er fastsett i kontrakten er lovleg. Det trygge valet vil likevel vera å unnlata å forlenga kontrakten utover fire år.

Vedr. c)

Sekretariat for kontrollutvalet har drøfta med jurist i innkjøpsavdelinga om det er råd å forlenga med eit år i kontraktar der opsjonstida er omtalt som to år, og ikkje som eit + eit år. Det ville koma litt an på korleis

leverandøren stilte seg. Sekretariatet har teke dette opp med Deloitte AS. Partner Helge Roald Johnsen, har meldt attende at Deloitte ikkje vil ha merknader om HFK vel ei løysing med eit opsjonsår.

Samla vurdering.

Sekretariat for kontrollutvalet i Hordaland fylkeskommune gjennomfører anskaffingar av revisjonstenester til Hordaland fylkeskommune og til ei rekkje kommunar i Hordaland. Fem kommunar har valt å nytta sekretariatet sine tenester ved neste tenestekjøp, gjeldande frå 1.7.2016. Dei har då nytta all opsjonstid. For det nye innkjøpet har sekretariatet, basert på momenta i pkt. b overfor, tilrådd at ein inviterar til ny konkurranse med kontraktstid på fire år, utan opsjonstid. Det vil sekretariatet og tilrå neste gong HFK skal ut i marknaden.

Så er det korleis ein skal stilla seg ved ein eksisterande kontrakt som inneheld opsjonstid på to år. Om ikkje innkjøpsavdelinga hadde spelt inn sine refleksjonar, ville tilrådinga truleg vore på alt. A, med bruk av all opsjonstid.

Ut frå argument som er drøfta tidlegare i saka, og momenta nedanfor, vel sekretariatet å tilrå alternativ c:

- Det er kommunale vedtak om at sekretariatet skal gjennomføra konkurranse om revisjonstenester for 5 kommunar i Hordaland i hausthalvår 2015 / vårhalvår 2016. Ut frå samla arbeidsbyrde vil det vera stor føremon om HFK nyttar opsjonstid, slik at ikkje denne konkurransen og skal gjennomførast samstundes.
- Dersom ein vel opsjonstid på eit år, synleggjer ein at ein vil justera kursen ut frå innspela frå innkjøpsavdelinga. Dette i første rekke ved at ein «kun» vel å nytta eit av to opsjonsår. Deretter at ein alt no signaliserer at det vil bli tilrådd kontraktstid på fire år utan opsjonstid i neste konkurranse.
- Det vil vera ei føremon om det er det same kontrollutvalet som både avgjer konkurransegrunnlaget og som seinare innstiller på val av revisor, basert på same konkurranse. Det oppnår ein ved å ha eit fireårig intervall, der val av revisor skjer 1 ½ år inn i valperioden.
- Første år etter fylkestingsvalet skal det vera prosessar som fører fram til 4 dokument: Overordna analyse og plan for forvaltningsrevisjon, samt overordna analyse og plan for selskapskontroll. Kontrollutvalet har tenkt at dei to planane skal opp i fylkestinget på hausten i 2016. Så langt er det revisor som har vore fasilitator i tidlegare prosessar. Det er føremon om det er same revisor gjennom heile prosessperioden.

Ny konkurranse.

Tida går fort, sjølv ved oppstart av ny kontraktsperiode frå 1.7.2017. Det er derfor nyttig å skissera eit løp for neste konkurranse alt no.

Kontrollutvalet er av lovgjevar tildelt ein sentral plass i denne prosessen.

Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner, §16, 2. lekk, er slik:

«Dersom kommunestyret eller fylkestinget vedtar å konkurranseutsette hele eller deler av revisjonen, foretar kommunestyret eller fylkestinget selv valg av revisor etter innstilling fra kontrollutvalget.»

Departementet sine merknader til §16, 2. lekk, er slik:

«Det er kontrollutvalget som innenfor de rammer som konkurranselovgivningen setter – herunder regelverket om offentlige anskaffelser og om offentlig støtte – forbereder sak om valg av revisor for kommunestyret eller fylkestinget.»

Det vert tilrådd same fullmakter for neste konkurranse, som det fylkestinget vedtok 15.12.2010, for sist gjennomførte konkurranse. Ordlyden i pkt. 2 av innstillinga, er identisk med det som vart vedteke i desemberinget i 2010.

Forslag til innstilling

1. Fylkestinget vedtek å nytta eit av to opsjonsår, jmf. avtale om revisjonstenester mellom Hordaland fylkeskommune og Deloitte AS. Det inneber at Deloitte sitt oppdrag vert lenga tom. 30.06.2017.
2. Kontrollutvalet får fullmakt til å gjennomføra ny konkurranse. Tidsramma må leggjast slik at den som vert valt ut frå konkurransen, er revisor fom. 01.07.2017. Fullmakta omfattar gjennomføring av heile prosessen, herunder:
  - Utarbeiding og godkjenning av tilbodsokument
  - Knytta til seg naudsynt hjelp.
  - Vurdera mottekne tilbod og innstilla overfor fylkestinget på val av revisor.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.